MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit and Prakrit Series

VOLUME ELEVEN

Published by
MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
Sanskrit Book Depot,
Jain Street, Said Mitha Bazar, Lahore
(INDIA)

First Edition] *May, 1940* [*150 Copies*

सामसप्तलक्षणसहितो

लघुऋक्तन्त्रसंग्रहः

पञ्चनदीयविश्वविद्यालये वेद-वेदान्त-भाषाविज्ञानाद्याचार्येण,
एम० ए०, एम० ओ० एल०, डी० लिट० (पंजाब),
डी० फिल० (ऑक्सन), इत्यादिविविधविरुदावलि-
विभूषितेन सूर्यकान्तशास्त्रिणा सम्पादितः, स्वोपज्ञ
भूमिका-व्याख्या-ऋगाद्यनुक्रमणिकाभिः
परिवर्धितश्च

लवपुरम्
विक्रमसंवत् १९९०

Printed by L Khazanchi Ram Jain, at the
Manohar Electric Press, Jain Street, Lahore

SIR SARVAPALLI RADHAKRISHNAN KT.,
M. A., D LITT., F B A.,

Spalding Professor of Eastern Religions and Ethics
at the Oxford University

Vice Chancellor Benares Hindu University

George V Professor of Mental and Moral Science
at the Calcutta University

as a mark of

HUMBLE GRATITUDE AND PROFOUND REVERENCE

Surya Kanta

PREFACE

In the introduction to my Atharva Prātiśākhya[1] I proposed the twofold development of Prātiśākhya and suggested an early origin for the nomenclative grammatical literature. This literature, though very vast in extent and potential in its bearing on the history of early Vedic grammar, has not yet been even casually treated either in Europe[2] or India. The present volume is an attempt to fill this gap

The two works i e. Laghu Ṛktantra saṃgraha and Sāma Saptalakṣaṇa belong to the Sāma Veda and represent the nomenclative type of grammar and since the two are necessarily alike in their matter and treatment, they are presented together in one volume.

The reason for typifying this type of grammar by Sāma Vedic lakṣaṇa works in preference to those of the Ṛg Veda or any other Saṃhitā is this, that no nomenclative grammatical work belonging to any other Saṃhitā appeared to be of greater or more varied historical importance than our Saṃgraha based as it is, may be indirectly, on the Ṛktantra, the only available work of Śākaṭāyana, whom Yāska and Pāṇini so often mention in their works.

In the introduction I have attempted a detailed review of the nomenclative grammatical works belonging to different Saṃhitās with a view to interest Vedic grammarians in this field of research, leading ultimately to a truer perspective of the history of Vedic grammar

1 Pp. 24 26 2 Cp. Histories of Sanskrit Literature by Weber Müller Macdonell Winternitz Liebisch, Einführung Belvalkar Systems of Sanskrit Grammar etc. 3 Cp. Introduction p 17-18 4 For details cp Introduction to Ṛktantra pp. 33-68

Coming to the two works treated herein we note that these are mainly in *kārikā* form, the *kārikās* being, at places, metrically defective For reasons indicated in the introduction,[1] they are apt to violate grammar,[2] and resemble, in this respect, the Buddhist Sanskrit works

In constituting the text of the works I have closely followed the manuscript[3] authority, but, at places, where the manuscript reading seems palpably absurd or its variation from Benfey's text consists in mere scribal whims - such as the writing of *v* for *p*,[4] I have taken the liberty of emending the manuscript reading not in the *kārikās* but in the body of examples in the light of Benfey's text; barring these cases, I have adhered to the manuscript authority and have, accordingly, given *r*, in euphonic combination, where its elision or substitution by *a, ā* or *o* would be grammatical.[5]

Needless to emphasize that the process of finding and verifying examples in the two works - so very peculiar and defective[6] in their method of referring to SV passages has been extremely arduous and time-consuming; and it was after months of repeated reading and scrutiny both of the manuscript and the Benfeyin text, that I succeeded in deciphering all the examples; the cases of failure and these are no more than a dozen are those, where either the manuscript reading is hopelessly defective[7], or our authors seem to go out of their proper sphere, i. e. the Sāma-Veda and cite instances from some unknown work or works[8]

A thorough comparison of the Rg-Veda together with its Pada where desirable given along the citations, will prove of great help and a source of instructive suggestions to the scholar, who will readily detect those numerous cases, where the Saṃgraha and Laksana do not follow the Benfeyin text and tend to suggest that Benfey's judgment failed him in the selection of proper readings[9], and this incidentally confirms me in the belief that the time has come when we should undertake a thorough checking of the printed editions of the various Vedic

1 Cp pp 14-15 2 LRT. 28, 29, 32, 34, 36, 45, 50, 53, 55, 58, 73, 95, 118, 120, 121, 130, SSL 3, 6, 7, 12, 44, 70, 192 3 For Manuscript material op Preface to Ṛktantra p IV 4 LRT 97 is typical 5 LRT 28, 29, 32, 34, 36, 45, 50, 53, 73, 95, SSL 6, 7, 8 6 Cp Introduction to Ṛktantra p 97 7 LRT 8, 12, 74, 83, 86, 90, 93, 96, 124, SSL 8, 34, 73 8 LRT 84-85 9 Cp also Introduction to Ṛktantra pp 99-101

works—particularly Saṃhitās[1], so hurriedly piled up by busy pioneers one man devoting his life to one major work and giving in his final product all possible variants, not in foot notes as usual, but on the margin, opposite the matter concerned. The application of such a rigorous method alone will enable us to place our Saṃhitās on a permanent and authoritative basis

The comparison instituted in the course of citing examples is thorough and complete, it embraces all the Saṃhitās, where the parallel concerned occurs, together with their Prātiśākhyas and it is hoped that it will serve as a model to some enthusiast, who being liberal of the time and labour, so necessary for the due accomplishment of such a task, will undertake to bestow with greater propriety and profit, this laborious accuracy on the Ṛk Prātiśākhya—no doubt, the most comprehensive[2] of all the Prātiśākhyas—and deserving therefore a more systematic and acute study than it has as yet received

I should like to record here my deep sense of indebtedness and obligation to the Hon'ble. Mr Justice Bakshi Tekchand M A LL B, Judge, High Court of Judicature at Lahore, who has given me, after my M A in 1928 opportunity for research and foreign travel and the inspiration of a noble and enlightened life. It is indeed a pleasure to be able to speak of the deep tenderness underlying his ordinary reserve of his profound sympathy with difficulty and misfortune and of his steadfast loyalty to the cause of Sanskrit Studies. To my sincere thanks I join the fervent prayer and hope that health and happiness may long be his and may he — the very embodiment of the Aryan ideal — find in this activity of mine something not quite unworthy of his generosity and faith

1 For the miserable state of the Atharva Veda editions cp. my Introduction to Atharva Prātiśākhya (pp. 43-66) with references to scholars who have detected errors or anomalies in the printed editions of other Vedic works in foot-note p. 49 2 In the introduction to Ṛktantra (pp. 79 90) I have actually counted the cases of lengthening occurring in the Ṛg Veda along with their provision in the Ṛk Prātiśākhya, and have shown that, at least, in this respect the Ṛk Prātiśākhya is comprehensive for a complete analysis of RT with regard to abhinihita saṃdhi showing that Ṛktantra is not comprehensive op. cit. pp. 73 78 That the Atharva-Prātiśākhya is not comprehensive in the analysis of accent—which is its main theme—has been shown by me in the introduction to that work pp. 66–69

Next I wish to pay my special tribute to Mr. C M G Ogilvie C. B E , I. C. S. Defence Secretary to the Government of India who has been one of my kindest friends and wisest councillors ever since the day I came in contact with him before sailing for Europe in 1935 ; and it is not too much, I think, to aver that without his enlightened appreciation, encouragement and sympathy all the more prized as coming from an experienced first-rate Oxonian, able to estimate the difficulties of an Indian researcher I could have hardly persevered in my present investigations

I should also express my sincere thanks to Mian Afzal Hussain K. B , M A (Cantab), M Sc , (Pb), I A S , Vice-Chancellor, University of the Panjab, who very kindly encouraged me in my undertaking

In conclusion, I gratefully acknowledge the care bestowed by Messrs Meharchand Lachhman Das, Oriental and Foreign Booksellers and Publishers, Lahore and their craftsmen on the production of this intricately accented volume.

Lahore, SŪRYAKĀNTA
1. 5. 1940.

CONTENTS

ABBREVIATIONS.

APr Atharva-Prātiśākhya
AV Atharva-Veda
AVPp Atharva-Veda Padapātha
AS. Āraṇya-Samhitā
Ben Benfey . Sāma-Veda
CA. Caturadhyāyī, edited by Whitney
Concordance. Vedic Concordance Bloomfield
LRS. or LRT. Laghu-Rktantra-Samgraha
RT. Rktantra, Burnell, Sūryakānta
RV. Rg-Veda
RVKh. Ṛg-Veda Khila
RVPp. Ṛg-Veda Padapātha
SSL. Sāma-Saptalaksaṇa
SV. Sāma-Veda
SVPp Sāma-Veda Padapātha
TPr. Taittirīya-Prātiśākhya
TS. Taittirīya-Samhitā
TSSL. Taittirīya-Saṃhitā Saptalakṣaṇa
VS. Vājasaneyi-Samhitā
VPr. Vājasaneyi-Prātiśākhya

INTRODUCTION

Vedalakṣaṇānukramaṇikā[1] a manuscript work in verse, gives the following list of the Vedalakṣaṇa works[2] —

prātiśākhyāḥ (?) saṃhitāyāḥ samānaṃ naparaṃ tathā |
taparaṃ pragrahaś caiva kuriki ca vilaṅghyakam ||
iṅgyāniṅgyam svarṇī ca āvarṇī plutam eva ca |
raṅga plutaṃ pūrvadīrgha ubhayottaradīrghakau ||
yaṇdīrghau yohibhāṣyaṃ ca tathā ṇatvaṇabheṣu ca |
varṇakramaṃ jaṭāvalli trikramaṃ cāntyavarjanam ||
svarapañcāśataṃ caiva tathā ṣaḍviṃśatisūtrakam
śākhāsamānaṃ araṇyasamānaṃ saviśeṣataḥ ||

It enumerates nine Śikṣās —

bhāradvāja vyāsa-śambhu pāṇini kauhalīyakam |
bodhāyano vasiṣṭhaś ca vālmīkir hāritaṃ nava ||

According to it the Upaśikṣās are —

sarvasammatam āraṇyaṃ tathā siddhāntam eva ca |
upaśikṣā imāḥ proktā lakṣaṇajñānakovidaiḥ ||

Its definition of Saptalakṣaṇa is —

samānaṃ ca vilaṅghyaṃ ca naparaṃ taparaṃ tathā |
svarṇy-āvarṇy-aniṅgyāntaṃ *saptalakṣaṇam* ucyate ||

The works enumerated above may be conveniently divided into —

(1) *Prescriptive* lakṣaṇas
(2) *Nomenclatory* lakṣaṇas

Prescriptive lakṣaṇas i. e. the descriptive grammar are known to us through Pāṇini, Prātiśākhyas Śikṣās and the successive grammatical systems Nomenclatory grammar is a

1 A Descriptive Catalogue of the Manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library Madras i 067 2 Belonging to TS. 3 For detailed discussion cp. Introduction to my Atharva-Prātiśākhya pp. 24–26

subject practically unknown and a brief review of the same may be desirable for a full comprehension of the works presented in this volume

I *Nomenclatory grammatical works belonging to RV*

1 Śamāna-Śikṣā[1] This work gives a list of such words in the Rg-Veda as have the final visarjanīya dropped in the Samhitāpātha in accordance with the rules of samdhi It begins

pranamya pranatābhīṣṭapradātāram patim śiyaḥ ।
bahvṛcānām subodhāya *śamānam* kriyate laghu ॥

2 Laghu-Śamāna[2] Similar to the above

3 Padagādha[3] The word *Padagādha* means "plunged into the Pada-text" The work records all modifications of spelling, pronunciation, accent and grammar in reducing the Samhitā into the Pada-text. Record 1 gives words ending in visarga in the first case ending singular number Record 2 registers the expansion (vivrta) and otherwise of *e*, *o*, *ai*, *au*. Record 3 gives words ending in *n* Then commences a series of records, giving all the instances of modifications in the RV For some, there are only two instances, for some three, and so on till 50 These records are headed *dvisamkhyākāni*, *trisamkhyākāni* and so on. Some of these headings have several sections, instances are quoted first, and then the modifications noted For instance

idānīm trisamkhyākāni । tatrāyam prathamaḥ khaṇḍaḥ । dadhānā indra id dhuva indra ukthā sam agmatendra uktham didhiṣanta dhītaya iti triṣv indre *vivṛtam* ॥

The last chapter is called pre-eminently *Padagādha* The concluding section is *rephakārita.*

4 Cāturjñāna[4] The work gives lists of words, occurring in the whole of the RV, (1) ending in visarga (technically called *samāna*), (2) ending in *n*, (3) ending

1 A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras No 977-978 2 A Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library, No 20 K 88 3 A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal No 258, 259, 260, 261 4 Op cit No 287, 288, 289, A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Library of Tanjore No 1764, A Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts deposited at the Deccan College, Poona, No 49.

in *ay ar dy av* or *a* and *ā* (technically called *vivṛtapada*, and (4) simple non-compound words (called *ekapada*) In the end it says —

itas tāto nihitam yac *caturṇāṁ*ādilakṣaṇam ।
tad ekīkṛtya kathitam *Paṅgundrāyaṇena* tu ॥

5 Samāna padānī[1] Similar to Śamāna Śikṣā It begins —

agna itarāv ihā stomā devāḥ parvatā agnidhāḥ pṛti īryā dhiyam dhā viśvā jātavedā hotyā ekādaśa ॥

Colophon iti *samānapadāni* samāptāni ॥

6 Vedalakṣaṇa[2] On Vedic accentuation and grammar chiefly in regard to the *khila* portions of the RV

7 Avarṇādiṇa[3] This treatise treats of words beginning with *a* or *ā* in the RV the author of the work being Dakṣiṇāmūrti of Vatsagotra Colophon —

ṛg avarṇiny akārasaṃgrahaḥ samāptaḥ ॥

8 Āvarṇī[4] Similar to the above.

9 Ṛgvedapadādi saṃkhyā or Saptasaṃkhyā This treatise contains the *vargapratīkas* of the RV, each followed by seven numbers named *pa i-du vi ma na t* of which *pa* = the number of words or padas in each varga *i* = the number of padas having *iti* after them *du* = the number of compound padas *vi* = the number of padas end ing in *m n t* respectively It begins —

padānām itikārāṇām avagrahavisargayoḥ ।
makāra nānta tāntānāṁ saṃkhyā jñeyāḥ kramād budhaiḥ ॥

10 Ṛgvedaparibhāṣākārikā A metrical treatise of the nature of *Saptasaṃkhya* dealing with the peculiarities of the padas in the RV

11 Padānta dīpinī A treatise indicating the endings of certain words occurring in the RV

12 Bonthālakṣaṇa In this work all the 64 chapters of the RV have been ransacked for recording instances of peculiarities in pronunciation spelling accent etc. and these instances have been arranged

1 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS in the Govt Or MSS. Library Madras, No 14078. 2 A Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Govt. Oriental Manuscripts Library Madras : 14080 3 Op cit. 869 ; 8911 ; A Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library : 20 K 88 4 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or MSS. Library Madras 879 5 Descriptive Cat. of the Govt. collections of MSS. deposited at the Deccan College Poona : 43 6 Descriptive Cat of the Govt. collections of MSS. deposited at the Deccan College, Poona 44 7 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or MSS. Library, Madras : 8911 8 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Library of Asiatic Soc. of Bengal : 265 A Descriptive Cat of the Skt. MSS in the Library of Tanjore (No 1764) where the work is called *Bonṭalakṣaṇa*.

according as they arise twice, thrice to 96 times Instances in each group, again, are given in the order of the RV.

The work is called also *Rgvedapadakrama-lakṣaṇa*

13 G[illegible] [illegible] S[illegible]hitāyām — It registers words ending in visarjanīya, words ending in vowels, words which are not joined in saṁdhi, words which do not change their *nakāra*, words in which *ye* is changed into *ya* It is divided into 65 sections, recording 65 such changes

14 E[illegible] B[illegible], [illegible] or Vaitu — The name implies description of an entire varga, generally comprising five *ṛks* in the Padapātha, in one akṣara. That definition comprises the definite number of *itis*, the even or odd number of words ending in *u*, *h*, *si*, or *se* and of the sign called *avagraha*, used in separating compound words It begins :

nāntaṃ visargāntam athāvagrhyam,
syantaṃ tu sentaṃ viṣamaṃ samaṃ ca I
saṃkhyaṃ pragrhyasya ca pañcake'nto,
padeṣu vakṣye pratisargam atra II

15 Ṛgvedānu kramaṇikā — The work offers lists of certain RV. words It begins :

agnim īḷe nu tā viśvā dadhānā ajoṣā indra tās somapā drap[illegible] ghṛtapṛṣṭhā yajatrā draviṇodā dadhānā śubhrā pañcadaśa II

16 Up[illegible] [illegible] — Relates to RV Pada, and is called *Padaśiṣṭa* Colophon reads :

vyañjanasvaraṃ saṃnivisto repho [illegible] yāti I
[illegible] tu sarvatra na kartavyaḥ śaṣasahasu vā II

17 R. Visa[illegible] [illegible] — A treatise giving lists of words ending in *e* or *ai* in the Pada The work is ascribed to a Nāgadeva

1 [illegible] Sk. MSS. in the Library of As. Soc. of Bengal 226 [illegible] in [illegible] (p [illegible]) [illegible] How useful these lists were [illegible] may be seen from the fact that one of [illegible] of the Sauraṣṭra Pk [illegible] 2 Op cit [illegible] Descriptive Cat. of the Govt collections [illegible] (17) [illegible] as *Padakrama*[illegible] [illegible] and in Descriptive Cat. of the Skt MSS [illegible] 3 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS [illegible] 4 Descriptive Cat. of the [illegible] commentary cp [illegible] *Upalekha Pg* [illegible] 5 Catalogue [illegible]

II *Nomenclatory grammatical literature belonging to the Black Yajus* —

1 Lakṣaṇaratna[1] — This serves the same purpose for the Black Yajurveda (Taittirīya) as *Padagāḍha*, *Caturjñāna*, etc. do for the RV It begins —

> *yajuṣi* pratipañcāśatpadādiniḥatākārapadāntanakārayoḥ padāntatakārapragrahayor iṅgyapadādyakārayoḥ saṃhitāyām ṣya ca ṣatvaṇatvayoś caikādeśe uttarapadādyaikāraukārapadāntaṅakārāṇāṃ ca padāntasamānākṣare dīrgha trayasya ca samaviṣam saṃkhyādyot kaṃ visarjanīyasaṃkhyāpratipādakaṃ *pratipañcāśad* ekaikākṣaraṃ pratyanuvākaṃ ekaikaṃ vākyaṃ *lakṣaṇaratnaṃ* vyākhyāsyāmaḥ ।

2 Aniṅgya[2] by Śrīvatsāṅka — A treatise in about 100 verses, on words, which in the Padapāṭha of the TS, are not liable to being treated as compounds, though prima facie compounds

3 (a) Aniṅgyānta[3] savyākhyāna — The same as above.

(b) Aniṅgyaśatakam — Similar to the above.

4 Tvantādyanukramaṇikā — The treatise offers lists of words ending in *tu* etc. in the TS

5 (a) Śākhā Samāna[5] — A treatise on words in the Kaṭhakāraṇyaśākhā of the Taittirīya, which lose by saṃdhi the final visarjanīya after a long vowel

(b) Samāna saṃdhi — Similar to the above

6 Ṣaḍviṃśati sūtra[6] — A short treatise of the TS school, dealing with cases of similarity of form in words which are liable thus to confusion

1 Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Library of As. Soc. of Bengal: 491; the work was composed by a Vidyānātha Bhatta; the work is titled *Lakṣaṇaratnaparibhāṣā Vaidyanātha-bhaṭṭakṛtā* in Cat. of Skt MSS. in the Govt. Or Library Mysore 926. 2 Catalogue of the Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office 4460 4461 with a commentary and MSS N 487-488 in the Library of As. Soc. of Bengal R. N 485 in Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or MSS. Library Madras. 3 (a) A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or MSS. Library, Madras. R. N 495 (b) Op cit: R N 95 also 485 4 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or MSS. Library Madras 14747 5 (a) Cat. of the Skt and Pkt. MSS. in the Library of the India Office 4507 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS in the Govt. Or MSS. Library Madras 965-967; A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or MSS. Library Madras R. N 485 with *Padalakṣaṇasaṃgraha* 689 616 (b) A Triennial Cat. (1910-13) Madras R. N 291 6 Cat. Ind. Office Library 4510 Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or MSS. Library Madras 991-995 Cat. of Skt. MSS in the Library of As. Soc. of Bengal: 487-488; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or Library Mysore 149 144 348, 972 977 1702, 641 2262, 2265, 855.

7 (a) Avarṇi[1] (b) Avarṇi-vyākhyāna — The work is intended to help the students of the TS in finding out where an initial *a* or *ā* of words is merged in the final *e*, *o*, *ā* of the immediately preceding words The author proposes to supply omissions, to omit the excesses and to correct the errors found in the list of words given in other works of the same name He says

> *avarṇiny* anuktaṃ samopyātiriktaṃ
> parityajya duṣkīrtitam cābhivīkṣya ।
> akārādivarṇakramenāham etat,
> suvṛttiṃ karisyāmi suspaṣṭavācyam ॥

8 Avarṇyādi-varṇamālikā[2] — This gives two lists of phonetically fused words from Yajur Veda, alphabetically arranged, and containing, in the fusion, such words as begin with an elided *a* or *ā*

9 Avarnadīpa[3] — Cp the same under RV

10 Avarnyāvarṇi[4] — Cp. above

11 Īkārāntāḥ[5] — Gives lists of such words, occurring in the Padapātha of the TS. as end in the long vowel *ī*

12 Pūrvottaro-bhayadīrghī[6] — The work gives three lists of those words, which are phonetically fused together, and have a long vowel either (1) at the end of the first word, or (2) at the beginning of the second word, or (3) both at the end of the first word and the beginning of the second word.

13 Ubhayapūrv-ottaradīrghī[7] — Cp. above

14 Yanādeśa-dīrghī[8] — A treatise showing such words as should end with a long vowel, when giving the separate words in the Yājusa Pada It begins -

> pṛthivyāṅgirasī vasvī svasyayany urvaśī tathā ।
> ūtī madhumatī karnakāvatī bhāgyavān iti ॥

1 (a) A Descriptive Cat of the Skt MSS in the Govt Or MSS Library Madras 858, A Triennial Cat of MSS (1910-13) collected for the Govt Or MSS Library, Madras R N 485, Cat of Skt MSS in the Govt Or Library, Mysore 232, 142, 941, 103, 588, 997, 1540 (b) Cat of Skt and Pkt MSS in the Library of the India Office 4465, the verse occurs exactly in the same form in our Sāmasaptalaksana, cp Cat of the Skt MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 860, 861, 862 2 Descriptive Cat of Skt MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 863 3 Op cit 858 4 A Triennial Cat of MSS (1910 1913) collected for the Govt Or MSS Library, Madras R N 689 5 Op cit R N 485 6 A Descriptive Cat of the Skt MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 926, 927, 14745, A Triennial Cat of MSS (1910-13) collected for the Govt Or MSS Library, Madras R N 485 Cat of Skt MSS in the Govt Or Library, Mysore L N 232 7 Cat of Skt MSS in the Govt Or Library, Mysore 2262, 2265 8 A Descriptive Cat of MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 14746.

15 Yaṇādeśādir ghādividhi[1]	Cp above
16 Ubhaya hrasvī[2]	The treatise gives lists of such words of the TS as always begin or end in a short vowel in the Pada
17 Yaṇādeśa saṃdhi	Cp XV
18 Yaṇādeśa sūtra	Cp above.
19 Plutānu śāsana[4]	The work notes down those places in the TS, where protracted vowel sounds occur
20 Plutaśikṣā[6]	Cp above.
21 Plutanirṇa ya[7]	" "
22 Plutaviṃśati[8]	"
23 Plutasaṃ graha[9]	" "
24 Sakārapara visarjanīya[10]	A short treatise on the occurrence of TS passages with the loss of visarjanīya its various changes etc.
25 Sakārarepha paravisarja nīya[11]	Cp above
26 Thakāradha kārasūtra[12]	The work consists of two lists of such words in the Black Yajus as contain the letter *th*, and *dh* respectively these letters being apt to be confused in ordinary uncritical pronunciation
27 Dakārapara takāra[13]	Similar to the above
28 Antapradīpi kā[14]	This offers lists of words ending in long vowels and followed by the visarjanīya, and also indicates, where the words ending in long vowels are followed by visarjanīya and where not. It begins —

1 Cat of Skt. MSS in the Govt. Or Library Mysore : 660 ; cp also *Yaṇādeśa* op cit. : 2202, 2665 2 A Trien l l Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or MSS. Library Madras : R. N 465 3 A Cat of the Skt. MSS. in the Adyar Library : 30 K. 88. 4 Op cit : 21 : E. 80. 5 A Descriptive Cat. of the MSS. in the Govt. Or MSS Library Madras 930. 6 Op cit : 14744 7 Cat of Skt. MSS. in the Govt. Or Library, Mysore : 857 8 Op cit. : 162 972 9 Op. cit. : 2202 2265. 10 Cat. of the Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4513 11 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or Library, Mysore : 2202 2365 12 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or MSS. Library Madras : 912 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or MSS. Library Mysore : 149 232 with the title *Thadhakārasūtram* 13 Cat. of Skt. MSS in the Govt. Or MSS. Library Mysore : 2202. 14 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or MSS. Library Madras : 857 ; Cat. of Skt. MSS. in the Govt Or MSS. Library Mysore : 541 162 972.

dīghā visarjanīyāntā vināmeṣu tu samsthitāḥ |
ye sabdāḥ saṃhitāyām syus te jñāpyante' dhunā mayā ||

29 Antapradīpa[1]	Cp above.
30 Antanirdeśī[2]	" "
31 Natāntapadāni Śeṣanārāyaṇakṛtāni[3]	A collection of words ending in *n* or *t* in the Pada of the Black Yajus.
32 Naparatapara[4]	Similar to the above
33 Sarvanaparalakṣaṇa[5] Śeṣanārāyanakṛta	" "
34 Taittirīyapadasvaralakṣaṇa[6]	A treatise dealing with the padas and accent of the TS
35 Iṅgyaratna[7]	This is a work which gives for each anuvāka of the Black Yajus the ordinal number, indicating the compound words which can be split up in the Padapātha.
36 Vedalaksaṇa[8]	On the splitting up of TS. compound words in the Pada.
37 Avagrahalakṣanaṃ pragṛhyaś ca[9]	Dealing with the TS *avagraha* and *prakṛtibhāva*.
38 Aveṣtanapadāni[10]	This contains lists of words that are not divisible in the Padapātha of the Black Yajus, arranged alphabetically.
39 Aveṣṭanasūtra[11]	Similar to the above.
40 Padalakṣana[12]	It gives the characteristics of the padas occurring in the TS.
41 Padaratnaparibhāṣā[13]	Cp above

1 Cat of Skt MSS in the Govt Or MSS Library, Mysore 2262, 2265 2 Op cit 162, 972, 282, 2262, 2265 3 A Cat of the Skt MSS in the Adyar Library 20 K 38 4 A Triennial Cat of MSS (1910 13) collected for the Govt Or MSS Library, Madras R N 689, 485 (with comment), A Descriptive Cat of MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 913 5 A Cat of the Skt MSS in the Adyar Library 20 K 38 6 Op cit 21 I 14 7 A Triennial Cat of MSS (1910 13) collected for the Govt Or MSS Library, Madras R N 95, 485 8 Op cit R N 95 9 A Cat of the Skt MSS in the Adyar Library 25 C 8 10 A Descriptive Cat of MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 873 11 A Triennial Cat of MSS (1910 13) collected for the Govt Or MSS Library, Madras R N 485. 12 Op cit R N 485 13 A Descriptive Cat of MSS in the Govt Or MSS Library, Madras 14081.

42 Ardhāntāḥ[1] The work indicates the beginning of such of the anuvākas in the TS as consist of more than one sentence and therefore require pauses in the middle of reciting them

43 Ardhāntika saṃgrahādi[2] Cp above.

44 Uccasvara nirṇaya This is a treatise in two chapters on the determination of those Vedic words which have the *udatta* accent on the final syllable as well as of those which have it on the initial syllable

45 Svarāṅkuśa A work with a commentary specifying those words of the Black Yajus which have the *udātta* accent

46 Vilaṅghya[4] A treatise on words ending in *e* or *ai* in the Pada.

47 Saptalakṣaṇa[5] Treats the dissolution of seven saṃdhis in the Padapāṭha of the Black Yajus It runs —

natvā nārāyaṇaṃ devaṃ sarvasaṃpatkaraṃ param ।
Saṃsūnuḥ pravakṣyāmi navaṃ *salaparaṃ* pad m ॥
lakṣaṇaṃ kriyate cāpi paraṃ nāma navaṃ mayā ।
durjñānaṃ duṣpaṭhaṃ yat tu sāpekṣaṃ cākramaṃ tathā ॥
tat parityajya vyākhyānaṃ cakārāpi ca pauṣkalam ।
nārambhaṇīyam etac ca svata eva vyavasthiteḥ ॥
prasiddhādhyayanāt tara kecit (?) saṃdhyato bhṛśam ।
keto vakṣyate kaiścin nipuṇaiś ca mahātmabhiḥ ॥
niścitaṃ svānurūpeṇa lakṣaṇenāvasīyate ।
cādau vikāriṇau notaḥ padānto viṣayo sya saḥ ॥
abhidheyau ca tav eva taj jñānaṃ ca prayojanam ।
catuṣṭaye makāro ca lakāro ca paro sthite ॥
vikāriṇaḥ padānto yas takāro naparaś ca yaḥ ।
nānāpadatvam iṅgyānām iṣyate cātra lakṣaṇe ॥ etc

In another[7] MS the same work begins —

praṇamya bhāratīṃ devīṃ sarvalokaikamātaram ।
Nārāyaṇaḥ pravakṣyāmi viliṅghyāni padāny aham ॥
ekāraikāravarṇau yau saṃhitāyāṃ vikāriṇau ।
t dantāni viliṅghyāny ucyante vedavidi maiḥ ॥
purātane tiriktaṃ yat tyaktvānuktaṃ samopya ca ।
varṇakrameṇa gṛhyante savyākhyāny eva tāny ap ॥

1 A Triennial Cat. of MSS. (1910-13) collected for the Govt. Or MSS Library Madras R. N 465. 2 Op cit. R. N 485 3 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or MSS Library, Madras: 874 4 Op cit.: 1022. 5 A Triennial Cat of MSS (1910-13) collected for the Govt. Or MSS Library Madras: R. N 689 6 A Descriptive Cat. of the Skt. MSS. in the *Library of Tanjore: 1796, 1793* *Cat of Skt. MSS. in the Govt. Or* Library Mysore No B. 856, B 858 2263 2265 2880, 1809 3279 3515 3584 7 A Descriptive Cat. of MSS in the Govt. Or MSS. Library Madras: 1600

nımıttatvena yad grāhyaṃ gṛhyate padam eva tat ı
apı cet syād dhı nānyas tu pūrane'tra vıdhīyate ıı

In yet another[1] Saptalakṣana begıns

munımānasamamthānamathıtāgamasāgaıāt ı
udıtāya namo bhūyād amrtāya murārave ıı
gunatrayavıhīnāya jagattrayavıdhāyıne ı
śrutıtrayadıśe śaśvat puratrayamathe namaḥ ıı
namaskṛtya vınetāraṃ vighnānām anuśıṣyate ı
adhunā lakṣanaṃ vakṣye anavagrahasamjñakam ıı

In yet another[2] the work begıns :

ıtaḥ paraṃ padādau vaıtamānasya avarṇasya āvarṇasya saṃgrahaḥ krıyate etc

48 Rāvaṇabheṭ[3] Relates to the proper pronuncıatıon and recıtatıon of the Black Yajus.

III *Nomenclatory grammatıcal lıterature on the Whıte Yajus.*

1 Vājasaneyı-Saṃhıtāpada-kārıkāratna-mālā[4] A comprehensıve work on the phonetıcs peculıar to Vājasaneyı-Samhıtā of the Whıte Yajurveda and on resolvıng the Samhıtā ınto the Pada. It ıs ın the form of kārıkās, gıvıng the number of words ın each *yajus* wıth the number of vısargas, of savarnasamdhıs, and the euphonıc as well as phonetıc changes pecuhar to the Whıte Yajurveda. Thıs one work does for the VS, what the two classes of works ı e (1) Anukramanıkā and (2) works lıke Cāturjñāna and Padagādha do for the RV. It ıs ascrıbed to a Śamkarācārya.

2 Vedalakṣaṇa[5] Cp the same under RV. It begıns.

atha padānteṣv ekāraıkārau svaraparanımıtte vıvṛtau ı
yatra tānı *Mahādeva* manīṣınā kathyante varṇānukrameṇa yadaıkadeśās tāvadyata ıty antam ıı

Sıgnatures. ıtı Mahādevavıracıte *ekāralakṣaṇam* ı
ıtı *nakāralakṣanaṃ* saṃpūrṇam ı
ıtı *varnakramakārıkā* ı
ıtı *takāralakṣaṇam* ı
ıtı *pūrvāparobhayadīrghayaḥ* ı
ıtı *ṣaḍvıṃśatılakṣanaṃ* saṃpūrṇam ı
ıtı *kārāntapadānı* ı
ıtı *vedalakṣanam* ı

1 Op Cit 1807 2 Op Cit 1809 3 Op Cit 951, 952, 958 4 A Descriptive Cat of Skt MSS ın the Govt collection under the care of the Asiatic Society of Bengal. 907 5 Op cit. 915.

3 Padajyotiḥ[1]
Relates to the Padapāṭha of the White Yajus

4 Padaratna[2] Kramaratnam of Nāgadeva
Similar to the above

5 Avarṇi[3]
A treatise on the loss of initial ă by the operation of saṃdhi, ascribed to Mahādhipati of the Tintriṇī family

6 Tapara[4]
Gives lists of words ending in *t* in the Pada, but assimilated to a following *n* in the Saṃhitā.

7 Napara[5]
Gives lists of words ending in *n* in the Pada.

8 Naparatapa ralakṣaṇa.[6]
Cp above ascribed to Śaurisūnu

9 Villiṅghyalakṣaṇī of Nārāyaṇa[7]
A treatise of words ending in *e* or *ai* in the VS Pada. It begins —

praṇamya bhāratīṃ devīṃ sarvalokaikamātaram ।
Nārāyaṇaḥ pravakṣyāmi villiṅghyāni padāny aham ॥
ekāraikāravarṇau yau saṃhitāyāṃ vikāriṇau ।
tadantāni villiṅghyāny ucyante vedavittamaiḥ ॥ etc.

10 Śamāna[8]
Cp the same under TS

In another MS the same work is called *Samana* —

praṇamya sarvavidyānām adhiṣṭhātāram īśvaram ।
samān saṃdhiṃ vyākurmaḥ prātiśākhyānusārataḥ ॥

11 Padakārikā ratnamālā[9]
This treatise treats of certain component phonetic elements of words, such as visarjanīya anusvāra, veṣṭana and of words ending with the letter *n*, as they are to be found in the White Yajus

12 Varṇaratna pradīpikā Śikṣā[10]
The work consists of 227 verses teaching the correct pronunciation and recitation of the Veda. It begins —

1 Op. cit. 1519 2 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. Library Mysore 476 3 Cat. of Skt. and Pkt. MSS. in the Library of the India Office : 4478 4 Op cit. : 4490. 5 Op cit. 4468 ; Cat. of the Skt. MSS. in the Govt. Or Library Mysore 142 232, 878 641, 640, 941, 997 1702, 966, 1540. 6 Cat. of Skt and Pkt MSS. in the Library of the India Office 4467 7 Op. Cit : 4491. A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt Or MSS. Library Madras 960-966 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS Library Mysore : 232, 541 640, 878 941 1540, 1702 997 8 Cat. of Skt and Pkt. MSS. in the Library of the India Office 4497 Cat. of Skt. MSS. in the Govt. Or. MSS. Library Mysore 486, 541 640, 650 878, 966, 1997 1540 144, 600 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or MSS Library Madras 979-983 9 A Descriptive Cat. of MSS. in the Govt. Or MSS Library Madras : 921-928. 10 A Descriptive Cat. of Skt. MSS in the Govt. collection under the care of the Asiatic Society of Bengal 1519

so'ham śikṣāṃ pravakṣyāmi prātiśākhyānusāriṇīm ।
bālānāṃ pāṭhasuddhyartham varṇajñānādihetave ॥
Amareśakṛtām etāṃ śikṣāṃ yo dhārayet sudhīḥ ।
vidvajjanasabhāmadhye jayaṃ sa labhate dhruvam ॥

13 Varnakrama-darpana[1] — Similar to the above.

14 Varṇamālikā[2] — " "

15 Varnasārakrama-nirūpana[3] — " "

16 Avarṇyādi-varnamālikā[4] — This gives two lists of phonetically fused words from the White Yajus, alphabetically arranged, and containing in the fusion such words as begin with an elided *a* or *ā*

IV *Nomenclatory grammatical literature on SV:*

1 Uttarārg-dhārimālā[5] — This gives a list of the Dhārin syllables in the Uttarā Rks of the SV, i e the long unaccented syllables following the svarita and corresponding to *pracaya*, in the second and third Ṛks of the Tṛcas forming the Uttarā collection of the SV.

2 Uttarārg-udāttamālā[6] — Gives a list of Udātta syllables in the Uttarā Rks of the SV

3 Uttarārksva-ritamālā[7] — Gives a list of svarita syllables in the Uttarā Rks of the SV

With regard to the nomenclatory grammatical literature of the AV I may refer the reader to the Atharva-Prātiśākhya, which is typically nomenclatory and evolves Pada out of the Samhitā.

Besides the above, there existed a very extensive nomenclatory literature of Anukramanī type, but because Anukramanīs are not grammatical, we may omit them from our account, adding, at the same time, that the nomenclatory grammatical literature, reviewed above, did not remain confined to the Veda alone, it also extended to the *laukika* vocabulary, where we meet with a few typical works representing the class

I Sasabheda[8]

1 Cat of Skt MSS in the Govt Or Library, Mysore 2262, 2265 2 Op cit 359 3 Op cit 252, 855 4 A Descriptive Cat of MSS in the Govt. Or MSS Library, Madras 863 5 Op cit 4101 6 Op cit 4101 7 Op cit 4101. 8 A Descriptive Catalogue of Skt MSS in the Govt collection under the care of the Asiatic Society of Bengal 4727

II Ūṣmaviveka[1]
III Sakāranirṇaya[1]
IV Ṇakārabheda[1]
V Ṣabdabhedaprakāśa[1]
VI Śanabheda[2]
VII Lists of words with palatal ś of those with cerebral ṣ[3]
VIII Dantyasakārabheda[3]
IX Nakārabheda[3]
X Jakārabheda[4]

The list being by no means exhaustive

And although the works enumerated above on the Veda seem of comparatively late origin, yet, Śaurisūnu and Nārāyaṇa, to whom is ascribed the authorship of several of them, explicitely state that they have based their *compilations* on a long standing *sampradaya*, which shows that there existed upto their time an unbroken chain of nomenclatory grammatical works.

Tracing back from the works of Śaurisūnu and Nārāyaṇa and the sources on which they have drawn we come to Śikṣās, where we find Samāna Śikṣā for the RV and Varṇaratnapradīpikā Śikṣā for the VS doing the same office which Śaurisūnu s works do in later times. Similar Śikṣās may have existed for other Saṃhitās besides those typical ones[5] which lay down empirical rules in order to distinguish and to employ in their proper places words of similar sound and form Mixture of nomenclatory and prescriptive rules is a feature common to several of the available Śikṣās.

Going back from Śikṣās to the Prātiśākhyas[6] we note in them a fairly large number of nomenclatory rules some of these rules are solely concerned with the exposition of *Avagraha*, while others distinguish between words of similar sound or form Yet on the whole the available RPr TPr, and VPr are prescriptive they evolve Saṃhitā out of the Pada

The case with the Prātiśākhyas of the AV is different Here, while CA is mainly prescriptive, the Atharva Prātiśākhya belonging to *the AV* is chiefly nomenclatory, it evolves Pada out of the Saṃhitā

1 Op. cit., 4729. 2 Op cit., 4730 3 Op cit. 4731 4 Op cit. 4732.
5 Cp. Bhāradvāja-Śikṣā, Sarvasammata-Śikṣā and Amoghanandinī-Śikṣā 6 This does not imply the chronological order for which see reference in footnote in my Sūtantra p. 67

The same thing applies to SV, here Rktantra, the chief Prātiśākhya of the SV evolves Śamhitā out of the Pada, but Laghu-Rktantra-samgraha, an abridged version of the Rktantra, is nomenclatory and analyses Samhitā *into* the Pada, implying thereby that there also existed, at some time, a nomenclatory Rktantra, which was abridged in the form of the Laghu-Ṛktantra-samgraha, and which taught nomenclatory rules, analysing Samhitā into the Pada

While discussing the twofold development of the Prātiśākhya literature in the introduction to my Atharva-Prātiśākhya[1], I have placed nomenclatory Prātiśākhya earlier than the prescriptive one and have suggested that under the influence of the *laukika* grammar, which was, of course, prescriptive, nomenclatory Prātisākhya was, incidentally, superseded by the prescriptive, becoming virtually obsolete during the prime of the Paṇinian grammar, a period extending upto the great grammarian Patañjali

Between Patañjali and Kaiyaṭa I suspect a period of grammatical chaos, a period, during which, under the influence of Buddhist activities, there arose a feeling of aversion against Pānini's grammar and other systems, partly based on Pānini, arose, virtually confined to Buddhist Schools, others used by Brahmins as well. A marked feature of these systems is their simplicity, and a preference for Prātiśākhya terminology against that of Pānini, a fact that makes it plausible that grammarians of this period, with a view to convenience, modelled, in their works, Pānini's Astādhyāyī on the lines of the Prātiśākhyas; and it may have been during that period of feverish activity on the part of the Brahmins, who wanted to preserve Vedic literature pure and intact from Buddhist onslaught, that an extensive nomenclatory semi-grammatical literature partly revival and partly new creation arose, being comparatively well preserved in the South, the home of Vedic studies in later times, and it may, again, be on that account that we meet in this class of grammatical works an appreciable amount of usages that are in direct contravention of Pānini's rules, but are, commonly met with in Buddhist Sanskrit works

With the advent of Kaiyata, Pānini's grammar regains the ground it had lost, causing set-back to post-Pāniniyan systems of grammar and nomenclatory grammatical literature to such an extent, that now, to the average student of the Veda,

1 Pp 24-26

nomenclatory statements found in a work of VPr's authority and antiquity, began to look not only useless, but, in cases, quite absurd, so much so that with the increasingly absorbing interest shown in Pāṇini, nomenclatory lakṣaṇa works became virtually extinct in the North, and began to be comparatively little used even in the South, the home of conservatism where they continued till late in the compilations of authors like Śaurisūnu and Nārāyaṇa

But, while the prescriptive Prātiśākhyas and Śikṣās are characterised by an instructive variety of matter and treatment, the nomenclatory lakṣaṇa works offer a stale similarity of both Throughout the range of the latter we meet with the same *paribhaṣas* the same stock phrases and the same mode of reciting illustrations In the works of Śaurisūnu Nārāyaṇa, this similarity is turned into absolute identity as will be clear from a comparative study of their Saptalakṣaṇa on the Sāman with their identical work on the Black Yajus —

SV Sāma Saptalakṣaṇa	TS Saptalakṣaṇa
natvā vināyakaṃ devaṃ[1]	natvā nārāyaṇaṃ devaṃ
sarvasampatkaraṃ param |	
Śaurisūnuḥ pravakṣyāmi	
navaṃ *sataparaṃ* padam ||	
Lakṣaṇaṃ kriyate cādi	
paraṃ nāma navaṃ mayā |	
darśānaṃ duṣṭaṭhaṃ yat tu,	
sāpekṣaṃ cākramaṃ tathā ||	
tat parityajya vyākhyānaṃ	
cakārāpi ca puṣkalam |	
nārambhaṇīyam etac ca	
svata eva vyavasthitoḥ ||	
prasiddhādhyanāt tatra,	
kocit (?) saṃdhiyate bhṛśam |	
kuto vastyate kaścin,	
nipuṇaiś ca mahātmabhiḥ ||	
niścitaṃ svānurūpeṇa,	
lakṣaṇenāvasīyate |	
cādau vikāriṇau nataḥ	
padānto viṣayo eṣa saḥ ||	
abhidheyau ca tāv eva,	
taj jñānaṃ ca prayojanam |	
nachajeṣu tavargīye	deleted
thakāreṇa vivarjite ||	deleted
catuṣṭaye makāre ca,	

1 SSL 41-48.

lakāre ca pare sthite ।	. . . . .
vikāriṇaḥ padānto yas,	. . . . .
takāre naparaś ca yaḥ ॥	... .
dṛśyate yeṣu tau jñātuṃ,	. . . .
pravakṣyāmi padāny aham ।	. . .
takārāntaṃ padam pūrvam,	.
akārādikramena tu ।	. .
takārāntaṃ tato' nena,	nānāpadatvam ingyāmām
kramenaiva ca gṛhyate ॥	iṣyate cātra lakṣane ॥
॥ iti paribhāṣā ॥	. . . .

Compare also :

SSL (Vilinghyam)	TSSL
praṇamya bhāratīṃ devīm,[1]	. . . . .
sarvalokaikamātaram ।	..
Nārāyanaḥ pravakṣyāmi,	..
vilinghyāni padāny aham ॥	
ekāraikāravarnau yau,	. . . .
saṃhitāyāṃ vikāriṇau ।	. .
tadantāni vilinghāny,	. ...
ucyante vedavittamaiḥ ॥	.
purātane' tiriktaṃ yat,	. ..
tyaktvānuktaṃ samopya ca ।	. .
ṛktantrena tu gṛhyante,	varnakramena gṛhyante,
savyākhyenaiva tāny api ॥	savyākhyāny eva tāny api ।
ittham yet padam atrāpi, nānāpada	. . .. . .
vad iṣyate ।	.
nimittatvena yad grāhyaṃ,	.
gṛhyate padam eva tat ।	.
api cait (?) syād dhi, nānyas tu,	. . .
pūrane'tra vidhīyate ॥	. ..

See also

SSL	TSSL.
munimānasamaṃthāna,[2]	
mathitāgamasāgarāt ।	
uditāya namo bhūyād,	
amṛtāya murāraye ॥	
gunatrayavihīnāya,	
jagattrayavidhāyine ।	
śrutitrayadiśe śaśvat,	
puratrayamathe namaḥ ॥	
namaskṛtya vinetāraṃ,	
vighnānām anusiṣyate ।	
adhunā lakṣaṇaṃ vakṣye,	
anavagrahasaṃjñakam ॥	

1 SSL 23-26 2 SSL 119 121.

The point is clear SSL offers practical unanimity with TSSL and the same thing may be observed in case of Śamāna, Ingya, Avarṇi, Āvarṇi, Taparamapara, belonging to different Saṃhitās and it is this similarity of matter and treatment that makes it difficult for us to dogmatise about the relative chronology of these works, may be that they, in their extant form were all compiled at no distant date from one another, approximately in a period, when the method of expressing numbers by letters, so very prominent in SSL had become well established, and Anukramaṇīs to the RV, VS and AV, in which numbers were expressed by letters, had become fairly common

Of the two works presented in this volume the first i e. Laghu Ṛktantra saṃgraha is of unknown authorship, while the second, i e Sāma Saptalakṣaṇa is a work partly of Śaunsūnu and partly of Nārāyaṇa, who also composed similar works on the Black Yajus Saptalakṣaṇa is a technical term meaning analysis of seven saṃdhis in the Pada, and naturally each Saṃhitā may have had such a work for the correct analysis of its Pada text.

But, while Sāma Saptalakṣaṇa being common to all the Saṃhitās is of comparatively small importance Laghu Ṛktantra saṃgraha is a work of considerable significance inasmuch as, contrary to our expectation it is not an abridgment of the available Ṛktantra, a work from which it radically differs both in the extent of matter as well as its order and method of treatment. While the Ṛktantra is fairly comprehensive in all matters germane to a Prātiśākhya the latter is extremely deficient and whereas the former treats all important saṃdhis occurring in the SV, the latter analyses only a few the order of these saṃdhis also being radically different Out of the 286 sūtras of the Ṛktantra only 15 have correspondence in the LRT as will be clear from the following table —

Ṛktantra		LRT
69 dam u		145
71 ā ṇi		144 149
74 dvy arthe		146
85 ṛti ..	138 139	148
86 ojī	138-139	147
88 ki in vī ut	138-139,	144
89 smin vra jman yam		143

120	nau	126
121	to si	127
151	nosmapare	142
153	no madhyamavarge	128-129
181	ranam api sthāyām	143
207	samāsa rksu candre	140

In a work, consisting of 286 sūtras, correspondence in 15 sūtras is rather insignificant and this may indicate that the LRT is not based on the available RT., which is prescriptive, but on some other, which may have been nomenclatory and therefore, more in keeping with the present LRT, besides, incidentally showing that, the matter of the available RT, which has no reference to the SV and is wanting in the LRT. is spurious and may be put down as a late addition to that work

ANALYSIS OF THE LRT.

1 Introduction	sthāna and prayatna	
2 hrasvādhyāya	Words, whose final vowel is lengthened in Samhitā are restored to their original form in the Pada	1 17
3 samhitāhrasva	The final of *mahna*, (which is short in Samhitā) is restored to the original *ā* in the Pada.	18
4 avagrahahrasva	Compound words, whose first member ends in a long vowel in Samhitā, are restored to their original form (a) in the Pada	19-24
5 ṣatva	Passages, which show *ṣ* in Samhitā, have *s* in the Pada	25-32
6 avagrahaṣatva	The same with regard to the compound words	33-39
7 ṣṭutva	Passages, which exhibit *st* in Samhitā, have *st* in the Pada.	40-43
8 avagrahaṣṭutva	The same with regard to the compound words	
9 ṣṭutvavikāra	*Kusthah* and *hi ṣthā* show *sth* in Saṃhitā, but *sth* in the Pada	47
10 avagrahaṣṭutvavikāra ṣthatva	The same with regard to the compound words.	48
11 ṣṭutvavikāra, ṇatva	Passages exhibiting *n* in Saṃhitā show *n* in the Pada.	49-52

12 avagrahaṇatva	The same with regard to compounds. 53 55
13 savarṇadīrgha	(1) Passages, in which both the final of the preceding as well as the initial of the succeeding are long (2) where the final of the preceding is short, and the initial of the following long, (3) where the final of the preceding is long and the initial of the succeeding short (4) where both the final of the preceding as well as the initial of the succeeding are short. 56-65
14 īkāra savarṇadīrgha	The same with regard to ī in particular 66-68
15 ukāra savarṇadīrgha	The same with regard to ū in particular 69
16 iṇ	ī = y in Saṃhitā is restored to its original in the Pada. 71 76
17 „	ū = v in Saṃhitā is restored to its original in the Pada. 77
18 „	14 + 15 repeated. 78
19 (a) guṇa-saṃdhi of i	Passages in which the final of the preceding is long and the initial of the succeeding short, the guṇa of Saṃhitā is restored to its original in the Pada. 79-88
(b) guṇa-saṃdhi of i	Passages, in which the final of the preceding is short and the initial of the succeeding long 87-88
(c) guṇa saṃdhi of i	Passages, in which both the final of the preceding as well as the initial of the succeeding is long 89
(d) guṇa saṃdhi of o	90
(e) guṇa-saṃdhi of o	Passages in which both the final of the preceding as well as the initial of the succeeding is short. 91 96
(f) guṇa-saṃdhi of o	Passages, in which the final of the preceding is short and the initial of the succeeding long 97
(g) guṇa saṃdhi of o	Passages, in which both the final of the preceding as well as the initial of the succeeding is long 98

20 vṛddhi-saṃdhi — (a) dīrghobhaya; (b) hrasvadīrgha. } restored to the original in the Pada. 99-110

21 pūrvarūpa — Passages, in which the initial *a* of the succeeding is assimilated to the preceding *e* or *o* in Saṃhitā, but is restored in the Pada. 102

22 pararūpa — Passages, in which *a* + *ā* + *i* = *e* in Samhitā 103

23 (a) avādeśa — Passages, in which the *v* (of *av* = *o*) is elided, when followed by a vowel 104-105

(b) āvādeśa — Similar to above 106

(c) — Continuation of *a* and *b* 107

(d) — Passages, in which the *v* of *av* and *āv* is not elided in Samhitā, and is restored to the original *o* and *au* in the Pada 108-109

24 — Dual *ī* and *ū* are pragrhya and an *iti* is added to them in the Pada. 110-118

25 — Words with original *r*, i. e which are repeated with *r* in the Pada with an *iti* added to them 119-121

26 prakṛtibhāva — (a) Visarga, when followed by a consonant (haś) or a vowel (a) is changed into *o*,

(b) the same remains unchanged in Samhitā (such an *o* is restored to *ah* in the Pada) 122-125

27 prakṛtivikāra — (In *sāno avye*) the *o*, followed by *a*, remains unchanged in Samhitā, it is restored to its original (*au*) in the Pada 126

28 otva — pari + itaḥ + siñcata = – to s – in Samhitā; its restoration to the original is implied in the Pada. 127

29 śakārasakārāgama — *n* + *t* = *nst*, *n* + *c* = *nśc* in Samhitā, the removal of āgama is implied in the Pada. 128-129

30 aḥkārādi — Passages, in which *oh* = *o*, *ih* = *i*, *ah* = *a* in Samhitā, restoration to the original is implied in the Pada 130-137

31 aḥkāralopa — Negation of samdhi in *bhara ojah*, *gāyata ṛtāvne*, *bhara ojistha*, *naki indra* and *pṛthivī uta* in Samhitā, the term "aḥkāralopa" is rather novel 138-139

32 avagraha visargalopa	Words, which lose their sakārāgama in the Pada	140
33 atihāra		141
34 saṃhitā visarga	Passages, in which visarjanīya, followed by *kṣ* remains unchanged in Saṃhitā	142
35 ditva	Passages, in which the final *n* of the preceding word, when followed by the initial *y* or *v* of the following is not nasalized	143
36 savarṇavikāra	Negation of savarṇadīrgha saṃdhi	144
37 yaṇvikāra	Negation of yaṇsaṃdhi	145 146
38 vṛddhivikāra	Negation of vṛddhi	147
39 guṇavikāra	Negation of guṇa.	148 149
40 pragṛhya vikāra	Negation of pragṛhya	150
41 enumeration of saṃdhis dealt with in the work	Enumeration of saṃdhis dealt with in the work	119 138

(B) ANALYSIS OF THE SĀMASAPTALAKṢANA

1	Śamāna	1— 16
2	Visargalopālopau	17— 19
3	Ranga nasalization	20— 22
4	Vilaṅghya	23— 40
5 (a)	Napara	41— 57
(b)	Tapara	58— 69
6	Avarṇi	70—118
7	Anavagraha	119—138

OTHER WORKS BY THE AUTHOR

1. A History of Hindī Literature with a Critical Study of the major poets Rs. 3/12/-

   Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
   Sanskrit Book-Depot, Lahore (India)

2. Ṛktantra, a Prātiśākhya of the Sāma-Veda, Panjab University D Litt thesis, examiners (i) Geheimrat, Regierungsrat Prof. Dr Heinrich Luders (Berlin), (ii) Prof Dr. F. Edgerton (Yale) U. S A. Rs. 20/-

   Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
   Sanskrit Book-Depot, Lahore (India)

3. An Edition of Jaisi's Padumāvati with an etymological Word-Index (Panjab University Oriental Publication)

4. Atharva-Prātiśākhya, Oxford D Phil thesis, examiners (i) Prof Dr F W Thomas, C I E., M A., Ph D, F B A, Boden Professor of Sanskrit, Oxford, (Retd) (ii) Prof Dr H Luders (Berlin) Rs. 50/-

   Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
   Sanskrit Book-Depot, Lahore (India)

5. Index Verborum to Tulasī Dāsa's Rāmāyaṇa, (Panjab University Oriental Publication)

6. Outlines of the History of Hindi Literature Rs 2/10

   Published by M/s MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
   Sanskrit Book-Depot, Lahore (India)

MEHAR CHAND LACHHMAN DAS
SANSKRIT AND PRAKRIT SERIES

1 *Kapiṣṭhala Kaṭha-Saṃhita* (कपिष्ठलकठसंहिता) a text of the Black Yajur Veda critically edited for the first time by Dr Raghu Vira. Rs 30/ or Sh 45/

2 *Varaha Śrauta Sutra*, (वाराहश्रौतसूत्र) being the main ritualistic Sūtra of the Maitrāyaṇī Śākhā, critically edited for the first time with Mantra Index by the late Dr W Caland and Dr Raghu Vira
Rs 12/ or Sh 18/

3 *Ṛktantra*, (ऋक्तन्त्र) a prātiśākhya of the Sāma Veda, critically edited with an Introduction, Exhaustive Notes, Appendices a Commentary and Sāmaveda sarvānukramaṇī by Dr Sūryakānta M A., M O L, D Litt., Shastri The notes contain a detailed comparison with the other Prātiśākhyas and Pāṇini Burnell s edition has been much improved upon with the help of new Mss Rs 20/ or Sh 30/

4 *Atharva Veda of the Paippalādas* Books 1–13 पैप्पलादसंहिता critically edited into Devanāgarī for the first time by Prof Raghu Vira M A Ph D D Litt. et Phil Rs 30/ or Sh 45/

5 *Jain Siddhanta Kaumudi* (जैनसिद्धान्तकौमुदी) or A Grammar of the Ardha Māgadhi Prākrit by His Holiness Śatāvadhāni Rattan Chand ji Jain Muni 1938 Rs 15/ or Sh 22 6d

6 *Atharva Pratiśakhya* (अथर्वप्रातिशाख्य), an entirely new and unique acquisition to the Vedic Literature critically edited for the first time by Dr Suryakānta M A M O L D Litt D Phil, Shastri 1939
Price Rs 50/ or Sh 75/

7 *Bhāsa A Study* by A. D. Pusalker, M. A., LL. B. A critical and exhaustive exposition of the baffling and still unsolved problem of Bhāsa's authorship of Trivandrum plays 1939 Rs 15/- or Sh. 22/6

8 *Woolner Commemoration Volume* It is a magnificent collection of more than fifty invaluable articles on various aspects of Oriental languages and literatures contributed by the friends, pupils and colleagues from all over the world of the late Dr. Woolner, in whose commemoration the Volume has been prepared If anything, it is a thesaurus of freshest research works in the field of Oriental languages and literatures; and is extremely thought-provoking. Rs 30/- or Sh 45

9 *Elements of Hindu Culture and Sanskrit Civilization* by Dr P K Acharya, M A, Ph D, D. Litt, Head of the Sanskrit Department, Allahabad University. 1939 Re 1/8- or Sh. 2/6

10 *Nidāna Sūtra*, (निदानसूत्र) of Patañjali, edited for the first time together with an introduction, a fragmentary Commentary and Indices by Professor Kailash Nath Bhatnagar, M. A Rs 25/-or Sh 37/6

11 *Laghuṛktantra Saṃgraha and Sāmasaptalakṣana* Edited for the first time with Commentary, Notes, Introduction, embodying a complete history of the nomenclatory Grammatical Literature and Indices by Dr Sūrya Kānta, M A, M O L, D Litt., D Phil, Reader in Sanskrit, University of the Panjab Rs 16/- or Sh 24/-

लक्ष्म्यै नमः ॥

अथ लघुशब्दतन्त्रप्रारम्भः ।

प्रणम्य शंकर विष्णु व्यास चान्यान्मुनीश्वरान् ।
नमस्कृत्य करोम्यद्य लघुशब्दतन्त्रसंग्रहम् ॥

अथ वर्णोत्पत्तिः ॥

हः कण्ठे ॥
उरसि विसर्जनीयो वा ॥ अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः ॥
जिह्वामूले ≍ क ॥ जिह्वामूलीयस्य जिह्वामूलम् ॥
तालुनि इच्ये ॥ इचुयशानां तालु ॥
मूर्धनि षठौ ॥ ऋटुरषाणां मूर्धा ॥
दन्ते ऌतलाः ॥ ऌतुलसानां दन्ताः ॥
रेफो मूले वा ॥
ओष्ठे पो ≍ पु ॥ उपूपध्मानीयानामोष्ठौ ॥
किद्किवाकारौ वन्याम् ॥
नासिकायां यमानुस्वारनासिक्याः ॥ नासिकानुस्वारस्य ॥
अन्त्योऽनुनासिकः ॥ ञमङणनानां नासिका च ॥
एदैतोः कण्ठतालु ॥
ओदौतोः कण्ठोष्ठम् ॥
वकारस्य दन्तोष्ठम् ॥
साकर यवान्तोऽवसितः ॥

इति स्थानानि ॥

अथ प्रयत्नः । स्पृष्टं करणं स्पर्शानाम् । दुस्पृष्टमन्तस्थानाम् । विवृतं स्वरोष्मणाम् । विवृततरमकारैकारौकाराणाम् । संवृतो घोषवान् । विवृतोऽघोषः । नादानुप्रदानाः स्वरघोषवन्तः । श्वासोऽघोषाणाम् । तनीयान् प्रथमानाम् । उभौ हचतुर्थानाम् । संनिवेशोऽन्त्यः ॥

आभ्यन्तरो बाह्यश्च । तत्राद्यश्चतुर्थः । स्पृष्टेषत्स्पृष्टविवृतसंवृतभेदात् । तत्र स्पृष्टं प्रयत्नं स्पर्शानाम् । ईषत्स्पृष्टमन्तस्थानाम् । विवृतमूष्मणां स्वराणां च । ह्रस्वस्यावर्णस्य प्रयोगे संवृतम् । प्रक्रियादशायां तु विवृतमेव ॥

अथ बाह्यप्रयत्नः । विवारः संवारः श्वासो नादोऽघोषो घोषोऽल्पप्राणो महाप्राण इति ॥

खयां यमाः खयः क><पौ विसर्गः शर एव च ।
एते श्वासानुप्रदाना अघोषाश्च विवृण्वते ॥
कण्ठमन्ये तु घोषाः स्युः संवृता नादभागिनः ।
अयुग्मा वर्गयमगा यणश्चाल्पासवः स्मृताः ॥

अथ यमाः । कुं खुं गुं घुं इति यमाः ।
अनन्त्यान्त्यसंयोगे मध्ये यमः ॥ पूर्वगुणो वा ॥

इति प्रयत्नः ॥

अथ विकारः । स्पर्शे गस्य । कादयो मावसानाः स्पर्शाः । उत्तमा घोषाः । हान्तस्थाः । यरलवान्तस्थाः । युग्माः सोष्माणः । षिति शिति सिति । विसर्गसदृशौ जिह्वामूलीयोपध्मानीयौ ।

अक्षराणां लघुह्रस्वमसंयोगे परं यदि ।
तत्संयोगोत्तरं विद्यात् गुरु दीर्घाक्षराणि तु ॥

ह्रस्वं लघु ॥ संयोगे गुरु ॥ दीर्घं च ॥

इति परिभाषाशेषं शाकटायनप्रोक्तऋक्तन्त्रे स्पष्टम् ॥

अथ लघुऋक्तन्त्रप्रारम्भः।

दीर्घास्तु संहिताकाले अचो व्यञ्जनपूर्वकाः।
पदकाले प्रपद्यन्ते ह्रस्वतां ये ब्रवीमि तान्॥१॥
अच्छा रक्षा शुची सखा वहा एहू षु युक्ष्वा तु।
अधा यच्छ्रूष्वा जुहोता विद्मा ऊ षु सपर्यता॥२॥

अच्छा मन्त्रैः सहस्कृते SV 1 21, RT 241 RV 8 102 7–RPr 7 6, TPr 3 8, VPr 3 125

अग्ने रक्षा णो अंहसः 1 24, RT 236 RV 7 15 13–RPr 7 32, TPr 3 8, VPr 3 108

शुची हवे विरप्श्याः 1 346 RT 238, RV 8 95 4–RPr 7 52, TPr 3 13

सं पावक शुची हवम् 1 29

सखा च म उपमा से 1 43 RT 236, RV 8 60 11–RPr 7 53

आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वम् 1 40, RT 236, RV 1 44 1–RPr 7 24

वहा भगत्तिमूतये 2 185 RT 236 PV 9 65 17–RPr 7 33

एहू षु ब्रवाणि ते 1 7 RT 242, RV 6 16 16–RPr 8 1, TPr 3 14

अग्ने युक्ष्वा हि ये तव 1 25, RT 236 RV 6 16 43–RPr 7 12 TPr 3 7, VPr 3 130

आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमद्या देवाँ उषर्बुधः 1. 40, RT 242, RV 1. 44 1–RPr 7 33, VPr 3 115; TPr 3. 8

शग्ध्यू३ षु शचीपते 1 253, RT 242, RV 8. 61. 5–RPr 8. 1; TPr 3 14

आ जुहोता हविषा मर्जयध्वम् 1. 63, RT. 245.

ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये तिष्ठा देवो न सविता 1 57, RT. 236; RV 1. 36 13–RPr 7. 30, TPr 3 12, VPr 3 104.

सपर्येता यजतं पस्त्यानाम् 1 63, RT. 254

अधा महेमा मा रिषामा यजा पर ऊ पिबा ।
अर्चा देवाय ईडिष्वा हि कृधी गूर्धया तथा ॥२॥

अधा चिदा ववक्षत् 1 64, RT 236, RV 10, 115. 1–RPr. 7 15, VPr. 3 127, TPr. 3 9, CA 3 25

रथमिव सं महेमा मनीषया 1 66; RT 244, RV 1 94 1–RPr 8 36

अग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव 1. 66, (RV 1 94 1 मा, Ben. रिषाम, but cp II 415-16 मा) RT 248– RV 1 94 1 with Uvata on RPr 8. 36

यजा स्वध्वरं जनम् 1 96, RT. 236, RV. 1. 45 1–RPr 7 14

इदं त एकं पर ऊ त एकम् 1. 65, RT 242, RV 10 56 1–RPr 8 1, TPr. 3 14, CA. 3. 4

इन्द्र सोमं पिबा इमम् 1 191; RT. 236, RV 8 17 1–RPr 7 13, VPr 3 130; TPr. 3 8; CA 3 16

अर्चा देवायाग्नये 1. 88, RT 236, RV 5 16. 1–RPr 7. 34

ईडिष्वा हि महे वृषम् 1. 93, 103, RT 243, RV 8 23 1–RPr. 7 33.

कृधी नो यशसो जने 1. 479. RT 239, RV 9. 61 28–RPr 8 35; TPr. 3 13, CA 3 16

नं गूर्धया स्तर्धरम् 1 109 RT 245, RV 8 19 1-RPr 8 13

मरता बृहत्सामहा सहश्चन्द्रो जही मृधः ।
विद्धी त्वस्य रश्मा ते घा ये स्तोता शुनत्यये ॥४॥

अग्ने मरता बृहत् 1 98 RT 245 RV 3 10 5-RPr 8 36 TPr 3 11

सासाहा सहने क धियंत्रियम् 1 113 RT 244 RV 8 19 15 सासहद्

परि यांयो जही मृधः 1 134 II 420 562, RT 238 RV 8 45 40-RPr 8 39

विद्धी त्वारश्च नो यसो 1 132 RT 239 RV 7 31 4-RPr 7 13

मनामयिन् रश्मा ते 1 124, RT 249 RV 8 2 1-RPr 8 35 VPr 3 130

मां घा ये अभिमिंघते 1 133 RT 242 RV 8 45 1-RPr 8 15 TPr 3 8, VPr 3 113

इंद्रमिस्स्तोता वृजर्ये सचा सुते 1 242, RT 247 RV 8 1 1-RPr 8 15

यच्छिद्धिवा तु शुपमा सुते सुपा वि पाश्नुहि ।
आ त्वेता निपी पातू नरमी क्षुपुमा हि ते ॥५॥

वच्छिमंचा वृणीमहे 1 498 RT 242 RV 9 65 28-RPr 7 22, VPr 3 115, TPr 3 8

पद्धीमस्य द्रवां पिये 1 159 II 953

अभि त्वां वृषभ(सुते सुतं सृजामि पीतये 1 161 RT 245 RV 8 45 22-RPr 8 39

दंपां व्यंश्नुवी मंदम् 1 161, RT 236, RV 8 45 22-RPr 8 39

मा स्वेता लि पीदत 1 164 II 90

मा दू न इंद्र ग्रुमंतम् 1 167

अमी पकूप जुष्यबत् 1 200 अभीषता 1 309

आ याहि सुषुमा हि ते 1. 191.

घा स मर्त्यो वयं घा ते एवा मत्स्वा भवा तथा ।
यावया दिद्यु शिक्षा तु सिमा पुरु मरुद्वयम् ॥६॥

सुनीथो घा स मर्त्यः 1 206, RT 242, RV 8. 46 4–RPr 8. 15, TPr. 3 8.

वयं घा ते अपि ष्मसि 1. 230, RT. 242, RV. 8 32. 7–RPr 8 15, TPr 3 8.

एवा ह्यसि वीरयुरेवा शूर उत स्थिरः 1. 232, RT 236, RV. 8. 92. 28–RPr. 7 33.

एवा ते राध्यं मनः 1 232.

मत्स्वा न इंद्र गोमतः 1 239, RT 236; RV 8 3. 1–RPr 7. 33

भवा नः सधमाद्ये 1 260, RT 236, RV. 8. 97 7–RPr 7 29, 33, VPr. 3. 109, TPr. 3 8

यावया दिद्युमेभ्यः 1 266, RT 244, RV. 6 46 9–RPr 7 33.

शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि 1. 259, RT 236, RV. 7 32 26–RPr. 7. 33.

सिमा पुरू नृषूतः 1. 279, RT. 248, RV. 8 4 1–RPr. 7 33.

पचता पक्ति च्यावया सदसद्रावया तथा ।
बोधा जगृह्मा विद्मा हि भजा च हि ततः परम् ॥७॥

पचता पक्तीरवसे कृणुध्वम् 1. 285, RT 244, RV 7 32. 8–RPr 7. 33

च्यावया सदसस्परि 1. 298, RT. 244.

अध्वर्यो द्रावया त्वम् 1 308, RT. 244, RV 8. 4. 11–RPr. 8. 32.

बोधा न स्तोममंधसो मदेषु 1. 313, II. 879, RT. 236, RV. 10. 156. 5–RPr. 7 31–33, also RV 7 21. 1; TPr. 3. 8; VPr 3. 130.

अंशूनां ते बृहिणमिद्रं हवेम् 1 317 RT 249 RV 10 47 1-RPr 7 33

विद्मा हि त्वां गोपतिं शूर गोनाम् 1 317 RT 249 RV 10 47 1-RPr 7 33 TPr 3 10 VPr 3 126

मां गोमति मंजे मंजा स्व मः 1 318 RT 249 RV 7 27 1-RPr 8 35 TPr 3 8

आप* मगृह्य महवेद्रापुमेदवा मघा।
अपार्थेवा तु येत्या हि येना [ ]दा म मन्यप ॥८॥

इंद्र समर्ये मदया वमिह 1 330 RT 245 RV 7 23 1-RPr 8 13

स्वस्तये तादवमिदा हुवेम 1 332 RT 245 RV 10 178 1-RPr 8 36 40

इंद्र गोमिमिदता पस्यो म]वम् 1 376 RT 246 RV 1 51 1-RPr 8 15

मघो मो विश्वचपणे पुम्ने सुरन मैदय 1 366 RT 246 RPr 7 33 TPr 3 10

प्र मंदिने पितुमंद्र यता पंचा 1 380 RT 245 RV 1 101 1-RPr 8 36

वेत्यां हि निर्ऋतीनां यंसहस्त परिवृजम् 1 396 RT 236 RV 5 24 24-RPr 7 54

येना दंसि म्याश्रित्रिणं तमीमहे 1 394 RT 236 RV 8 11 1-RPr 7 46 TPr 3 12

गोभ्रविन्दा समन्यवा 1 404, RT 242 RV 8 20 21-RPr 8 15; VPr 3 113 TPr 3 8

गन्ता पुरुचिद् न्यस्यामा त पदीनन्द नू मद' ।
पुयोतना न योजा नु गृणुदी प तमू हुचिम् ॥९॥

मां गतां मो रिपवत 1 401, RT 244, RV 8 20 1-RPr 7 31, 33

* मघा मेमारे (1 325) which, otherwise is left unnoted

तिरः पुरू चिदर्णवाँ जगन्याः 1 340, RT. 237 RV. 10. 10 1–RPr. 7 23.

ऋध्यामा त ओहैः 1. 434, RT 249, RV 4. 10 1–RPr. 7. 55; TPr. 3. 10, VPr. 3 130

तन्नद्यदी मनसो वेनतो वाक् 1 537; RT. 238, RV 9. 97. 22–RPr 8. 8. VPr. 3 130; TPr. 3 13

नू महः AS 25; RT. 242, RV. 6. 8 1–RPr 7. 33, VPr. 3 130, TPr 3 14

आदित्यासो युयोतना नो अंहसः 1 397; RT 242; RV 8 6 10–RPr. 8. 36.

योजा न्विन्द्र ते हरी 1. 415; 416, 424, RT. 236, RV. 1. 82 2–RPr. 7 18, VPr. 3. 108.

उपो षु शृणुही गिरः 1 416, RT 238, RV 1 82 1–RPr 8 39, VPr 3. 130.

तमू AS 22, RT. 242; RV 2 35 3–RPr 8 1.

सधा रणा गायता तु कृणुही न परीणसम् ।
अर्षा तथा सुहस्त्या समुद्रे तेना पवस्व तु ॥१०॥

स घा तं वृषणँ रथम् 1 424, II 92, RT 242; RV. 1. 82 4–RPr 8 15, TPr 3. 8

रणा यो अस्य धर्मणा II. 482, RT. 236, RV 9. 7 7–RPr 7. 33

उपास्मै गायता नरः II 1; RT. 244, RV 9 11. 1–RPr 8 39, VPr 3 108

वीवरीमिव कृणुही न इंद्र 1 455, RT. 238

परीणसं कृणुते तिग्मशृंगः II. 466, RT 1, RV 9 97 9–RPr. 9 10; TPr. 3 7

अर्षा सोम द्युमत्तमः 1 503, RT 236, RV 9 65 19–RPr 7 33

मृज्यमानः सुहस्त्या समुद्रे वाचमिन्वसि 1. 517; RVPp 9 107. 21 सुहस्त्य

तेना पवस्वांधसा 1. 470, RT. 251.

परीत सुत जनिमा विप्रक्ति हता मख तथा।
प्र धन्वा सोम या सोता मतामविमि पूष्यः ॥११॥

परीतो षिंचता सुतम् I 512, RT 245, RV 9 107 1–RPr 8 39, VPr 3 130, TPr 3 10

देवो देवानो जनिमा विवक्ति I 524 RT 248, RVPp 9 97 7 जनिम, RPr 8 10

हता मखं न भुरयः I 553, RT 236, RV 9 101 13–RPr 7 54

प्र धन्वा सोम जागृविः I 567, RT 255, RVPp 9 106 4 धन्व; RPr 8 14

या सोता परि षिंचत I 580 RT 244 RV 9 108 7–RPr 8 32

मृर्ति न मता अविमिर्जओ नते I 573 RT 236 RV 9 103 1–RPr 7 27 TPr 3 12

पूरुषः AS 36, RT 263, RV 10 90 5–RPr 9 40 VPr 3 120

तथा जमारा इडादि (?) सत्य मे पातु वर्तया।
पृथिवीं च पुगस्तोमश्श्रोच आदत्य वर्षया ॥१२॥

आ जमारा AS 14, RT 244, RV 10 181 1–RPr 8 36

मंहिष्ठ वर्तया पथिम् II 877 RT 244, RV 10 156 3–RPr 8 39, TPr 3 12

पृथुश्रोचा यविष्ठ्य II 11, RT 236 RV 6 16 11–RPr 7 30 VPr 3 113

यं आदित्या यथमानाय सुन्वते II 38, RVPp 8 66 2 आदत्य

वर्षया धार्य जनया पुरंधिम् II 211 RT 244, RV 9 97 36–RPr 7 33, VPr 3 130; TPr 3 8

पर्वागमदुभयथा तु यक्ष्मा देव पूजयो* ।
सरा रसे तु जनया सना नमस्वता धरा ॥१३॥

* Read सेरपो जमा; सेःनत्वपरे, रपो–नपरौरपो जमा

આ ઘા ગમદ્યદિ શ્રવત્ II. 95, RV. 1 30 8 Note MS. પર્વા-?

ઉક્થ્યા ? cp ઉક્થ્યા મદાનિ, AB 2 38 9, RPr 9. 9, TPr. 3 2–TS 2 4 11 6, VPr. III. 130

ચકૃમા સત્યરાધસે II 67, RT 248; RV 7 31. 2–RPr 8. 33

વૃષપત્નીરપો જયા દિવેદિવે II 232, RVPp. 8 15 6 જય; but cp જયા અપ 1. 413=RVPp 1 80. 3 જયા

સરા રસેવ વિષ્ટપમ્ II 247; RT. 236, RV 9 41 6–RPr 7 33

વર્ધયા વાચં જનયા પુરંધિમ્ II. 211; RT. 244, RV 9 97. 36–RPr. 7. 33+8 36, TPr 3 12

સના ચ સોમ જેષિ ચ II 397, RT. 236, RVPp 9 4 1 સન, RPr 7 30, 33, 35

જ્યેષ્ઠં નમસ્યતા સહઃ II 301, RT 254, RV 1 84 5–RPr 8 39

ધારા સહસ્રિણીરિષઃ II 560; RT 236; RV. 9. 61. 3–RPr 7 33

સહિ ષ્મા સૃજતા કાવ્યેના પુનાતા ચ ચોદયા ।
સુનોતાથા પતા* વર્ધા ધન્વા વેદા ભરા સૃજા ॥૧૪॥

સ હિ ષ્મા જરિતૃભ્યઃ II 319, RT 243, RV 9. 20 2–RPr 8 15; VPr. 3 117, 130

સૃજતા ગયસાધનમ્ II. 506; RT 244, RV 9 104 2–RPr. 7 53

ઉભે દ્યાવા કાવ્યેના વિ શશ્રથે II 772; RT 244; RV 9 70 2–RPr 8. 40

પુનાતા દક્ષસાધનમ્ II. 507, RT 224, RV 9. 104 3–RPr 7. 33

વાણસ્ય ચોદયા પવિમ્ II 553, RT 244, RV. 9 50 1–RPr 8 39.

સુનોતા મધુમત્તમમ્ II 575; RT 244; RV 9. 51 2–RPr 7. 33.

અથા નો વસ્યસસ્કૃધિ II. 397, RT 236; RV 9 4 8–RPr. 7. 33, TPr. 3. 10

* Not found.

पंचौ समुद्रमुपच्य II 1114 RV 8 75 13-RPr 7 33 TPr 3 8
अभि सोम धन्वा पूयमानः II 749 RT 236 RVPp 9 97 3 धन्व
RPr 8 7
वेदा विश्वस्य मेधिरः II 790 RT 236 RV 6 42 3-RPr 7 40
अध्वर्यो प्र भरा सुतम् II 791 RT 244 RV 6 42 4-RPr 8 39,
TPr 3 12, VPr 3 130
स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा II 833 RT 236 RV 10 120 3-
RPr 7 31 33 TPr 3 12

सा नो वेदथा पवस्वा धनेमा निदधा न धा ।
परीवृत प्रवत्वा अभिद्युपा यथा चना तथा ॥१५॥

स नो वेदः ? II 729, RV 7 15 3; MS सा नो (!)
समीचीने आ पवस्वा पुरन्धी II 758 RT 244 RV 9 90 4-RPr
7 36
धनेमा ते अभिष्टये II 908 RT 249 RV 8 19 20-RPr 7 52
आपश्चिदि स्तुपा पदम् II 919 RT 244 RV 8 102 14-RPr
8 39
स घा धसुनि धमते II 1014; RV 6 45 23-RPr 8 15 TPr 3 8
VPr 3 113
सम्यक् वासौ परीवृतः II 852, RT 238
अधा नो अग्न ऊतिभिः II 872 RT 236 RV 1 79 7-RPr 7 50,
51 TPr 3 8 VPr 3 108
यथा रंपति धीतयः II 939 RT 236
अस्मान्कदा चना दभन् II 1071 RT 255 RV 1 84 20-RPr 8
39, 40

विदा कामस्य वामूव्या घृष्णा कृष्वा च बर्हया ।
अत्रा हि ष्मा अनवधा दीया प्रेतावता तथा ॥१६॥

વિદા કામસ્ય વેનતઃ II 941; RT 236, RV. 1 86 8–RPr. 7. 33

આમુષ્યા સોમમપિબઃ II 1069; RT. 245; RVPp 8. 4. 4 આઽમુષ્ય RPr 7. 7.

વ્યુછા દુહિતર્દિવઃ II 1089; RT 236; RV 5 79. 3–RPr. 7. 31.

કૃષ્વા દુવાંસ્યંતમા સચેમા II. 1145; RT. 236, RV 7. 22. 4–RPr. 7 33

હર્યશ્વાય બર્હયા સમાપીન્ II 1142; RT 244; RV 7 31 12–RPr. 8 36–40.

અત્રા વિ નેમિરેષામ્ II. 1155, RT 236, RV 8 34. 3, RPr 7 33.

આપો હિ ષ્ઠા મયોભુવઃ II. 1184, RV. 10. 9. 1–RPr. 8 15, TPr. 3 8, VPr 3 130

આપો જનયથા ચ નઃ II 1186, RV 10. 9 3–RPr 8 39, TPr 3 12, VPr 3 130

બૃહસ્પતે પરિ દીયા રથેન II 1199, RT 236, RVPp 10 103 4 દીય, RPr 8. 36, TPr 3 12, VPr 3 130

પ્રેતા જયતા નરઃ II 1209, RT. 236, RV. 10. 103 13–RPr. 8 31, VPr. 3 130.

અસ્માઁ ઉ દેવા અવતા હવેષુ II 1206, RT 244, RV 10 103. 11–RPr 8 36.

જયતા સૃષ્ટ ગમયા સ્થૂર્જગંથા વિભૂવસુઃ ॥૧૭॥

પ્રેતા જયતો નરઃ II 1209, RT 244

અવસૃષ્ટા પરા પત શરવ્યે બ્રહ્મસંશિતે (?) II 1210, RVPp 6. 75 16 અવઽસૃષ્ટા પરા

અધરં ગમયા તમઃ II. 1215, RT. 244; RV. 10 152. 4–RPr 8 40, VPr 3 130

ઉત્તે શુષ્માસો અસ્થૂ રક્ષો ભિંદંતો અદ્રિવઃ (?) II 1061=RV 9. 53. 1

परावत आ जगन्था परस्याः II 1220, RT 244, RV 10 180 2-RPr 8 36, VPr 3 130

पिता देवानां जनिता विभूवसु II 381, RT 238 RV 9 86 10-RPr 9 1 VPr 3 98, TPr 3 7

॥ इति ह्रस्वाध्यायः ॥

॥ प्रथमोऽध्यायः ॥

(द्वितीयोऽध्यायः)

संहितायां भवेद् ह्रस्वः पदकाले तु दीर्घताम् ।
महेत्यस्य ऋवर्णे तु परो यत्र भवेदचि ॥१८॥

ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह्न ऋतेकर्ममुदजायन्त देवाः II 1131 = RVPp 10. 55. 7 महा ऋ-

॥ इति संहिताह्रस्वः ॥

अथावग्रहह्रस्वः

अवग्रहस्थिताः केचिदचो व्यञ्जनपूर्वकाः ।
पदकाले प्रपद्यन्ते ह्रस्वतां वच्मि तानपि ॥१९॥
परीणसीति सूनृता वैश्वानरं श्रुतामघम् ।
पुरूवसो प्रतीव्यं प्रभूवसो च पुरूवसुः ॥२०॥

कस्य नूनं परीणसि 1. 34, RT 1=RVPp 8. 84. 7 परीणस -RPr 9 10, TPr. 3 7+7. 4.

प्र देव्येतु सूनृता 1. 56; RT. 1=RVPp 1. 40. 3 सूनृता-RPr. 9 48, TPr 3. 7

वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम 1 67, RT 218=RVPp 6 7 1 वैश्वानरम् VPr 3 102 TPr 3 5

स्वदेवमि सुवानम् 1 125, RT 1=RVPp 8 93 1 सुवानम् – RPr 9 1+20

त्वावतः पुरूवसो वयमिन्द्र प्रणेतः 1 193, RT 1=RVPp 8 46 1 त्वावतः पुरूवसो-RPr 9 1 TPr 3 7 VPr 3 98

इन्द्रिभ्यो हि मंहीभ्यम् 1 103 RT 1

तेषां मत्स प्रभूवसो 1 212

यो अरित्रभ्यो मघवा पुरूवसुः 1 235

अतीपर्दं चर्षणीधृति स्तुषियाधम तथा ।
आवावसो आवावय स्वर्णरी च धवामध ॥२१॥

तुविकूर्मिमृतीपहम् 1 354=RVPp 8 68 1 तुविकूर्मिम् ऋतिषहम्

एक इत्तुर्वेश्चर्षणीधृतिः 1 248=RVPp 8 90 5 चर्षणीधृता

रथीतमममतृं तुषियासूषम् 1 283=RVPp 8 99 7 रथितमम्-तुष्मरूषम्

प्र मिमाय मायेन्मो सत्यमूतावसो 1 255=RVPp 8 101 5 ऋतावसो

मवसक्रिमृतावृधम् II 340 ऋतावृधः 1 258=RV 8 76 12 ऋतावृधम्

ज्योतिष्कृणोति सूनरी 1 303, II 101=RVPp 7 81 1 सूनरी

न धवाय धवामय 1 291=RVPp 8 1 5 धवाम

रवावसो चर्षणीधृतं यज्ञावावस्था ।
वैश्वानराय विश्वानरस्य मर्माविध मवेद् ॥२२॥

स्तोतारमिन्द्रचिये रवावसो 1 310=RVPp 7 32 18 रवावसो

૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૨
ચર્ષણીધૃતં મઘવાનમુક્થ્યમ્ 1. 374=RVPp 3 57. 1 ચર્ષણિઽધૃતમ્

૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
કદા નઃ સૂનૃતાવતઃ 1. 416=RVPp. 1. 82. 1 સૂનૃતાઽવત

વૈશ્વાનરાય AS 24

૩ ૧ ૨ ૩ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
વિશ્વાનરસ્ય વસ્પતિમનાનતસ્ય શવસઃ 1. 364=RVPp. 8 68. 4 વિશ્વાનરસ્ય

મર્માવિધં રોરુવતં સુપર્ણૈઃ AV. 11. 10 26.

દેવાવૃધં સૂનૃતાવતોઽષ્ટાપદી મૃતાવૃધા ।
ઋતાવૃધૌ સદનાસદે ચર્ષણીસહસ્તથા ॥૨૩॥

દેવાવૃધમ્ ŚB. 11. 7. 2. 6, for દેવાવી cp I. 47, 506, II 165, 317, 449, 639, RVPp. 9. 2. 1 does not divide the word.

૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
કદા નઃ સૂનૃતાવતઃ 1. 416; સૂનૃતાવતે 11 104, RT. 1

૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ર ૩ ૧ ૨
વાચમષ્ટાપદીમહં નવસ્રક્તિમૃતાવૃધમ્ II. 340, RT. 225=RVPp. 8. 76. 12 અષ્ટાઽપદીમ્

૩ ૧ ૨ર
પાતં સોમમૃતાવૃધા II. 15, RV 1 47. 3-RPr. 9 11, 23; VPr. 3. 98, TPr 3 2

૩ ૧ ૨
ઋતેન મિત્રાવરુણાવૃતાવૃધાવૃતસ્પૃશા II. 198=RVPp 1 2. 8 ઋતઽવૃધૌ

૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
ધીરાય સદનાસદે II 679=RVPp 9 98. 10 સદનઽસદે-RPr 9. 24

૧ ૨ર ૩ ૧ ૨
ગાં ન ચર્ષણીસહમ્ II 709=RVPp 8 1 2 ચર્ષણિઽસહમ્-RPr. 9 8, VPr 3 130, TPr. 3 7

નીથાવિદઃ સૂનૃતાવત્યૃતાવૃધઃ પુરુવસુમ્ ।
ધન્વાસહોઽવગ્રહસ્તુ હ્રસ્વાખ્યાયઃ પ્રકીર્તિતઃ ॥૨૪॥

૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
પ્ર વામર્ચંત્યુક્થિનો નીથાવિદો જરિતારઃ II. 922=RVPp 3. 12 5 નીથઽવિદ. RPr 9 17

रेवदस्मे व्युच्छ सूनृतावति II 1079 =RVPp सूनृताऽवति

येन ज्योतिरजनयन्नृतावृधः 1 258=RVPp 8 89 1 ऋतऽवृधः

पुरूवसुं पुरुप्रशस्तमूतये II 902=RVPp 8 71 10 पुरुऽप्रशस्तम्-RPr 9 1
VPr 3 98

धन्वासहा नायते II 1162=RVPp 1 127 3 धन्वऽसहा, RPr 9 3

॥ प्रथमखण्डमिति ॥

॥ द्वितीयोऽध्यायः ॥

(तृतीयोऽध्यायः)

अथ षत्वम् :

संहितायां षस्य सः स्यात् पदकाले तु यत्र तान् ।
विविच्य कथयाम्यद्य संप्रदायानुसारतः ॥२५॥
मूर्धन्य एव दन्त्य (:) स्वरोपधः ।
दन्त्यो भवति मूर्धन्यः संहितायां विकारिणः ॥२६॥
दलधा वर्णा न चैवं स्युः परिशेषादुदाहृतौ ।
एह्यू ष्विम मू षु पो षु चोर्ध्व ऊ षु नि षीदत ।
वीरो अनु ष्याद् गव्यो षु णरभीष च शग्ध्यू षु ॥२७॥

२ ३ १ २र ३ १
एह्यू षु ब्रवाणि ते 1 7, RT 279=RV 6 16 16

३ २ ३ २उ ३ १ २
इममू षु त्वमस्माकम् 1 28=RV 1. 27. 4

२ ३ २ ३ १ २र ३ १२
उपो षु जातमार्यस्य वर्धनम् 1 47=RV 8. 103 1

२ ३ १ २ ३ २उ
उपो षु शृणुही गिरः 1 416=RV 1 82 1

३ २ ३ १ २ ३ २
ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये 1 57=RV 1 36. 13

२उ ३ १ २ ३
आ त्वेता नि षीदत 1 164=RV. 1. 5 1

१ २ ३ २उ ३ २
यदि वीरो अनु ष्यात् 1. 82

३ २उ ३ १ २ ३ २
गव्यो षु णो यथा पुरा 1 186=RV 8. 46. 10

३ १ २र
अभी षदप चुच्यवत् 1. 200=RV 2 41 10

मांश्यू ३ षु शचीपते I 253=RV 8 61 5

मो षु चामीपवरमी ष्याम परि ष्मवन्त च ।
त्यमू षु च स्तुप ऊ षु पर्यू षु च महाँ हि पा ॥२८॥

मो षु त्वा वाघतश्च नारे I 284=RV 7 32 1

ममी पवस्तव। मरे I 309=RV 7 32 24

ममी ष्याम षुपमघस्त्वोवाः I 336

परि ष्वशत अनयो यथा पतिम् I 375=RV 10 43 1

त्यमू षु वाजिन देवजूतम् II 332=RV 10 178 1

स्तुप ऊ षु वो नृतमाय धृष्णवे I 390=RV 8 24 1

पर्यू षु प्र धन्व वाजसातये I 428=RV 9 110 1, AV 5 6 4—न्वा

महाँ हि पा I 381=RV 8 13 1

अधि ष्णुभिः सोम उ ष्वाणर्नि पीद तु विश्वत ।
वास्तोष्पते गोष्पदे च ज्योतिष्कृथोति सूनरी ॥२९॥

सोम उ ष्वाणः सोतृमिरधि ष्णुमिरवीनाम् I 515=RV 9 107 8

प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद I 522=RV 9 87 1

परीतो षिंचता सुतम् I 512=RV 9 107 1

वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणा I 275=RVPp 8 17 14 वास्तोः पते

गोष्पदे Stobha

ज्योतिष्कृणोति सूनरी I 303

ज्योतिष्मताहमिद्धि वितुष्परि परि षिच्यते ।
इहो ष्विन्द्रो तपोष्पवित्र सहि ष्म नृपा असि ॥३०॥

ज्योतिष्मता AG 4 2 15

महमिद्धि वितुष्परि I 152=RV 8 6 10

પવિત્રે પરિ ષિચ્યસે II. 110=RV. 9. 42 4.
યદ્ભિઃ પરિષિચ્યસે II 135=RV. 9 65. 6.
ઇહો ષ્વિંદવા ગહિ II 136=RV. 9 65. 5.
તપોષ્પવિત્રં વિતતં દિવસ્પદે II. 226=RV. 9 83. 2.
સ હિ ષ્મા જરિતૃભ્યઃ II 319=RV. 9. 20 2
ગોષા ઇંદો નૃષા અસિ II 395=RV. 9. 2. 10

નિ ષીદસિ પરિ ષસ્વ પિતુષ્પિત વસુષ્કવિઃ ।
નિ ષેદિરે પ્રતિ ષ્યા વિમિષ્પતાદ્વંસુ ષીદતિ ॥૨૧॥

ઉતોપમાનાં પ્રથમો નિ ષીદસિ II 582=RV 8 61 2
તમિંદુઃ પરિ ષસ્વજે II 548=RV 9 12 5
ગર્ભે માતુઃ પિતુષ્પિતા II 745=RV 6 16 35
સ ઇધાનો વસુષ્કવિઃ II 910=RV. 1 79 5; વસુ ક–MS. 2. 13 8; 157 11
વિશું વિશ્પતિં નમસા નિ ષેદિરે II 916=RV. 6. 15 8
પ્રતિ ષ્યા સૂનરી જની II 1072=RV 4 52 1
યદ્વાં રથો વિમિષ્પતાત્ II 1077=RV 1 46 3
શ્યેનો ન વંસુ ષીદતિ II 1110=RV 9 57 3

પ્રો ષ્વસ્મૈ વિ ષુ વિશ્વારભી ષુ ણશ્ચ નિ ષેદથુઃ ।
આવિષ્કૃણોતિ ચાવિષ્કૃતં ત્વા પરિ ષ્વજામહે ॥૨૨॥

પ્રો ષ્વસ્મૈ પુરોરથમિંદ્રાય શૂષમર્ચત II. 1148=RV. 10 133 1
વિ ષુ વિશ્વા અરાતયઃ II 1150=RV. 10. 133 3
અભી ષુ ણઃ સખીનામ્ II 34=RV 4 31 3
પરિ યજ્ઞં નિ ષેદથુઃ II. 946=RV 4 56 7

आविष्कृणोति वग्वनुम् II 607=RV 9 3 5
आविष्कृण्वन्गुहा सतीः II 988=RV 8 14 8
तं त्वा परि ष्वजामहे II 1149=RV 10 133 2

॥ पर्वं समाप्तम् ॥
॥ तृतीयोऽध्यायः ॥

(ચતુર્થોऽધ્યાયઃ)

અથાવગ્રહષત્વમ્ :

ગોષા નૃષદ્મ નૃષાહં દુષ્વપ્ન્યમૃતીષહમ્ ।
મન્યુષાવિણં નૃષૂત નૃષાતાતિષિતં તથા ॥૨૩॥

ગોષા ઇંદો નૃષા અસિ II. 395=RVPp. 9. 2 10 ગોऽસા, નૃऽસા

નૃષદ્મા સીદદપાં વિધર્તે 1 77=RVPp 10 46. 1 નૃऽસદ્મા

નરં નૃષાહં મંહિષ્ઠમ્ 1. 144=RVPp 8. 16. 1 નૃऽસહં, correct reference in Concordance.

પરા દુષ્વપ્ન્યં સુવ 1 141=RVPp. 5 82 4 દુઃऽસ્વપ્ન્યં

તં વો દસ્મમૃતીષહમ્ 1. 236=RVPp. 8. 88. 1 ઋતિऽસહં

અતીહિ મન્યુષાવિણમ્ 1 223=RVPp. 8. 32 21 મન્યુऽસાવિનં

સિમા પુરૂ નૃષૂતો અસિ 1 279=RVPp. 8. 4. 1 નૃऽસૂત

શૂરો નૃષાતા શ્રવસશ્ચ કામઃ 1. 318=RVPp. 7. 27 1 નૃऽસાતા

પૃથિવ્યામતિષિતં યદૂધઃ 1. 331=RVPp. 10. 73. 9 અતિऽસિતં

વિષ્વગાનુષગ્ વિષૂતરંનુષ્વધં નિષત્ત તુ ।
વિષ્કભિતે યુષગ્ વિષ્વઙ્ગ્ં સુષ્ટુત પરિ ષ્વવ ॥૨૪॥

વિષ્વકર્માણં પૃથિવીમુત દ્યામ્ 1. 339=RVPp. 10. 89. 4 વિષ્વક્

આ શુક્રમન્ધ્યમાનુષક્ 1. 82.

त्वावोरित्या विपूर्वतः I 409=RVPp 1 84 10 विपुऽवत

कृत्वा महीँ अनुष्वधम् I 423=RVPp 1 81 4 अनुऽस्वधं Ben ष्वों a misprint. ?

सर्क यदस्याप्सा निषत्तम् I 331=RVPp 10 73 9 निऽसत्तं

विष्कभिते अजरे भूरिरेतसा I 378=RVPp 6 70 1 विऽस्क-

पवस्व देव आयुषक् I 483, II 585

रथं विष्वञ्चमरुहद्विचक्षणः I 554=RVPp 9 75 1 विष्वञ्च

ममेद्वर्धस्व सुष्टुतः II 850=RVPp 8 6 12 सुऽस्तुत

अया वीती परि स्रव I 495=RVPp 9 61 1 परि स्रव

अभिमातिषाहो बर्हिषदो विष्वग्धविष्कृतः ।
चतुष्पाभिष्कृत ज्योतिष्कृच्छोचिष्के हविष्कृते ॥२५॥

अभिमातिषाहः AS 19

बर्हिषदो वचनावते ऊधभिः I 563=RVPp 9 68 1 बर्हिऽसद

विष्वक्तस्तभे पृथिवीमुत द्याम् I 339=RVPp 10 89 4 विष्वक्

देवियतीर्हविष्कृतः I 13=RVPp 8 102 13 हवि ऽकृत

द्विपाच्चतुष्पादर्थिनि I 367=RVPp 1 49 3 चतुः ऽपत्

गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् I 510=RVPp 9 15 1 निःऽकृतं

ज्योतिष्कृत् AS 50

शोचिष्केशं पुरुप्रिया यमिमा विशः II 1161=RVPp 1 127 2 शोचिःऽकेशं

मन्द्रो हव्य वहसि हविष्कृत भद्रिदेवेषु राजसि I 46 हविष्कृतम् II 697=RVPp 8 60 15 हवि कृत

पृथिवीपदोऽप्सुषदन्निषणिम्यो दिवीषदः ।
परिविच्यमाना परि पिष्यसे अपिषाय तु ॥२६॥

पृथिवीषदम् VS 9 2, पृथिविषद्भ्यः AV 18 4 78

स गच्छत्वप्सुषदोऽप्यग्नीन् AV. 12. 2. 4, CA II 80, अप्सुषदम् RV. 3 3 5.

स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी II 1298=RVPp. 10 103. 3 निऽष-

ये देवा दिविषदः AV. X 9 12.

इंद्राय सोम परिषिच्यमानः II 157=RVPp. 9. 97 14 परिऽसि-

पवित्रे परि षिच्यसे II. 110=RVPp 9 42 4 परि सि-

ये त्वा मृजंत्यृषिषाण वेधसः II 236=RVPp. 9. 86 4 ऋषिऽसान

गोषाः परिष्वजत् पुरुषन्त्योः सुषामानि (?) तु ।
सुषमिद्धर्गोषणिं निषिक्तं चतुष्पदे तथा ॥३७॥

गोषा इंदो नृषा असि II 395=RVPp 9. 2 10 गोऽसा, नृऽसा

वना विश्वा परिष्वजत् II 497=RVPp. 6 60. 10 परिऽस्वजत्

स्वसयोः पुरुषंत्योरा सहस्राणि दद्महे II 409=RVPp 9 58. 3 पुरुऽसंत्योः

त्वे वसु सुषणनानि संतु II. 654=RVPp 7 12 3 सुऽसननानि

सुषमिद्धो न आ वह II. 695

उत नो गोषणिं धियम् II 940=RVPp. 6 53 10 गोऽसनिं

निषिक्तं पुष्करे मधु II. 950=RVPp. 8 72 11 निऽसिक्तं

शं न आ धत्ताद् द्विपदे चतुष्पदे II 1107=RVPp. 1 157 3 चतुःऽपदे

निषंगिभिः सुषुम्णा सुषहा निष्षहमाण तु ।
हविष्पतिश्च गोषाति स्वर्षाता तु चमूषदः ॥३८॥

स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी II. 1198=RVPp. 10. 103. 3 निषंगिऽभिः

दस्रा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा II. 1091 = RVPp. 5 75 2 सुऽसुम्ना, Saṃhitā-णा

सुषहा सोम तानि ते II. 1114=RVPp 9 29. 3 सुऽसहा

निष्षहमाणो यमते II 1162=RVPp 1. 127. 3 निःऽसह-

यस्त्वामग्ने हविष्पतिर्दूतं देव सपर्यति II 195=RVPp 1 12 8 हविःऽपतिः

गोषा उ अश्वसा असि II 166=RVPp 9 61 20 गोऽसाः

सम्भृता धनं कव्यो भवत II 820=RVPp 9 88 2 सम्ऽभृता

पुनानासश्चमूषदः II 527=RVPp 9 8 2 चमूऽसदः

साकंनिषेभ्यः स्वर्षाभिष्ठ्यानास्तु चमूष तु ॥३९॥

नमः साकंनिषेभ्यः II 1175

ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः II 524=RVPp 9 96 18 स्वःऽसाः

निष्कृण्वाना आयुधानीव धृष्णवः II 1102=RVPp 1 92 1 निःऽकृ-

चमूषच्छ्येनः शकुनो विभृत्वा II 525=RVPp 9 96 19 चमूऽसत्

॥ अथमद्यस्य समाप्तम् ॥

इदमारभ्यते :—

संहितायां द्रष्टव्याः स्युः पदकाले तु यत्र तान् ।
विविच्य कथयाम्यद्य सम्प्रदायानुसारतः ॥४०॥

॥ इति परिभाषा ॥

नकिष्ट्वा परि षोमतु नकिष च सषुष्टमः ।
विमोष इन्द्र योनिष धनुष्वन्वत्यभिषु च ॥४१॥

न किष्ट्वद्रथीतरो हरी यदिन्द्र यच्छसे ।
न किष्ट्वानु मज्मना नकिः स्वश्व आनशे II 300 RT 284 RPr 5 34
TPr 6 15, CA 2 84, 85

परि षोमतु मो गिरः 1 158

न किष्टं कर्मणा नशत् 1 243

ઉષા અપ સ્વસુષ્ટમઃ સં વર્તયતિ 1 451, CA. 2. 87
વિમોષ્ટ ઇંદ્ર રાધસઃ 1 366, RPr. V 32, 33, 37, 38, VPr. 3 80, CA. 2 85
યોનિષ્ટ ઇંદ્ર સદને અકારિ 1 314.
ધનુષ્ટન્વંતિ પૌંસ્યમ્ 1 551.
પષ વિપ્રૈરભિષ્ટુતઃ II. 605, આભિષ્ટમ્ in Mahānāmnī

ગોભિષ્ટે ઽગ્નિષ્ટપત્યનુષ્ટુવંતિ ચ તમુ ષ્ટવા ।
પ્રમોષ્ટે સતરગ્નિષ્ટવે દમે પર્તૃભિષ્ટ્વ ચ ॥૪૨॥

ગોભિષ્ટે વર્ણમભિ વાસયામસિ 1. 575
અગ્નિષ્ટપતિ Stobha
અનુ ષ્ટુવંતિ પૂર્વથા II 232
તમુ ષ્ટવામ યં ગિર ઇંદ્રમુક્થાનિ વાવૃધુઃ II. 235
પ્રમોષ્ટે સતઃ પરિ યંતિ કેતવઃ II. 238.
અગ્નિ ષ્ટવે દમ આ જાતવેદાઃ II 653
પરિ તોકં તનયં પર્તૃભિષ્ટ્વમદબ્ધૈરપ્રયુત્વભિઃ II 971

નકિષ્ટે પૂર્વ્યસ્તુતિં ધેનુષ્ટ ઇંદ્ર સૂનૃતા તથા ॥૪૩॥

ન કિષ્ટે પૂર્વ્યસ્તુતિમ્ II 1032.
ધેનુષ્ટ ઇંદ્ર સૂનૃતા II. 1183

॥ ષ્ટુત્વં સમાપ્તમ્ ॥

અવગ્રહષ્ટુત્વમારભ્યતે :

સુષ્ટુતયો પુરુષ્ટુત દુષ્ટરં સુષ્ટુતિં તથા ।
આનુષ્ટુભસ્ય સુષ્ટુભ વિષ્ટુભ ત્રૈષ્ટુભં તથા ॥૪૪॥

વર્ધન્તુ ત્વા સુષ્ટુતયો ગિરો મે II 974=RVPp 7 99 7 સુઽસ્તુતયઃ

ધર્તા વજ્રી પુરુષ્ટુતઃ II 598=RVPp 1 11 4 પુરુઽસ્તુત

વિશ્વાસુ પૃત્સુ દુષ્ટરમ્ II 873=RVPp 1 79 8 દુસ્તરં

ન સુષ્ટુતિમસુર્યસ્ય વિદ્વાન્ II 1146=RVPp 7 22 5 સુઽસ્તુતિ

ભ્રાતુષ્ટુમસ્ય AS 15

સુષુમો યાં ભૂપયમસ્ રથે વાણીભ્યાહિતા RV 5 75 4

વિષ્ટુમ ?

ગાયત્રં ત્રૈષ્ટુભં જગત્ II 1176

પરિષ્ટોભન્ત્ય વિષ્ટમભિષ્ટુમદ્દુષ્ટુવિસ્તયા ।
દુષ્ટરઃ સુષ્ટુતિ પરિષ્ટુભશ્ચ નિષ્ટતક્ષુઃ ॥૪૫॥

પરિષ્ટોભન્ત્યા કૃપા II 4=RVPp 9 64 28 પરિઽસ્તો-

વિષ્ટમ્ભો દિવો ધરુણઃ પૃથિવ્યાઃ II 28=RVPp 9 87 2 વિઽસ્તંભ

સોમં અર્કૈસ્ત્રિષ્ટુભઃ સં નવન્તે II 210=RVPp 9 97 35 ત્રિઽસ્તુભઃ

ન દુષ્ટુતિર્દ્રવિણોદેષુ શસ્યતે II 218=RVPp 1 53 1 દુઃઽસ્તુતિઃ

સ વહ્નિરપ્સુ દુષ્ટરઃ II. 323=RVPp 9 20 6 દુસ્તર

ઋષીણાં ચ ષ્ટુતીરુપ યજ્ઞં ચ માનુષાણામ્ II 380=RV 1 84 2 ચ સ્તુ-

વિશ્વા અર્ષ પરિષ્ટુભઃ II 413=RVPp 9 62 24 પરિઽસ્તુભઃ

તમોજસા ધિષણે નિષ્ટતક્ષુઃ II 582=RVPp 8 61 2 નિઃઽત-

અભિષ્ટુત ત્રૈષ્ટુભં સુષ્ટુવાંસઃ સુષ્ટવભિકમ્ ॥૪૬॥

એષ વિપ્રૈરભિષ્ટુતઃ II 605=RVPp 9 3 6 અભિઽસ્તુત

ગાયત્રં ત્રૈષ્ટુભં જગત્ II 1176

સ્થિરૈરઙ્ગૈસ્તુષ્ટુવાંસઃ II 1221=RVPp 1 89 8 તુસ્તુઽવાંસઃ

મમેદ્વર્ધસ્વ સુષ્ટુતઃ II 850=RVPp 8 6 12 સુઽસ્તુતઃ

જીરાશ્વો અશ્વિનોર્યાતુ સુષ્ટુતઃ II 1107=RVPp 1 157 3 સુઽસ્તુત (સુષ્ટુતઃ occuring only twice.) But cp:

તં ત્વા ગિરઃ સુષ્ટુતયો વાજયંતિ 1 68
વર્ધંતુ ત્વા સુષ્ટુતયો ગિરો મે II 974.
સુષ્ટુતિમ્ 1 349; II. 182, 256, 1146
સુષ્ટુતીઃ II 380

॥ અવગ્રહષત્વં સમાપ્તમ્ ॥

ષ્ટુત્વવિકારમારભ્યતે :

સંહિતાયાં ઠસ્ય થઃ સ્યાત્ પદકાલે તુ યત્ર તાન્ ।
વિવિચ્ય કથયામ્યદ્ય સંપ્રદાયાનુસારતઃ ॥
કુ ષ્ઠઃ કો વાપો હિ ષ્ઠા મયોભુવસ્ત ચરાચરમ્ ॥૪૭॥

કુ ષ્ઠઃ કો વામશ્વિના તપાનઃ 1 305=RV. 5 74. 1 કૂષ્ઠો દેવાવશ્વિના=કૂઽસ્થ
આપો હિ ષ્ઠા મયોભુવઃ II 1184=RVPp 10 9 1 સ્થ

અવગ્રહષ્ટુત્વવિકાર(ઃ) ષત્વમારભ્યતે :

વિષ્ઠા ગિરિષ્ઠાઃ પરમેષ્ઠી રયિષ્ઠાઃ પ્રતિષ્ઠ તુ ।
ગહ્વરેષ્ઠાં પૂર્વિનેષ્ઠાં પ્રતિષ્ઠાં નિષ્ઠ યેષ્ઠ તુ ॥૪૮॥

સ બુધ્ન્યા ઉપમા અસ્ય વિષ્ઠાઃ 1. 321=AV. 4 1. 1; VS. 13 3
અપ્સુ દક્ષો ગિરિષ્ઠાઃ 1. 473=RVPp. 9 62 4 ગિરિઽસ્થા
પરમેષ્ઠી AS. 18

सरस्वन्तं पुष्टपतिं रयिष्ठाम् AV 7 40 2 रयिष्ठानो रयिमस्मासु धेहि AV
7 76 6=RV 6 47 6 रयिस्थानो रयिम्-

साकं प्रतिष्ठा हृद्या जघन्थ RVPp 10 73 6 प्रतिऽस्था

विश्वम्भरा वसुधानी प्रतिष्ठा AV 12 1 6, VS 14 23

गभरेष्ठो मघोत पृथिवेष्ठाम् 1 353

अशीमहि गाधमुत प्रतिष्ठाम् RVPp 5 47 7 प्रतिऽस्थाम्

मा ज्ञातारं मा प्रतिष्ठां विदन्त AV 6 32 3 (The ms reads प्रत्यष्ठाम्)

सूर्ये न निष्ठां सूपमो वि राजसि II. 844=RV 9 110 9 निष्ठा, Pada
निःऽस्थाः

अभी नरं धीजवनं रथेष्ठाम् II 774=RVPp 9 97 49 रथेऽस्थाम्

॥ अवग्रहषत्वविकारः [illegible] समाप्तम् ॥

णत्वविकारो णत्वमारभ्यते ।—

संहितायां णत्वं नः स्यात् पदकाले तु यत्र सान् ।
विविच्य कथयाम्यद्य सम्प्रदायानुसारतः ॥४९॥
ऊर्ध्व ऊ षु णः रक्षा णो गव्यो षु णः मिमिक्ष णः ।
शिक्षा णो अस्मिन् भ्याचरधि ष्णुभिरमी षु णः ॥५०॥

ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये 1 57=RV 1 36 13

गव्यो षु णो यथा पुरा 1 186=RV 8 46 10

अग्ने रक्षा णो अंहसः 1 24=RV 7 15 13

मध्वा यज्ञं मिमिक्ष णः 1 519=RV 9 107 6 न

शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि 1 259=RV 7 32 26, TS 7 5
7 4 नो

સોમ ઉ ષ્વાણઃ સોતૃભિરધિ ષ્ણુભિરવીનામ્ 1. 515=RV 9 107 8
અભી ષુ ણઃ સખીનામ્ II 34=RV 4. 31. 3.

પરી ણો અશ્વ યેમાણો (ણઃ) પરિ ણશ્શર્મયંત્ય તુ ।
રિરીહિ ણઃ શૃંગવૃષો ણપાત્પ્ર ણીયતે તથા ॥૫૧॥

પરિ ણો અશ્વમશ્વવિદ્ II. 560, (Ben. નો)=RV 9 61 3. પરિ ણો
નૃભિર્યેમાણઃ કોશ આ હિરણ્યયે II 52=RV 9. 75. 3- ગાન
પરિ ણઃ શર્મયંત્યા ધારયા સોમ વિશ્વતઃ II 247, (Ben નઃ)=RV 9 41 6 પરિ ણ.
રયિં સોમ રિરીહિ ણઃ II 797=RV 9 11 9 ન
યસ્તે શૃંગવૃષો ણપાત્ II 77=RV 8 17. 13 નપાત્
અધ્વરેષુ પ્ર ણીયતે II. 826=RV 3 27 8.

ઉરુ ણસ્કૃધિ શિક્ષા ણ ઇંદ્ર ણત્વમુદાહૃતૌ ॥૫૨॥

ઉરુકૃદુરુ ણસ્કૃધિ II 996=RV 8 75 11
શિક્ષા ણ ઇંદ્ર રાયે II 991=RV 8. 92. 9

અવગ્રહણત્વમારભ્યતે :

પરીણસિ દુરોણયુર્ગિર્વણો મન્યુષાવિણમ્ ।
પ્રણેતઃ પુરુણામન્ સત્રાહણં નૃમણાર્નરમ્ ॥૫૩॥

કસ્ય નૂનં પરીણસિ 1 34=RVPp 8 84 7 પરીણસ
દિવસ્પાયુર્દુરોણયુઃ 1 39=RVPp. 8 60. 19 દુરોણઽયુ
પિબા ત્વા ३ સ્ય ગિર્વણઃ 1 165=RVPp. 3. 51 10 ગિર્વણ
અતીહિ મન્યુષાવિણમ્ 1. 223=RVPp 8 32. 21 મન્યુઽસા-
વયમિંદ્ર પ્રણેતઃ 1. 193=RVPp. 8. 46. 1 પ્રઽનેત

पुरूणामन्वुष्टुत 1 188=RVPp 8 93 17 पुरुऽना-

सत्राहणं दाधृषिं तुम्रमिन्द्रम् 1 335=RVPp 4 17 8 सत्राऽहनं

अप स्नेहितीर्नृमणा अधत्त 1 323=RVPp 8 96 13 नृऽमनाः

तं गूर्धया स्वर्णरम् 1 109=RVPp 8 19 1 स्वःऽनरं

वृत्रहणं वृषभमणिर्णिजे निर्णिज तथा ।
मायाः परीणस मायां पां (पा) दुरोणे च गोषणि ॥५४॥

दस्मं धुर्वं वृत्रहणं गृणीषे 1 327

इन्द्रामी श्याम वृषणस्त्वोताः 1 336

शुक्रा वि यन्त्यसुराय निर्णिजे 1 551

परिस्रुतमुस्रिया निर्णिजं धिरे 1 563=RVPp 9 68 1 निःऽनि-

मायां चिशुमतीनाम् 1 570

परीणसं कृणुते तिग्मशृङ्गः II 466=RVPp 9 97 9 परीणसं

प्राणादपानती II 725=RVPp 10 189 2 प्राणात्

यो दीदाय समिद्धः स्वे दुरोणे II 652=RVPp 7 12 1 दुरोणे

उत नो गोषणिं धियम् II 940=RVPp 6 53 10 गोऽसनिं

गिर्वणसे गिर्वणस प्रणीती च सुषुम्णा तु ।
निष्पद्यमाणो सुपयनान्यवग्रहणात्त्व तु ॥५५॥

जुष्टं गिर्वणसे बृहत् II 779=RVPp 8 89 7 गिर्वनसे

यज्ञेभिर्गीर्भिर्गिर्वणसम् II 1005=RVPp 8 2 27 गिर्वनसं

तव प्रणीती हर्यश्व II 1030=RVPp 7 32 15 प्रऽनीती

दस्रा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा II. 1091=RV 5 75 2—हिरण्यवर्तनी सुषुम्ना

Pada सुऽसुम्ना

निष्पद्यमाणो यमते II 1162=RVPp 1 127 3 निःऽसह-

ત્વે વસુ સુષણનાનિ સંતુ II 654=RVPp 7. 12 3 સુऽસન-

॥ અવગ્રહણત્વં સમાસમ્ ॥

સવર્ણદીર્ઘમ્ :

अकारश्च इकारश्च उकारश्च तथा त्रयम् ।
अन्तादिभावयोगेन सवर्णो तु चतुर्विधम् ॥५६॥
दीर्घोभयं ह्रस्वदीर्घं दीर्घह्रस्वं पुनस्तथा ।
ह्रस्वद्वयं क्रमाज्ज्ञेयमकारादिक्रमेण तु ॥५७॥
अवर्णादिक्रमाणां तु प्रत्येकं सुविभागतः ।
चतस्रोदाहृति(?)र्ज्ञेयाः* शोकधानां† हिताय वै ॥५८॥
भरास्म्यं यथाजौ च गंतासि च यवाशिरम् ।
यवाशिर उपायाहि आणा धेनुमिवायतीम् ॥५९॥

અગ્ને વિવસ્વદા ભરાસ્મભ્યમૂતયે મહે 1 10
અસર્જિ વક્વા રથ્યે યથાજૌ 1 543
ગંતાસિ AS 15
ત્રિકદ્રુકેષુ મહિષો યવાશિરમ્ 1 456=RVPp 2 22 1 યવऽઆ-
ઇંદોરિંદ્રો યવાશિરઃ 1 145=RVPp 8 92 4 યવऽઆ-
અતશ્ચિદિંદ્ર ન ઉપા યાહિ 1 215=RVPp 8. 92. 10 ઉપ આ
આણા સિંધૂનાં કલશાઁ અચિક્રદત્ (?) 1 559 (No other possible example in SV.)=RV. 9 86 19 આણા સિ-, So Pada

* Note irregular Samdhi and the use of ચતસ્ર with ઉદાહૃતિ, or is it-ती for-तय ?

† શાકટાનાં ? The Rktantra belongs to the School of Śakaṭāyana

मांपां (?) शिशुमंहीनाम् 1 570 II 363
प्रति धेनुमिवायतीमुपासम् 1 73=RVPp 5 1 1 इव आऽयती

उप' प्रार च दीर्घायो वाताप्याय उवासते ।
समास्येमिश्च इन्द्रा भर स चा च विशति च ॥६०॥

उपो प्रारन्नूर्नुलु 1 367=RVPp. 1 49 3 प्र आरन्
दीर्घायो मर्त्यः 1 268=RVPp 8 70 7 दीर्घऽआयो
दीर्घं सुतं वाताप्याय 1 228=RVPp 10 105 1 वाताप्याय
इन्द्रं जातमुपासते 1 175=RVPp 10 153 1 उप आ-
समास्येभिर्मुकभिः 1 463
त्व न इंद्रा भरं ओजः 1 405=RVPp 8 98 10 इंद्र आ
सं चाव विशति 1 534=RVPp 9 95 3 च आ

मरा नूनमथादित्य चाजनानशने वथा ।
आनुष्टुभस्य च प्रागा गिराममासुकतो पृण ॥६१॥

अथादित्य AS 4
चाशनानशने AS 43
आनुष्टुभस्य AS 14
प्रेतश्च प्रागा अदितिमवासि RV 8 48 2, (पूर्वीणांत्यहृतीस्यः 1 281)
ममा आता सुकतो पृण 1 52=RVPp 8 1 18 मम आ

च नारे पानः शस्यात्मा गिरः सोमा विवोजय ? ।
इहावह च विश्वायु हागमन् (त् ?) घृताछुती ॥६२॥

मो षु त्वा वाघतश्च नारे 1 284=RVPp 7 32 1 च न आरे
शस्यात्मा ?
मोषु देवाँ इहा वह II 142=RV 1 12 3
पाहि सदमिद्विश्वायुः II 983=RV 1 27 3

प्रजां गोमंतं दस्युहा गमत् ? II 1015=RVPp 6. 45 24-हा ग-
ता सम्राजा घृतासुती II 262=RVPp 1 136 1 घृतऽआ-

प्रजां चादित्यैरिंद्रा यच्छंति तिग्मायुधस्तथा ।
इंद्रा याहि गमन्नारे अस्मदिवाजिषु तथा ॥६३॥

प्रजां चादित्यैरिंद्रः सह सीषधातु II 461=RV 10 157 2
इंद्रा यच्छंत्या गहि II 580=RVPp 8 4 2 इंद्र आ
तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वा समत्सु II. 757=RV. 9 90 3
इंद्रा याहि धियेषितः II 495=RV. 1 3 5.
आ घा गमन्नारे अस्मत् II. 1006=RVPp 8. 2. 26 गमत् न आरे
सप्तिमाशुमिवाजिषु II 875=RV. 10 156 1

वहा याहि समानं पवित्रेणात्मानमित्यपि ।
दूराच्चासाद् व्रतानि नाधृषे अद्यामरद्वसुः ॥६४॥

प्र वहा याहि शूर II 302=AV. 2. 5 1
त्वाममस्य हविषः समानम् (सम।अनम्) II. 334
येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा II 650=RVKh 9 67 4
स नो दूराच्चासाच्च II 983=RVPp 1 27. 3 च आसात्
अस्य व्रतानि नाधृषे II. 1063=RVPp 9 53 3 न आ-
सा नो अद्यामरद्वसुः II 1089=RV 5 79 3.

इवाशर्तं उतायातं योजनेना विश्वायु च ।
अस्यायुधानि शतात्मा चतुर्थे परिकीर्तितम् ॥६५॥

इदं कुल्या इवाशत II. 1067=RVPp 3. 45. 3 इव आ-
उतायातं संगवे प्रातरह्नः II 1101=RVPp 5 76 3 उत आ
समानेन योजनेना परावतः II. 1104=RVPp 1 92 3-न आ प-

इन्दो विश्वायुमा भर II 406=RVPp 9 4 10 विश्वऽआयुं

प्रत्यङ्चित्रा बिभ्रदस्यायुधानि II 1194=RV 10 123 7

शूरो न रुरुक्वाञ्छतात्मा II 1121=RVPp 1 149 3 शतऽआत्मा

॥ अकारस्य सवर्णदीर्घं समाप्तम् ॥

इकारस्य सवर्णदीर्घमुच्यते :—

धर्मीव धृष्णो महिषीवेन्द्र सन्धीवासनाः ।
महीमे अस्य वृषनाम शूषे महीव कृत्ति तु ॥६६॥

धर्मीव धृष्ण्वा रुज 1 585=RV 9 108 6

महिषीव त्वद्रयिः 1 86=RV 5 25 7

इन्द्र सध्रीय धेसनः II 215=RVPp 8 33 2 सध्रीऽइव

महीमे अस्य वृष नाम शूषे II 456=RVPp 9 97 54 महि इमे

महीव कृत्तिः शरणा त इन्द्र II 760=RVPp 8 90 6 महीऽइव

अतः परं च वक्ष्यामि महिषीव वि आयते ।
अतीहीमीहिमेवमादि ह्रस्वा हि पदकालतः ॥६७॥

महिषीव वि आयते 1 86

अतीहि मन्युषाविणम् 1 223=RVPp 8 32 21 अति इहि

प्रेह्यभीहि धृष्णुहि 1 413=RVPp 1 80 3 अभि इहि

यथा च ह्रस्वदीर्घे च त्वेहीमस्य त्वमीमहे ।
उपसर्गस्य यथा दीर्घं चोभयत्र न विद्यते ॥६८॥

पदीमस्य द्रवा पिब 1. 159=RVPp 8 17 11 आ इहि ई

॥ इकारं समाप्तम् ॥

उकारमारभ्यते :

आजिपूद्रवज्राः सूर्यस्य द्रोणमितीरितम् ।
मधूदकं च सूक्तैमिश्चैवमादि विलोकयेत् ॥६९॥

तमिन्महत्स्वाजिषूतिम् II. 352=RV 1. 81 1–पूतेम्= –पु उत ई

हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणम् (सु+ऊर्यस्य) 1 538=RVPp 9. 93. 1 सूर्यस्य

दीरं सर्पिर्मधूदकम् II. 647=RVPp 9 67. 32 मधु उ–

अग्निं सूक्तेभिर्वचोभिर्वृणीमहे 1 59=RVPp 1 36 1 सुऽउ–

उकारस्य तथा दीर्घे ह्रस्वदीर्घे न विद्यते ॥७०॥

॥ उकारं समाप्तम् ॥

इकारमारभ्यते :

इको गुणस्य रूपाणि चत्वार्याहुर्मनीषिणः ।
पौर्वापर्यविभेदेन ह्रस्वदीर्घोभयेन च ॥७१॥
इकारादिद्विवर्णानामित्संज्ञेह विधीयते ।
एद्वर्णं च तथा ओच्च भवतो गुणसंज्ञकौ ॥७२॥

क्षिप्यधसरदस्यायित्युछन्ती जन्यजीजनत् ।
वोज्यस्याध पथस्व्यस्या वाज्यर्षसि सवाज्य च ॥७३॥

अपादु शिप्र्यन्धसः I 145=RVPp 8 92 4 शिप्री अं-
मस्यु भद्रस्यायत्यू३ छंती दुहिता दिवः 1 303=RV 7 81 1
देवी जनित्र्यजीजनत् I 379=RV 10 134 1
राम्यतमे वर्हिष वाज्यस्यात् I 531=RV 9 87 4
पथस्व्यस्याः AS 26
आपृछ्य धरुणं वाज्यर्षसि II 26=RV 9 107 5
स वाज्य-?

वाज्यक्रमीध वीत्यर्षे वाज्यर्षति प्र वाज्य तु ।
शुम्यदाम्यः शुम्यसिष्यदद्रारावस (?) नर्म्यु च ॥७४॥

आ याजं वाज्यक्रमीत् II 5=RV 9 64 29
वीत्यर्षं पनिष्टये II 287=RVPp 9 9 2 वीती अर्षं
अभिक्रन्दन्कलशं वाज्यर्षति II 382=RV 9 86 11
प्र वाज्यन्दाः सहस्रधारः II 508
एष शुम्यदाम्यः सोमः II 639=RVPp 9 28 6 शुम्पी अ-
एष शुम्यसिष्यदत् II 638=RV 9 27 6
सोमपा वाज्रुशर्ध्यू३ मंधन्वा II 1198=RVPp 10 103 3-शर्धी उ-

पृथिव्यन्तरिक्ष धौरापः देव्यवस ईरिताः ।
व्यवर्तवेति हर्येश्व लव्ये मोको (ओकोऽ?) निगद्यते ॥७५॥

मर्तस्य देव्यवसा II 408=RV 9 58 2
पनूमिं व्यवर्तयत् II 986=RVPp 8 14 5 वि अ-
हर्येश्वाय वर्हया समापीन् II 1142=RV 7 31 12
हरिश्यां यांओके आ I 293=RVPp 7 32 4 आ इ ओकः

भूर्यासुतिश्च नक्येवमेवमादि विबोध्यताम् ।
प्र देव्येतूभयाहस्त्या भर द्युम्न्याहुतस्तथा ॥७६॥
मह्यावो अर्चिषा चेति दीर्घोभयमुदाहृतम् ।

वृत्रहा भूर्यासुतिः 1. 140=RVPp. 8 93. 18 भूरिऽआ–
न क्येवं यथा त्वेम् ? 1 203=RV 4 30 1 नकि एव
प्र देव्येतु सूनृता 1 56=RV. 1 40 3
उभयाहस्त्या भर 1 345=RVPp 5. 39. 1–हस्ति आ
समिद्धो द्युम्न्याहुतः II 229=RV. 8 103 9
व्यू ३ षाश्चंद्रा मह्यावो अर्चिषा II. 1105 = RVPp 1. 157 1 वि उषाः;
मही आव'

अथोका :

राय ईशे स्वपत्यस्य चैवमादि विलोकयेत् ।
अन्वारभा च वाह्वोजसैवमादि विलोकयेत् ॥७७॥
उर्वशीस्य तथा दीर्घे ह्रस्वदीर्घे न विद्यते ।

राय ईशे स्वपत्यस्य 1. 60=RV 3 16 1
अग्निमन्वारभामहे 1 91=VS 9 26
पुरो बिभेद बाह्वोजसा II 799=RV 8 93 2

॥ इत्समासम् ॥

यवौ यणाविति प्रोक्तौ संहितायामिकामचि ।
शिप्र्यंधसो यशस्व्यस्याविवष्ठान्वारमादिकाः ॥७८॥

पूर्णो विपृप्रासिचम् 1 55=RVPp 7 16 11-द्वि आ-

॥ षष्ठीत्समाप्तम् ॥

अथ गुणारम्भः —

एन्द्रस्य जनितेन्द्रस्य दीर्धेद्रस्य विलोकयेत् ।
इन्द्रस्येव तु मह्येति वोदस्येव न आ मरे ॥७९॥

पेन्द्रस्य जठरे विश II 557=RV 9 66 15
जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः II 293=RV 9 96 5
इन्द्रस्येव प्र तवसस्कृतानि 1 78=RV 7 6 1
योचन्नेति वेद तद् 1 94=RV 2 5 3 योचन्नपि
वोदस्येव शरण आ महस्य 1 97=RV 1 150 1
मन्द्रमन्न मे आ मरेपमूर्ज शतक्रतो 1 173=RV 8 93 28

इवेत्सुमृत उद् पेदमीहेव च नि पीदसे ।
समुद्रायेव पिवेपर्मेव धन्वेव शाँ इहि ॥८०॥

गर्भ इवेत्सुधृतो गर्भिणीमि: 1 79=RV 3 29 2
उदेदमि श्रुतामघम् 1 125=RVPp 8 93 1 उत् प इत्
इहेव स्तुध्य पयाम् 1 135=RVPp 1 37 3 इहऽइव
आ त्वेता नि षीदतेन्द्रमभि प्र गायत 1 164=RV 1 5 1
समुद्रायेव सिन्धवः 1 137=RV 8 6 4
विवेवस्य त्वमीशिषे 1 162=RV 8 82 7
इन्द्रमेव रोदसी 1 182=RV 8 6 5
मति धन्वेव ताँ इहि 1 246=RV 3 45 1

સહસ્રેણેવ त्ववेरिणं तवेत्क्वेयथेदसि ।
अस्तृतेंद्रं तवेदमपीपेमेह वज्रिणम् ॥८१॥

सहस्रेणेव शिंक्षति 1 235=RV. 8. 49 1.

तृष्यन्नेत्यवेरिणम् 1. 252=RVPp. 8. 4 3 अव इरिणं

तवेदिंद्रावमं वसु 1. 270=RV. 7. 32 16

क्वेयथ क्वेदसि 1 271=RV 8. 1. 7

इष्टा होत्रा असृक्षतेंद्रम् 1 151=RV. 8. 93. 23

वयमेनमिदा ह्यो ऽपीपेमेह वज्रिणम् 1 272=RVPp 8. 66. 7-पेम इह

नेंद्र सश्चस्युपेन्तु मघवन्भूय इतीरिताः ।
अथेमाश्च मरेंद्र त्वक्षेणेव च तु प्रेह्यमी ॥८२॥
वीरायेंदवे ब्रह्मेंद्राय धन्वेंद्राय पिन्वते ।

नेंद्र सश्चसि दाशुषे 1. 300=RV. 8. 51 7.

उपोपेन्नु मघवन् भूयः 1. 300=RVPp. 8 51 7 उप ऽ उप इत्

अभी षतस्तदा भरेंद्र ज्यायः कनीयसः 1. 309=RV 7. 32 24.

यो अक्षेणेव चक्रियौ शचीभिः 1. 339=RV. 10. 89. 4.

प्रेह्यमीहि धृष्णुहि 1 413=RV 1 80 3

वंदद्वीरायेंदवे 1. 360=RV. 8 69 1

ब्रह्मेंद्राय वज्रिणे 1 390=RV 8. 24 1.

परि प्र धन्वेंद्राय सोम 1. 427=9. I09. 1.

ऊर्जो मित्रो वरुणः पिन्वतेडाः 1 455.

सीषधेमेंद्र इंद्रायेंदो आविशे त्वपामिवे ।
पवस्वेंदो च यस्येद (?) पादोऽस्येह प्र चेतये ॥८३॥

इमा नु कं भुवना सीषधेमेंद्रश्च विश्वे च देवाः I 452=RV. 10. 157. 1.

इंद्रायेंदो मरुत्वते I 472=RV. 9. 64. 22

स पवस्व य आविथेंद्रं वृत्राय हंतवे I 494=RV 9 61 22
अपामिवेदूर्मयस्तर्तुराणाः I 544=RV 9 95 3
पवस्वेंदो वृषा सुतः I 479=RV 9 4 28
पादोऽस्य AS 33=RV 10 90 3

एवेद पवमानायेंदवे नयेंद्र इत्यपि ।
सोमस्येह यवेंदो त्वस्येदिंद्रश्च ममेदिह ॥८४॥

एवेदम् AS 34
पवमानायेंदवे II 1=RV 9 11 1
नरेंद्राग्नी माभिशस्तये II 268=RV 7 94 3
ता सोमस्येह तृंपताम् II 21=RV 3 12 3
अस्येदिंद्रो मदेषु II 46=RV 9 1 10
ममेदिह श्रुतं हवम् II 260=RV 2 41 4

शंसेदुक्थ मेंद्र तुभ्येमा सूर्यस्येव वै श्रुधाः ।
सोमेंद्राय तु वर्यस्येव रास्वेंदो त्वचेत (?) तु ॥८५॥

शंसेदुक्थं सुदानवे II 67=RVPp 7 31 2 शंस इत्
मेंद्र ब्रह्मणा गिरः II 89=RV 3 51 12
तुभ्येमा भुवना कवे II 127=RVPp 9 62 27 तुभ्यं इमा
सूर्यस्येव न रश्मयः II 308=RV 9 64 7
सोमेंद्राय मादनः II 313=RV 9 24 3
तव श्रियो वर्ष्यस्येव विद्युतः II 332=RV 10 91 5
पवस्वेंदो वीरवद्यशः II 562=RV 9 61 26

अयेंद्राय तु नेंद्राद् प्रेद्धः पात्रस्येव वै श्रुधाः ।
येनेंद्रश्च ममेत्तुभ्ये देनप्र (?) इंद्रेन (इंद्रेदव-) स्तथा ॥८६॥
अयेह प्रेष नेदानीं प्रेता च जयतेह नः ॥

સો અર્ષેન્દ્રાય પીતયે II. 330=RV. 9 62 8, Ben-દાય, a misprint

નેન્દ્રાદૃતે પવતે ધામ કિં ચન II. 718=RV. 9 69. 6

પ્રેદ્ધો અગ્ને દીદિહિ પુરો નઃ II 723=RV 7 1 3

પાત્રસ્યેવ હરિવો મત્સરો મદઃ II. 780=RV 1 175. 1.

મમેદ્વર્ધસ્વ સુષ્ટુતઃ II. 850=RV. 8 6 12.

તુભ્યેત્સો અજ્યતે રયિઃ II. 956=RVPp. 8. 51. 9 તુભ્યં ઇતિ

મંદતુ ત્વા મઘવન્નિન્દ્રેન્દવઃ II. 1069=RV 8. 4 4

ઉષો અદ્યેહ ગોમતિ II. 1079=RV. 1. 92 14

પ્રેદુ હરિવઃ સુતસ્ય II 1151=RVP. 8 2 13

નેદાનીં પીતિરશ્વિના તતાન II 1101=RV 5 76. 3.

પ્રેતા જયતા નરઃ II. 1209=RVPp. 10 103 13 પ્ર ઇત

અથ હ્રસ્વદીર્ઘમ્ :

અપેશતિ સુવીર્યસ્યેશે હિ ચેવેમહે તથા ॥૮૭॥
નયેમન્યચ્ચ વિશ્વસ્યેશાનઃ પ્રેમધ્વરાય તુ ।
પ્રેમરિચ્યતોતામૃતત્વસ્યેશાનો હ્રસ્વદીર્ઘકમ્ ॥૮૮॥

અયમગ્નિઃ સુવીર્યસ્યેશે 1 60.

રાયો ભાગમિવેમહે II. 760

નયેમન્યદા પપન વજ્રિન્ II. 70=RVPp. 8. 217. ઘ ઈ

વિશ્વસ્યેશાન ઓજસઃ II. 223=RV 8 17 9

પ્રેમધ્વરાય પૂર્વ્યમ્ II 1035=RVPp 8. 19 2 પ્ર ઈ

અધત્તાન્યં જઠરે પ્રેમરિચ્યત II. 836=RVPp 2. 22. 2 પ્ર ઈ

ઉતામૃતત્વસ્યેશાનઃ AS. 35=RV. 10 90. 2.

अथोमयदीर्घम् :—

अनुपेमुवोप सुम्नकिमेस्यामहे तथा ।
कृत्ययेमह यमेन प्रत्य चोमयदीर्घकम् ॥८९॥

न्यस्मिन्निन्द्रो अनुवेमुवोप I 313=RVPp 7 21 1 अनुवा ई

सुम्नकिमेस्यामहे II 150=RVPp 7 94 4 आ ई

यमेन प्रत्येतन II 9089=RVPp 6 42 2 आ ई

अथोकार :—

पयोघा (?) याथ अनितोत विष्णोरादिदीर्घकम् ॥९०॥

अमितेन्द्रस्य अनितोत विष्णोः I 527=RV 9 96 5

अथ ह्रस्वोमयम् :—

उपो पूपो न्यषितोवय उपोप त्वपोमहि ।
इन्द्रोदुपो नूनमुतो तदस्मै च उतोम्र सु ॥९१॥

उपो षु शृणुही गिरः I 416=RVPp 1 82 1 उपो सु

उपो नु स सपर्यन् I 196

संश्रितो मनसा अश्वितोतयो याजयेतो रथा इव I 251=RVPp 8 3 15
अश्वितऽऊतयः

उपोपेन्नु मघवन् I 300=RV 8 51 7

अपो मही वृणुते चक्षुषा तमः I 303 II 101 TB 3 1 3 2

उपो नूनं युयुजे वृषणा हरी I 308=RV 8 4 11उपो नूनं

उतो तदस्मै मध्विच्चच्छद्यात् I 331=RVPp 10 73 9 उतो तत्

उतोग्रमोजिष्ठं तरसं तरस्विनम् I 370 , II 280.

आ पप्राथो ततानोप त्वेतो न्विन्द्रं च बोधय ।
प्रो अयासीत्वथो शब्द उतो ते हरितौ हरी ॥१२॥

आ यो विश्वानि श्रवसा ततानोपश्रोता I 330=RV 7 23 1.

एतो न्विन्द्रं स्तवाम I 387=RVPp 8 81 4 आ इत ऊं नु

अथो AS 36

उतो ते हरितौ हरी AS. 38=RV 8 13 31

चोपवीतिभ्यश्चोतन्वानेभ्य (?) उतो दिवं तथा ।
चोपतिष्ठद्भ्यः प्रो एति बोपदमर्चेतोक्थ च ॥१३॥

तदस्तभ्ना उतो दिवम् II 777=RV 8 89 5 उत द्याम्

अयं सूर्य इवोपदृक् II 106=RVPp 9 54 2 इव उप

इंद्राय नूनमर्चतोक्थानि च ब्रवीतन II 301=RV 1 84 5

इहो ष्विंदो चनोप त्वा समिंद्रेणोत वायुना ।
वातोपजूतश्च मदायोदग्राभिस्युपो मतिः ॥१४॥

इहो ष्विंदवा गहि II 136=RVPp 9. 65 5 इहो सु इंदो

अस्य सुतस्य स्वार्णोप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः II 303=AV 2 5. 2

समिंद्रेणोत वायुना सुत एति पवित्र आ II 432 =RV 9 61 8

वातोपजूत इषितो वशाँ अनु II 333=RV. 10. 91 7

एवा पवस्व मदिरो मदायोदग्राभस्य नमयन्वधस्नुम् II 158=RV 9 97 15

उपो मतिः पृच्यते सिच्यते मधु II 719=RVPp 9 69. 2 उपो मति

उतोपमानां चोमा वरुणादिंथो त्सनोच्चिषः (?) ।
उतोषसः श्रमिष्मोग्रस्य प्रो ष्वस्मै चित्रोतयः ॥१५॥

उतोपमानां प्रथमो नि षीदसि II. 582=RV 8 61 2
मित्रश्चोभा वरुणश्च II 492=RV 5 68 2
अग्ने यस्त्वोतोपसः II. 911=RV 1 79 6
मा सेम मा श्रमिष्मोग्रस्य सख्ये तव II 952=RV 8 4 7
प्रो ष्वस्मै पुरोरथम् II 1148=RVPp 10 133 1 प्रो षु
चित्रोतयो वामजाताः II 1165=RV 10 140 3

उतो ऊपत ये के चोभयादतोपमं सूत्रयम् (?) ॥१६॥

उतो ऊपत धीतये II 980=RVPp 9 99 4 उतो ऊ-
ये के चोभयादतः RV X 90 10
उतोषो वस्व ईशिषे II 1074=RV 4 52 3

अथ ह्रस्वदीर्घम् :—

तवोतिभिश्चासुवोर्जमपोर्णुते तवोत्य च ।
उपो हरीश्चा सुतो न्वस ह्रस्वदीर्घक विदुः ॥१७॥

प्र सो अग्ने तवोतिभिः I. 108=RV 8 19 30
आ सुवोर्जमिषं च नः AS 42=RV 9 66 19
येना नवग्वा दध्यङ्ङपोर्णुते Ben –ङ्ङपोर्णुते II. 289 (ms अपो०)=
RV 9 108 4—नवग्वो दध्यङ्ङपोर्णुत
सेनयाग्ने तवोत्या II 876=RV 10 156 2
उपो हरीणां पतिं राधः पृञ्चन्तमब्रवम् II 858=RVPp 24 14 उपो
उतो न्वस्य जोषमाँ इन्द्रः सुतस्य गोमतः II 1134=RVPp 8 94 6 उतो

અથોભયદીર્ઘમ્ઃ

यथोतये च नमसोर्जो चैवोभयदीर्घकम् ॥९८॥

આ ત્વા રથં યથોતયે સુમ્નાય વર્તયામસિ I 354=RV 8. 68. 1.

એના વો અગ્નિં નમસોર્જો નપાતમા હુવે I 45=RV 7. 16 1.

॥ ગુણં સમાપ્તમ્ ॥

અથ વૃદ્ધિઃ

अकाराकारयोः पश्चादेदि वृद्धिर्विधीयते ।
ऐचो वृद्धिरितिरिति प्रोक्तं पाणिनीयानुसारिभिः ॥९९॥
दीर्घोभयं ह्रस्वदीर्घ मेतयोरप्युदाहृतिः ।
सैनं सश्चामितौजाश्च प्रैरयच्च निदर्शनम् ॥१००॥

ઉત સૈનં સશ્ચત્ I 456=RVPp. 2. 22. 1 સ એનં

અમિતૌજા અજાયત I. 359=RV. 1 11. 4

અપઃ પ્રૈરયત્સગરસ્ય બુધ્નાત્ I 339=RV 10. 89 4 અપ પ્રૈરય=ઈ રયં

ऐभिर्दद यथैतेषां पृष्ठेष्वैरयदित्यपि ।
मैषां मोच्य तथा वृद्धिः उभयत्र विधीयते ॥
ह्रस्वदीर्घमिहौकार इतरच्च न विद्यते ॥१०१॥

ઐભિર્દદે વૃષ્ણ્યા પૌંસ્યાનિ II 1131=RVPp 10 55 7 આ એભિ·

યથૈતેષામન્યો અન્યં ન જાનાત્ II. 1207.

ત્રીણિ ત્રિતસ્ય ધારયા પૃષ્ઠેષ્વૈરયદ્રયિમ્ II 365=RV 9 102 3—ષ્વૈરયા ર—=
-ષુ આ ઈ-

મૈષાં મોચ્યઘહારશ્ચ II 1211.

॥ વૃદ્ધિઃ સમાપ્તમ્ ॥

पूर्वरूपम् ।—

ओदेदवर्णसंज्ञस्य (ज्ञ-) संहितायां पदादिगम् ।
अवर्णं प्रागुभयाभिरिदं शास्त्रं प्रणीयते ॥
तेऽग्न इत्य नरोऽग्निः सुयशोऽग्ने मानवेऽर्चदे ॥१०२॥

तेऽग्ने इत्येतरा गिरः I. 7=RV 6 16 16
नरोऽग्निः सुवीतये कविः I 49=RV 8 71 14
त्वं हि क्षैतवद्यशोऽग्ने मित्रो न पत्यसे I. 84=RV 6 2 1
बृहद्वयो हि भानवेऽर्चा देवायाग्नये I. 88=RV 5 16 1

॥ इति सप्तलक्षणे प्रतिपादितस्य पूर्वरूप समाप्तम् ॥

अथ पररूपम् —

इकपरो यत्र आकार अकारात्परतो भवेत् ।
पररूपमिति प्रोक्त तत्र लक्षणकोविदैः ॥
समुपैरय चोद्रेहि मत्स्यपस इवेतयः ॥१०३॥

प्रेहि मत्स्यपसः I 180=RVPp 1 9 1 प्र । आ । इहि
भागेभिक्षिभिर्म उपसामिवेतयः II 332 (ms ०षी०)=RV 10 91 5 उषसाम
केतवः

॥ इति पररूपं समाप्तम् ॥

અથ અવાદેશમ્ઃ

ઓકારૌકારવર્ણૌ યૌ સંહિતાયાં વિકારિણૌ ।
તદંતાનિ વિલિંધ્યસ્ય વિકારાણિ વિદુર્બુધાઃ ॥૧૦૪॥
ત્વા શતક્રત વિદદ્વસ વભ્ર ઊધનીંદ ઓ ।
અસૃગ્રમિંદ ઊતયે ચૈવમાદિ વિલોકયેત્ ॥૧૦૫॥

૩ ૧૨ ૩ ૨ ૩ ૧ ૨
બ્રહ્માણસ્ત્વા શતક્રત ઉદ્ધ્રંશમિવ યેમિરે I 342=RVPp 1 10. 1. -ક્રતો-ઉ-
૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
રાધસ્ત્વાભો વિદદ્વસ ઉભયાહસ્ત્યા ભર I 345=RVPp. 5 39. 1 -વસો॰ ઉ-
૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
દુહાનો વભ્ર ઊધનિ II. 273=RVPp. 9. 107. 20 વભ્રો॰
૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ર ૩ ૧ ૨
યાસ્તે ધારા મધુશ્ચુતોઽસૃગ્રમિંદ ઊતયે II. 329=RVPp. 2. 62. 7 ઇંદો॰

અથ અવાદેશઃ

સિંધોરૂર્મા ઉપાકે ચ તાવિમા ઉપસર્પતઃ ॥૧૦૬॥

૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૨
સિંધોરૂર્મા ઉપાક આ II. 846=RVPp. 1. 27 6 -કે
૧ ૩ ૧ ૨ર
તાવિમા ઉપ સર્પતઃ II. 1002. (ms. ॰સર્વતઃ) JB 2. 1. 44

અથૈતયોર્લોપઃ

અવર્ણપૂર્વૌ તુ યવૌ લુપ્યેતેઽશિ પરે ક્વચિત્ ।
અગ્ન આ યાહિ વંદધ્યા અગ્નિં ત ક્રત ઉદ્ધ ચ ॥
ઊર્મા ઉપાકે ઇત્યાદ્યા લુપ્તલક્ષ્યે વિદુર્બુધાઃ ॥૧૦૭॥

૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
અગ્ન આ યાહિ વીતયે I. 1=RV 6. I6 10
૩ ૧ ૨ ૩ ૨ ૩ ૧ ૨
બ્રહ્માણસ્ત્વા શતક્રત ઉદ્ધ્રંશમિવ યેમિરે I. 342=RV 1 10 1.
૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૨
સિંધોરૂર્મા ઉપાક આ II. 846.=RV 1. 27. 6

अथ व लोपः—

ओकारौकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।
धदतानि विलिख्यस्य विकाराणि विदुर्बुधाः ॥१०८॥
पूर्वस्मिन् ह्रस्वदीर्घौ चेदकारस्तु परो यदि ।
ओकारौकारवर्णौ यौ भवतः पदकालतः ॥
धृष्णवा मातरावन्वेत्यन्येऽप्यूह्या विशेषतः ॥१०९॥

शविष्ठ धृष्णवा गहि I. 347=RV 1 84 1
न यो मातरावन्वेति धातवे I 64=RV 10 115 1

अथ प्रगृह्याः—

ईदूदेतौ प्रगृह्य स्यादिति चांते नियोज्यते ।
रोदसी च चमू चैव त्वस्मे त्वे चाहनी उभे ॥११०॥
विषुरूपे च पृथिवी न उत द्यौः पदचित् ।
सुक्रतू मही न शृणुते सवर्णे परो यदि ॥१११॥
तथा वसू हरी गूढे ते विते ससि राज चित ।
ते नो सचामी घृतवत्यूर्वीव पृथिवी च ॥११२॥

रोदसी उभे AS 1
सोममिन्द्र चमू सुतम् II 338 1069=RVPp 8 76 10 चमू॰
अस्मे इन्दो स्वाभुवम् II 551=RVPp 9 12 9 अस्मे इन्दो
त्वे इषः सं दधुर्भूरिवर्पसः II 1165=RVPp 10 140 3 त्वे
विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि I 75=RVPp 6 58 1—रूपे अहनी॰
उभे यत्सेमवर्तयत् I 182=RVPp 8 1 5 उभे
उत द्यौः AS 5
मह्ना रजांसि सुक्रतू I 220=RVPp 3 62 16 सुक्रतू

અપો મહી વૃણુતે ચક્ષુષા તમઃ I 303 , II. 101.

જુષાણા વાજિનીવસૂ માધ્વી મમ શ્રુતં હવમ્ II. 1092=RV 5 75. 3-વસૂ૦

શચીભિર્નઃ શચીવસૂ I 287=RVPp. 1 139 5-વસૂ૦

પદ હરી બ્રહ્મયુજા શગ્મા વક્ષતઃ સખાયમ્ II 1005=RVPp 8 2. 27 હરી

ગૂઢે દ્યાવાપૃથિવી અન્વવિંદઃ I 326=RVPp 8 96 16 ગૂળ્હે, -વી

વિ તે સદસિ રાજતો યજ્ઞં દેવેષુ વક્ષતઃ I 369=AV 7 54 1

તે નો મુંચતમ્ AS 37

અમી યે દેવા સ્થન મધ્ય આ રોચને દિવઃ I. 368=RVPp 1. 105 5 અમી

ઘૃતવતી ભુવનાનામભિશ્રિયોર્વી પૃથ્વી મધુદુઘે સુપેશસા I 378=RVPp 6 70 1 -વતી૦ , દુઘે૦

મધુદુઘેઽજરે વિષ્કમિતેઽહિતે માધ્વીંદ્રવાયુ ચ ।
અશનાનશને સ્યોને ચાશૂ ઇંદ્ર બૃહસ્પતી ॥૧૧૩॥

ઉર્વી પૃથ્વી મધુદુઘે સુપેશસા I 378.

વિષ્કમિતે અજરે ભૂરિરેતસા I 378=RVPp. 6. 70. 1 -તેં૦ ; -રે

ઇંદ્ર નૃમ્ણં હિ તે શવઃ I. 413=RV 1 80 3

માધ્વી મમ શ્રુતં હવમ્ I 418=RVPp 5 75. 1 માધ્વી

ઇંદ્રવાયૂ વૃણીમહે I 461=RVPp 1. 139 1-વાયૂ

અશનાનશને અભિ AS 37

સ્યોને AS. 37

ઇંદ્રબૃહસ્પતી AS 26

યે અપ્રથેથામિંદ્રાગ્ની બાહૂ શૂ કવી શુચી ।
આશાથે મંદૂ સચતે દધતે ચ સુત ઇમે ॥૧૧૪॥

યે અપ્રથેથામ્ AS 37

ઇંદ્રાગ્ની આ ગતં સુતમ્ II 19=RVPp. 3 12 1-ગ્ની

પ્ર બાહૂ શૂર રાધસા II 89=RVPp 3. 51 12 બાહૂ

कनी नो मित्रावरुणा तुविजाता उरुक्षया II 199 RVPp 1 2 9 कनी
गुची वप मन्दाम्वये II 943=RVPp 4 56 5 शुची
ऋतु पूर्दसमाशाथे II 198=RVPp 1 2 8-थे
मंदू समानवर्चसा II 200=RVPp 1 6 7 मंदू
इंदुर्धारामिः सचते सुमेधाः II 768=RV 9 93 3
! इंद्रमछ सुता इमे वृषण यतु हरयः II 44 ms धासुती इमे=RV 9 106 1

आजाते जाते क्षिप्रे च दर्वी शूपे घवी तथा ।
सजी वथने धिषणे घृत योनी च पिप्रती ॥११५॥

सहस्रस्थूण आशाते II 261=RVPp 2 41 5-स्थूणे आशाते
प्र सूनुमातरा शुचिजातो साते अरोचयत् II 286, Ref wanting in Ved Con
उक्षिप्रसोजसा सह पीत्वी शिप्रे अवेपयः II 338=RVPp 8 76 10-शिप्रे
मोमे सुरुचत्र विस्पते दर्वी श्रीणीय आसनि II 374
मद्रीमे अस्य वृष नाम शूषे II 456=RVPp 9 97 54 शूषे
प्र यो मंहि घवी मभ्युपस्तुति भरामहे II 943=RVPp 4 56 5 घवी
परस्य हि स्य अतियिमा सजी योजेषु कमंसु II 423=RVPp 8 38 1 सजी
मोंश्वत्ये या पृथने या वधये II 456=RVPp 9 97 54 वधने
तमोजसा धिषणे निष्टतक्षतुः II 582=RVPp 8 61 2 धिषणे
सम्राजा या घृतयोनी मित्रश्चोभा वरुणश्च II 492=RVPp 5 68 2 योनी॰
मही मित्रस्य साधयस्तरंती पिप्रती ऋतम् II 945=RVPp 4 46 7 पिप्रती

समीचीने च गौरी धर्मेते च जनुषी तथा ।
तोके ध्रष्णू पुरुषी चोक्षाये घोषी हनूस्तथा ॥११६॥

समीचीने आ पवस्वा पुरंधी II 758=RVPp 9 90 4 संमीचीने

સોમો ગૌરી અધિ શ્રિતઃ II. 546=RVPp 9 12 3 ગૌરી

અદ્રુહા દેવૌ વર્ધતે RV. 5 68. 4 ; વર્તેતે RV. 1. 185. 1 , 6. 9 1

અદાભ્યાસો જનુષી ઉભે અનુ II. 773=RVPp. 9. 70 3 જનુષી ઉભે

ઉભે તોકે તનયે દસ્મ વિશ્પતે પર્ષિ રાધો મઘોનામ્ II 931 = RVPp. 8 103 7 ઉભે તોકે

શોણા ધૃષ્ણૂ નૃવાહસા II 817=RVPp 1 6 2 ધૃષ્ણૂ

સમીચીને આ પવસ્વા પુરંધી II. 758

ઊહ્યાથે સનાદૃતમ્ II. 944=RVPp 4 56. 6 ઊહ્યાથે

ક્ષોણી શિશું ન માતરા II 985=RVPp 8. 99. 6 ક્ષોણી

વિ વૃત્રસ્ય હનૂ રુજ II 1214=RVPp. 10 152 3 હનૂ

તરંતી ચ પુનાને ચામૃતે હિરણ્યવર્તની ।
અનૂચી આમિનાને ચ દેવશિષ્ટે ચ યુંજતે ॥૧૧૭॥

મહી મિત્રસ્ય સાધથસ્તરંતી પિપ્રતી ઋતમ્ II 945=RVPp 4 56 7 મહી તરંતી પિપ્રતી

પુનાને તન્વા મિથઃ સ્વેન દક્ષેણ રાજથઃ II 944= 4 56 6 પુનાને

દસ્રા હિરણ્યવર્તની સુષુમ્ણા સિંધુવાહસા માધ્વી મમ શ્રુતં હવમ્ II 1091, 1092

સમાનબંધૂ અમૃતે અનૂચી દ્યાવા વર્ણં ચરત આમિનાને II. 1097=RVPp 1 113 2 બંધૂ० અમૃતે० અનૂચી , -ને०

તમન્યાન્યા ચરતો દેવશિષ્ટે II 1698=RVPp 1 113 3 -શિષ્ટે०

યદ્યુંજાથે વૃષણમશ્વિના રથમ્ II 1106=RV 1 157. 2 -થે०, 151 4, 5 74. 3 યુઞ્જતે does not occur in SV.

મેથેતે ચ વિરૂપે સુમેકે બંધૂ પ્રગૃહ્યકાઃ ।
પ્રગૃહ્યાન્યપદાતેઽપિ ઇતિયોગં વિધીયતે ॥૧૧૮॥

नं मेथेते न तस्यतुः सुमेके नक्तोषासा समनसा विरूपे II 1098=RV 1 113 3 मेथेते -के , -पे•

समानबंधू अमृते अनूची II 1097=RVPp 1 113 2

प्रणेत सवितश्वात्र्येशुक्रपर्वा पदांतत ।
पुनरश्वाम ऊथव एहो आहो अहो तथा ॥११९॥

यंयमिद्र प्रणेतः I 193=RVPp 8 46 1 प्रऽनेतः

अयं नो देव सवितः I 141=RVPp 5 82 4 सवितः

महि त्रीणामवरस्तु द्युक्षम् I 192=RV 10 185 1 अवोऽस्तु=अवः अस्तु

प्र द्युम्नत्य म :—

सोतुर्बाहुभ्यां सुयतो नार्वा I 398=RVPp 7 22 1 अर्वा

निष्कृतो विहुत पुनः I 244=AV 14 2 47

धृषा धृष्णोः परि पवित्रे अश्वाः Vधार I 531=RVPp 9 87 4 अश्वा

पृथिव्यामतिषितं यदूधः I 331=RVPp 10 73 9 ऊधः

स्वर्नोत्विरन् दृशे वाजी विश्वा च पत्वथात्व च ।
परतः स्तोमपद च स्व सत्य स्वः पदेर्विना ॥१२०॥

अस्य सुतस्य स्वा३ र्नोप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः II 303=AV 2 5 2

य इद प्रति पप्रथे यज्ञस्य स्वरुत्तिरन् II 1056

ज्योतिर्विश्वं स्वर्दृशे II 241=RVPp 9 61 18 स्वः

स्वर्वाजी सिषासति II. 479=RVPp 9 7 4 स्व

सना ज्योतिः सना स्वा३ र्विश्वा च सोम सौभगा II 398=RVPp 9 4 2 स्वः

दात्रस्याग्ने स्वः पतिः II 881=RVPp. 8 44 18 स्व.

अंतर्न उर्विदेवेषु चासनि प्रत्यये यदि ।
होतस्तथाजिगः कश्च प्रगृह्यान्यपदान्य (नि?) तु ॥१२१॥

चित्रभानु रोदसी अंतरुर्वी II 652=RVPp 7. 12. 1 अंत
मंद्राजनी चोदते अंतरासनि II 719=RVPp 9 69 2 अंत
होतः पावक यक्षि च II 695=RVPp 1 13 1 होत
यदी गणस्य रशनामजीगः शुचिरंक्ते II 1095=RVPp. 5 1. 3 अजीग
कस्त्वा सत्यो मदानाम् II. 33

॥ प्रगृह्यं समाप्तम् ॥

अथ प्रकृतिभावः

विसर्गस्य परे भागे व्यंजनेऽपि तथा स्वरे ।
ओकारः स्याद्विसर्गस्य गृणानो हव्यदातये ॥१२२॥
यज्ञा वो अग्नयेऽग्ने रक्षा णो अंहस इत्यपि ।
स्वरहल्पर ओकारः प्रकृतिं प्राप्य तिष्ठति ॥१२३॥

गृणानो हव्यदातये I 1=RV 6. 16 10.
यज्ञा यज्ञा वो अग्नये I 35=RV 6 48 1
अग्ने रक्षा णो अंहसः I 24-RV. 7. 15 13

क्रतो वसो यहो इंदो आयो गछ-गृतो (?) मघो ।
अध्वर्यो मन्यो बभ्रो च भानो वायो प्रभो पुयो ॥१२४॥

शतक्रतो विचर्षणे I 405=RV 8 98 10
मर्तो यस्ते वसो दाशत् I 58=RV. 8 103 4

ईशान सहसो यह्वो I 99=RV 1 79 4 ईशान स-
सोमास्य एषो सरसिं प्र धन्व I 541, 515=RV 9 97 52
मघो अरति धारया I 485, II 472
अध्वर्यो द्रावया त्वम् I 308=RV 8 4 11
पुरूणि यभ्रो नि चरति मामव I 516=RV 9 107 19
वायो शुक्रो अयामि ते II 975=RV 4 47 1

विष्णोः प्रकृतिभावस्तु इद आत्र प्रकीर्तितम् ॥१२५॥

किमित्ते विष्णो परि चक्षि नाम II 972=RV 7 100 6

॥ मह विभाग समाप्तम् ॥

अथ प्रकृतिविकारः —

अवर्णपूर्व ओकार प्रकृतीव भवेद्यदि ।
पदे त्वौकार एव स्यात् सानो अध्ये इति क्वचित् ॥१२६॥

अपो वसानो अधि सानो अव्ये I 532, सानौ, RT 120=RVPp 9 96
13 सानौ

॥ प्रकृतिविकार समाप्तम् ॥

अथ ओत्वम् :—

परेः पर इतो यत्र तत्परे यदि सो भवेत् ।
तस्याकारस्य चोद्वर्णः परीतो विचया सुतम् ॥१२७॥

परीतो षिंचता सुतम् I. 512; RT. 121=RVPp. 9. 107. 1 इत

॥ ओत्वं समाप्तम् ॥

अथ शकारसकारागमः

नकारांतपदाद्यत्र भवेतां यदि तौ चतौ ।
आगमस्तु तयोर्मध्ये शसयोश्च विधीयते ॥१२८॥
सेतूंस्तर तथा सेतूंस्तीर्त्वा चोभावुदाहृतिः ।
रायः समुद्रांश्चतुरश्चैवमादि विलोकयेत् ॥१२९॥

सेतूंस्तर ArG 1. 9
रायः समुद्रांश्चतुरः II. 221=RV 9 33 6

॥ इति शकारसकारागमं समाप्तम् ॥

अथ अः कारादिः

ओद्वर्णं च इवर्णं च अवर्णं व्यंजने परे ।
संहितायां विकारी स्याद्विसर्गं तु पदे भवेत् ॥१३०॥
काद्यांतं व्यंजनं प्रोक्तं शसौ तावन्यसंयुतौ ।
विष्णोः तनूगमस्त्योश्च गोपतिर्देवपूजया ॥१३१॥

विष्णोः कर्माणि पश्यत II 1018=RV. 1. 22 19
तद्विष्णोः परमं पदम् II 1019; but more probably is meant प्र तद्विष्णुः स्तवते वीर्येण RV. 1. 154. 2, where the text seems to imply the elision of Visarga.

वृत्रस्य चिद्वर्धतामस्य तनूः स्तोमेभिरुक्थैश्च शस्यमाना RV 6 24 7
घृतो न घर्म आयुधा गभस्त्योः स्वः सिषासन् II 577
यद्वाह गोपति स्याम् II 1182 Omission of Visarga is implied in all these cases

सस्य तु न सरूपव् सुम्न साच षच स्तुपे।
विश स्तवेत दुष्टर्प्य सखाय स्तोमवाहसः ॥१२२॥

मया मा सुम्ने II 98 यो न सुम्नेषु II 770 धीदिवः सुम्नाय II 459
अग्नि वो वृधं षच स्तुषे I. 87=RV 8 74 1 वचः स्तुषे
मातरश्मिः पुरुप्रियो विशा स्तवेतातिथिः I 85=RV 5 18 1 विशः स्त-
परा दु ष्वप्न्य सुव I 141=RV 5 82 4 दुःष्वप्न्यं
सखाय स्तोमवाहसः I 164=RV 1 5 1 सखायः स्तो-

य स्म श्रुतर्वन् जगत स्वर्दृशमामरस्तया।
वच स्तोत्र घ योषा न स्तोम च मतयर्विदः ॥१२३॥

य स्म श्रुतर्वन् I 89
ईशानमस्य जगत स्वर्दृशम् I 233 Ben ०तः=RV 7 32 22 तः स्व-
या इंद्र भुज आभर स्वर्वां असुरेभ्यः I 254 Ben ०रः=RV 8 97 1 -रः स्व-
वच स्तोत्रं यज्ञेषु गायत I 255 Ben वचः=RV 8 101 5-चं स्तो-
योषो न स्तोममभ्यसो मदेषु I 313=RV 7 21 1 नः स्तो-
अच्छा व इंद्रं मतय स्वर्युवः I 375 Ben मतयः for मतयः स्वर्विदः cp
—अच्छा म इंद्रं मतयः स्वर्विदः RV 10 43 1

वीर स्तवसे सखाय स्तोम्य नर च व स्तुपे।
सचेतस स्वसरे घ स्वाध्य स्वर्विद गोमतः ॥१२४॥

एवा हि वीर स्तवते सदावृधः 1. 385=RV 8 24 16 वीर स्त-

सखाय स्तोम्यं नरम् 1 387=RV 8 24 19-य स्तो

तमु व स्तुषे 1 400=RV 8 21 9 व स्तु-

सचेतस स्वसरे मन्युमंतश्चिता गोः 1 458 Ben ०तसः=AV. 7 22 2 -स. स्व-

मित्रा स्वाना अरेपसः स्वाध्य स्वर्विदः 1 548, Ben स्वाध्यः=RV 9 101 10-त्रा -सुवाना, स्वाध्य स्व-

यदा वाजस्य गोमत स्तोतृभ्यो मंहते धनम् II 179=RV 1 11 3-त स्तो-

इंदव स्वर्विदरेपः नकि स्वश्व पृथु स्वरुः ।
हि स्थ स्वः पती च युक्त स्तोतृभ्यः पवमान च ॥१३५॥

शुष्मे जातास इंदव स्वर्विदः 1 566, Ben इंदवः=RV. 9 106 1-व स्व-

एष स्य धारया सुतः 1 584=RV 9 108 5 एष स्य

न किं स्वश्व आनशे II 300, Ben न किः=RV 1 84 6-कि स्व-

भूरि शस्त्रं पृथु स्वरुः II 687, Ben पृथुः=RV 8 45 2 पृथु स्व-

युवं हि स्थ स्वः पती II 351, Ben स्थः=RV 9 19 2 स्थ स्वर्प-

युक्त स्तोतृभ्यो धृष्णवीयानः II 435=RV 1 30 14 त्मनाम स्तो-

पवमान स्वर्ण्वरः II 611, Ben -मानः=RV. 9 3 8-न स्व-

रीत्याप स्वर्विदर्ये स्त्रीहितेषु (?) च मघोन च ।
उपस स्वर्गमान (?) स्त स्वादीय स्वादुना तथा ॥१३६॥

वृष्टिद्यावो रीत्याप स्वर्विदः II 676, Ben ०पः=RV 9 106 9-प स्व-

य स्त्रीहितीषु पूर्व्यः II 728=RV 74 2

मघोन स्म वृत्रहत्येषु चोदय II 1030, Ben -नः=RV 7 32 15-न स्म

मा न स्तारमिमातये II 770=RV 8 3 2 न स्त-

स्वादो स्वादीय स्वादुना सृजा II 833, Ben -ना=RV 10 120 3-दो
स्वा- य स्वा-

राध स्तुवते काम्य च स्वादो स्वादीय रेवत ।
भलविज्ञाय स्थ वीरयोर्यो नः स्वोऽरणरेपसः ॥१३७॥

दाता राध स्तुवते काम्यं वसु II 835=RV 2 22 3-धं स्तु-
स्वादो स्वादीय स्वादुना सृजा II 833, Ben स्वादोः
रेवो इन्द्रेवत स्तोता II 1151=RV 8 2 13-तः स्तो-
यलविज्ञाये स्थविरः प्रवीरः II 1200 Ben -विज्ञायः=RV 10 103 5-
य स्थ-
यो न स्वोऽरणः II 1219, Ben नः=RV 6 75 19 नः स्वो
अरेपसं स्वाध्य स्वर्विदः II 451 Ben -पसः=RV 9 101 10-सं स्वाध्य
स्वः

॥ इत्यकारादिविसर्गो समाप्तम् ॥

अथ अकारलोप —

अकारस्वरमध्ये तु यो विधिः परिकीर्तितः ।
तस्यान्यत्र तथा नेति ब्रूमो दृष्टान्तपूर्वकम् ॥१३८॥
मर ओजो गायत श्रुत इह मर ओजि तु ।
न कि इन्द्र च पृथिवी उत द्यौम उदाहृतिः ॥१३९॥

स्व मे इन्द्रो मरे ओजः I 405=RV 8 98 10 मरे ओ=मर ओ-
मे मैविश्याय गायत श्रुतोऽग्ने I 107=RVPp 8 103 8 गायत श्रुतऽग्ने
मर ओजिष्ठ AS 1

૧ ૨ ૩ ૧ ૨ર ૩
ન કિ ઇંદ્ર ત્વદુત્તરમ્ 1. 203=RV 4 30 1 નકિરિંદ્ર-

પૃથિવી ઉત દ્યૌઃ AS. 5

॥ અઃકારાદિવિસર્ગો સમાપ્તમ્ ॥

અથાવગ્રહવિસર્ગલોપઃ

અવગ્રહસકારસ્તુ તસ્ય લોપ ઇહેષ્યતે ।
સુશ્ચંદ્રેતિ હરિશ્ચંદ્રઃ પરિષ્કૃણ્વ પરિષ્કૃતઃ ॥૧૪૦॥
સૂક્ષ્મદષ્ટ્યવલોકેન જ્ઞાતવ્યં સુહૃદા સુખમ્ ॥

૧ ૨ ૩ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩
સુશ્ચંદ્ર દસ્મ વિશ્પતે II. 373=RVPp 5 6. 5 સુઽચંદ્ર

૧ ૨ ૩ ૧ ૨
હરિશ્ચંદ્રો મરુદ્ગણઃ II. 659=RVPp 9. 66. 26 હરિઽચંદ્ર

૩ ૧ ૨ર
પરિષ્કૃણ્વન્નનિષ્કૃતમ્ II 249=RVPp 9 39 2 પરિઽકૃ-

૩ ૨ ૩ ૧ ૨
મતિભિઃ પરિષ્કૃતઃ II 449=RVPp 9 105. 2 પરિઽકૃ-

॥ અવર્ણવિસર્ગલોપં સમાપ્તમ્ ॥

અથાતિહારઃ

અતિહારં તથા બ્રૂમો મધુશ્ચુતઘૃતશ્ચુતે ॥૧૪૧॥

૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
અચ્છા કોશં મધુશ્ચુતમ્ I 514=RVPp 9 107 12 મધુઽશ્ચુ-

૩ ૨ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨
અભ્યૃતસ્ય સુદુઘા ઘૃતશ્ચુતઃ I 556=RVPp 9. 77 1 ઘૃતઽશ્ચુ-

॥ ઇત્યતિહારં સમાપ્તમ્ ॥

अथ संहिताविसर्गः —

घत्सौ परौ विसर्गस्य संहितायां न लुग् भवेत् ।
घन' घोमन्न पूर्वोत्सन्दन्यादि (?) निदर्शनम् ॥१४२॥
मध्ये देवव्रते साक्षि धाव धामीर इत्यपि ॥

धेनार्धेनः सोमिनश्चपवीनाम् II 1196=RV 10 103 1
धावः सामीरनोनयुः II 504=RV 8 70 4

॥ इति संहिताविसर्ग समाप्तम् ॥

अथ द्वित्वम् :—

ङनौ यत्र पदान्तेषु यववर्णौ परौ यदि ।
द्वित्वमेवाभिगच्छेता ह्यन्यदेवान्यथि(दे?) यन्ति च ॥१४३॥
प्रत्यमेविश्वं चैवमादि स्मिन्मजमन्य विना भवेत् ॥

आ वेयान्यदि यन्ति च II 869=RV 5 26 1
यस्मिन्मतान्यादधुः I 47=RV 8 103 1
यं घरसातौ यमपामुपज्मन्यं विमासो याजयते स इन्द्रः I 337

॥ इति व्यंजनद्वित्व समाप्तम् ॥

अथ सवर्णविकारः —

सजातीये परे वर्णे दीर्घमेक विभावयेत् ।
एही भस्य क्षुप त्वामे दिव इत्यादि लक्ष्यते ॥१४४॥
अव भमना हरी इन्द्र नकि इन्द्र विना भवेत् ॥

१ २ ३ २उ ३ १ २
पहीमस्य द्रवा पिब 1. 159=RVPp 8. 17 11 इहि ई

१ २ ३ १ २ ३
उप त्वाग्ने दिवेदिवे 1 14=RV 1 1. 7

१ २र ३ १ २ ३ २
आ अवश्मशा रुधद्वाः 1 228=RVPp 10 105 1 आव श्मशा=आ अव-

३ १ २र ३ १ २ ३ १ २
युक्ष्वा हि वृत्रहंतम हरी इंद्र परावतः 1. 301=RVPp. 8. 3 17 हरी इ-

१ २ ३ २र ३
न कि इंद्र त्वदुत्तरम् 1 203=RV 4 30. 1 नकिरि-

॥ इति सवर्णविकारं समाप्तम् ॥

अथ यण्विकारः

इकोऽसवर्णेऽचि परे यणूरूपः संनिकृष्यते ।
तमु अभि प्र तस्मा उ अद्य चेत्थमु आद्विना ? ॥१४५॥
ईवर्णस्य सवर्णेऽचि परे संधिर्न विद्यते ।
इंद्राग्नी रोदसीत्यत्र चावर्णे पृथिवी उत ॥१४६॥

१ २ ३ १ २र
तमु अभि प्र गायत 1 382

१ २ ३ १ २र ३ २ ३ २
तस्मा उ अद्य सवने सुतं भर 1. 272=RV 8 66 7

३ २ ३ २ ३ १ २
इत्थमु आद्धन्यथा 1 305.

१ २ ३ २ ३ १ २र ३ १ २
इंद्राग्नी अपादियं पूर्वागात्पद्वतीभ्यः 1 281 =RVPp. 6 59. 6-ग्नी अ-

३ १ २र ३ १ २ ३ २ ३ १ २
उभे यदिंद्र रोदसी आपप्राथोषा इव 1 379=RV 10. 134 1-सी आ-

पृथिवी उत द्यौः AS 5

॥ इति यण्विकारं समाप्तम् ॥

अथ वृद्धिविकारः —

मरपूर्वक ओकार अपूर्वश्च न वृद्धिमान् ।
मर ओजिष्ठ मर ओज प्पीप्या ओ न इत्यपि ॥१४७॥

मर ओजिष्ठ AS 1
त्वं न इंद्रा मर ओजः 1 405=RV 8 98 10
यदिंद्र नाहुषीष्वां ओजो नृम्णं च कृष्टिषु 1 262=RV 6 46 7-णां चा-

॥ वृद्धिविकार समाप्तम् ॥

गुणविकारः —

प्वापूर्वो य इवर्णश्च पदपूर्व ऋता तथा ।
पदपूर्व उवर्णश्च महपूर्व ऋते तथा ॥१४८॥
पदा पो नु स मह्य ऋते फर्म सुदाहृति ।
ऋकारोक्तप्रकारेण गुण न भजते ध्रुवम् ॥१४९॥
नुपीप्या इद्रमित्येव यत्र ऋत उदाहृति ॥

क इमं नाहुषीष्वा इंद्रं सोमस्य तर्पयात् 1 190
प्र मंहिष्ठाय गायत ऋताव्ने 1 107=RVPp 8 103 8 गायत ऋतऽव्ने
सदा प इंद्रश्चर्कृषदा उपो नु 1 196
ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह्न ऋते कर्ममुदजायंत देवाः II 1131=RVPp 10 55 7 मह्ना ऋ-

॥ गुणविकार समाप्तम् ॥

પ્રગૃહ્યવિકારઃ

આગાત્પરશ્ચ દોપોઽપિ દોપો આગાદુદાહૃતિઃ ।
ઉષાપરશ્ચ એપોઽપિ સંધિં નૈવૈતિ નિશ્ચિતઃ ॥૧૫૦॥
એપો ઉષા અપૂર્વ્યા ચ લઘુઋક્તંત્રસંગ્રહમ્ ॥

૩ ૧ ૨ર ૩ ૧ ૨ ૩
દોષો આગાદ્બૃહદ્ગાય 1. 177.
૩ ૨ ૩ ૧ ૨ર ૩ક
એષો ઉષા અપૂર્વ્યા 1. 178=RVPp 1 46. 1 એપો

॥ ઇતિ પ્રગૃહ્યવિકારં સમાપ્તમ્ ॥

અથ સંધિનિશ્ચિતો(તા ?)ઽનુક્રમણિકા :

વિસર્ગરત્વસ્ય લોપશ્ચ રંગાયાદેશ એવ ચ ।
આયાદેશસ્તતો નાંતસ્તાંતઃ સાવર્ણ્યમિત્યપિ ॥૧૫૧॥
હ્રસ્વો દીર્ઘસ્તથા ષત્વં ષ્ટુત્વમિણ્યણ ઇત્યપિ ।
ગુણવૃદ્ધી પૂર્વરૂપં પરરૂપં તથૈવ ચ ॥૧૫૨॥
અવાદેશાવાદેશૌ (?) ચ તયોર્લોપઃ પ્રગૃહ્યકમ્ ।
પ્રકૃતિસ્તદ્વિકારશ્ચ ઓત્વમિત્યનવગ્રહમ્ ॥૧૫૩॥
સંધિરાગમરૂપશ્ચ તશસાનાં ક્રમાત્ત્રયમ્ ।
અકારાદિવિસર્ગશ્ચ અવર્ણેન વિસર્જનમ્ ॥૧૫૪॥
અવગ્રહસલોપશ્ચા પ્રતિહારવિસર્જનમ્ ।
સંહિતાયાં વિસર્ગશ્ચ દ્વિર્ભાવં વ્યંજનસ્ય ચ ॥૧૫૫॥
સવર્ણસ્ય યણશ્ચૈવ વૃદ્ધેશ્ચાપિ ગુણસ્ય ચ ।
પ્રગૃહ્યસ્ય વિકારાશ્ચ પંચૈવ પરિકીર્તિતાઃ ॥૧૫૬॥
લઘુઋક્તંત્રગ્રંથેઽસ્મિન્ વનસંખ્યાકસંધયઃ ॥

॥ ઇતિ લઘુઋક્તંત્રં સમાપ્તમ્ ॥

॥ હરિઃ ઓમ્ ॥

* ओ३म् *

सामवेदसप्तलक्षणमारभ्यते ।

(शमानम् 1)

आकार प्लुतपूर्वो यो घोषवद्व्यञ्जनोत्तर ।
धसकारपरश्चैव विसर्गः स तु लुप्यते ॥१॥
संहितायामृचां यानि पदान्यत्र विधुष्महे ।
घोषवन्ति व्यञ्जनानि हकारो गजडादय ॥
दादयो बादयो यान्त याज(द)योऽन्त्ययुजो शसौ ॥२॥

इति परिभाषा ॥

इत्था विदा मुनि[1] स्तोमा देवा रुद्रा न मर्त्य वर्धे दधे यशु मयोभुत्यये धरम् । प्रचेता अनूधा पृथिव्या भूवनस्तुधित्यये (१) ।

धिय धा विश्वायुगम्[3] ॥

न साह यक्षुर्[4]द्वेषोसि यद्र् दधान यशु यद्धि परि नेत्र[5] रूपाणि कर[6] धनानि भोत्र[7] भूता धमिष्ठ धामानि कर च सोम दाशुषे पार्थिवा च नो युग्म[8] श्रवना सौभगानि चचाथो दिवो रजांसि दधे अधर (१) स्यये जातवेदा युग्म हेत्याः प्रथम ॥३॥

1 मुनि=3 2 धर=5 3 विश्वायु=विश्वा यु–, युगम् two i e विश्वाः and विश्वा=विश्वानि 4 साहप्रत्यये परतः विश्वा=विश्वानि (यक्षुः twice) म तु विश्वाः
5 नेत्र=2 6 कर=2 7 भोत्र=2 8 युग्म=2

અગ્ન ઇત્થેતરા ગિરઃ 1 7=RV 6 16 16.

વિદા ગાધં તુચે તુ નઃ 1. 41; II 970=RVPp 6 48. 9 વિદા

પવમાન વિદા રયિમ્ II 111

ત્વં હ્યેહિ ચેરવે વિદા ભગં વસુત્તયે 1 240, II 928

પ્ર સ્તોમા યંત્વગ્નયે 1 44=RV 8 103 6.

દેવા યજ્ઞં નયંતુ નઃ 1. 56=RV 1 40 3.

રુદ્રા ગૃણંત પૂર્વ્યમ્ 1 256=RV 8 3 7

ન હિ ત્વા શૂર દેવા ન મર્તાસો દિત્સંતમ્ II 80=RVPp 8 81. 3 દેવા

મર્ત્યવર્યાદિષુ પ્રત્યયે પરત દેવા=દેવૌ, ન તુ દેવા

કુ ષ્ઠઃ કો વામશ્વિના તપાનો દેવા મર્ત્યઃ 1. 305

વીતં હવ્યાન્યધ્વરેષુ દેવા વર્ધેથાં ગીર્ભિરિળયા મદંતા 1. 338=RVPp 3. 53

1 દેવા , Bloomfield, Concordance દેવા wrong

દેવા દેવેષુ પ્રશસ્તા II 492=RVPp 5 68 2 દેવા

ય૩ દેવા મયોભુવા દસ્રા હિરણ્યવર્તની II 1082=RVPp 1. 92 18 દેવા

પ્રચેતા યજ્ઞિ યાસિ ચ વાર્યમ્ 1 61=RVPp. 7. 16 5 પ્રચેતા

અનૂધા યદજીજનત્ 1 64=RV 10. 115 1

નાભા પૃથિવ્યા ગિરિષુ ક્ષયં દધે II 665=RVPp 8. 2 3 —વ્યા

શવિષ્ઠ વજ્રિન્નોજસા પૃથિવ્યા નિઃ શશા અહિમર્ચન્નનુ સ્વરાજ્યમ્ 1 410 = RVPp. 1. 80. 1 —વ્યા

મૂર્ધાનં દિવો અરતિં પૃથિવ્યા વૈશ્વાનરમૃત આ જાતમગ્નિમ્ 1. 67. II. 490 =RV. 6. 7 1.

નયંતં ગીર્ભિર્વના ધિયં ધા હરિશ્મશ્રુમ્ 1. 74.

વિશ્વા યદજય સ્પૃધઃ 1 211=RVPp 8 14. 13 વિશ્વા

વિશ્વા નમંત કૃષ્ટયઃ 1. 137=RV. 8. 6. 4.

हर्यो विश्वा अप द्विषः II 205

साइप्रत्यये परतः विश्वा=विश्व न तु विश्वाः —

विश्वासाहं शतक्रतुम् I 155=RV 8 92 1

इन्द्र विश्वासाहम् I 357=RV 6 44 1

विश्वा —

विश्वा द्वेषांसि तरति I 463, II 937=RVPp 9 111 1 विश्वा

विश्वा यद्रूपा परियासि I 462=RVPp 9 111 1 विश्वा

विश्वा दधान ओजसा I 468, II 153=RV 9 65 10 विश्वा

विश्वा वसु हस्तयोरादधानः I 536=RVPp 9 90 1 विश्वा

विश्वा परि प्रिया भुवत् I 570, II 363=RVPp 9 102 1 विश्वा

वना विश्वा परिष्वजत् II 497=RV 6 60 10

विश्वा रूपाणि संभृता II 1177

विश्वा रूपाण्यर्षसि II 309=RV 9 64 8

विश्वा धनानि सातये RV 1 130 6

पादोऽस्य विश्वा भूतानि RV 10 90 3=सर्वा भूतानि AS 34

विश्वा शविष्ठ राधसा II 213=RV 8 70 6

विश्वा धामानि II 238 629=RV 9 86 5

विश्वा च सोम सौभ ॥ II 325 398=RV 8 78 8

ते विश्वा दाशुषे वसु सोमा दिव्यानि पार्थिवा II 386=RV 9 64 6

अभि विश्वा पार्थिवा पूयमानः II 776=RV 9 97 51

विश्वा च नो जरितॄन्त्सत्पते अहा II 806=RVPp 8 61 17 विश्वा

विश्वा च न उपमिमीहि मानुष वसूनि II 1071=RV 1 84 20

इमा च विश्वा भुवनानि मज्मना II 844=RV 9 110 9

इमे ह विश्वा भुवनानि येमिरे II 935=RV 8 3 6

અથા નો વિશ્વા સૌભગાન્યા વહ II 1080=RV. 1 92 15

અભિ પ્રિયાણિ કાવ્યા વિશ્વા ચક્ષાણો અર્ષતિ II 1109=RV 9 57 2

સ નો વિશ્વા દિવો વસૂતો પૃથિવ્યા અધિ II 1111=RV. 9. 57 4

વિશ્વા રજાંસિ શુશુચાનો અસ્થાત્ II 1122=RV 1. 149 4.

વિશ્વા દધે વાર્યાણિ શ્રવસ્યા II 1123=RV 1 149 5

આદી વિશ્વા નહુષ્યાણિ જાતા II 820=RV 9. 88 2.

યો વિશ્વા દયતે વસુ II 930=RV 8 103 6.

વિશ્વા તરેમ દુરિતા II. 1030=RV 7 32 15

જાતવેદા ઘૃતમ્ AS. 28

મા તે હેત્યા મુક્ષત દૈવ્યાયાઃ RV 10 87 19

કશા ઇષ્ટાઃ સજોષા[1] નયનં સોમાઃ કરં[2] કાષ્ઠા યુક્તા ન વ તત્યયૌ વર્ધ-ત્યયે । તુ યા મધુમત્તમા રુદ્રા જીવા દ્વિતીયઃ ॥૪॥

ઇહેવ શૃણ્વ એષાં કશા હસ્તેષુ યદ્વદાન્ 1. 135=RVPp. 1 37 3 કશા

ઇષ્ટા હોત્રા અસૃક્ષત 1 151=RVPp 8 93 23 ઇષ્ટા

સજોષા યજિષ્ઠં દૂતમધ્વરે કૃણુધ્વમ્ II 567=RVPp. 7 3 1–ષા

સજોષા વૃષભં પતિમ્ 1 205=RVPp. 1 9 4 અજોષા

તે વિશ્વા દાશુષે વસુ સોમા દિવ્યાનિ પાર્થિવા II 386=RVPp. 9 64 6

સોમા, only once followed by a consonant

તુભ્યં સુતાસઃ સોમા સ્તીર્ણં બર્હિર્વિભાવસો 1 213 Ben સોમા

ઉદુ ત્યે સૂનવો ગિરઃ કાષ્ઠા યજ્ઞેષ્વત્નત 1 221=RVPp 1. 37 10 કાષ્ઠા

યુક્તા રથે હિરણ્યયે 1 245, II 739=RVPp 8 1 24 યુક્તા

વકારતકારયો પરત યુક્તા=યુક્તૌ

યુક્તા વહ્ની રથાનામ્ I 149

1 નયનં=2 2 કરં=2

अय सहस्रा परि युक्ता वसानः II 1192

युक्ता ते अश्वा हरी II 379

गिरो वर्धन्तु या मम 1 250=RV 8 3 3

स्वादु ष्टे मधुमत्तमा गिरः 1 251=RV 8 3 15

कण्वा इव पूर्व्यम् 1 256=RV 8 3 7

जीवा ज्योतिरशीमहि 1 259=RV 7 32 26 जीवाः

> यत्वार्या ईयमाणा नेत्रभुवनकर (?) ब्रह्मत्वये[1] लोचनम् ।
> पूतना स्पर्धमाना भ्राजमाना धीरा कृष्णगर्भा विप्रमूर्ति मेधत्वये ।
> अश्विना व्यक्ता मनीडाश्रिता गो सुता वि ददीय ॥५॥

तिस्रः प्रजा आर्या ज्योतिरग्राः RV 7 33 7 only one followed by a consonant

पूतनस्य त्वा अभ्याचारी यमाणा विप्रे दधा अजदुये सनीयः 1 324=RV 8 96 7 इष॰ only once

जनयन्नभ्रा भुवनस्य गोपाः 1 529 9=RVPp 9 97 40 प्रजाः

इमा विश्वाः पूतना जयासि 1 324=RVPp 8 96 7-सा

यं धूमेषु विहितं स्पर्धमानाः 1 337

यदी पहत्यायवो भ्राजमाना रथेष्वा 1 356

यस्य धीरा निचाय्य 1 361

यः कृष्णगर्भा निरहनृजिश्वना 1 380=RV 1 101 1-गर्भाः

अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्ठया मती 1 415=RVPp 1 82 2 विप्राः

इयं विप्रा मेधसातये II 418=RV 7 66 8

विपश्चितश्चा अश्विना मे ईरसे 1 428=RVPp 9 110 1 अश्वाः

1 Brahma-or brahm-occurs about 58 times in SV, but never with this Samdhi

क ईं व्यक्ता नरः 1 433.

सचेतसः स्वसरे मन्युमंतश्चिता गोः 1 458=AV. 7 22 2 चिते गो

सुता विदथे अक्रमुः II 119=RV. 9. 32 1.

अव्या भुनि रत्नधा नेत्रेंद्रियाईयाः । प्रजा वेदं न तोक पतेत्यये ।
शतदा धारा दृष्टि[1] न पृष्ठ सुतमंधो य ऊत्यये पादम् ।
वावशाना मित्राः शुक्रायुंगं सुदुघा युग्म उस्रियाश्चतुर्थः ॥६॥

अव्या वारेभिरस्मयुः 1. 506=RV. 9. 6. 1 अव्यो-

अव्या वारे परि प्रियः II. 481=RV. 9 7. 6 अव्यो-

अव्या वारेभिरव्यत II 318=622=RV 9. 20 1 अव्यो वा-

अव्या वारे महीयते II 547=RV. 9. 12. 4 अव्यो-

अव्या वारेभिः पवते मदिंतमः I 584=RV. 9 108. 5 अव्यो वारेभि·

अव्या वारैः परि प्रियः I. 521=RV 9 107. 6 अव्यो वारे

अव्या वारैः परिपूतः II. 85=RV 8. 2 2 अव्य

अव्या वारैः परि प्रियम् II 555=RV 9. 50. 3 अव्य

आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदसि I 511=RVPp 9 107 4-धा.

वि रत्नधा दयते वार्याणि 1 528=RV. 9 90 2

मरुत्वंतो मत्सरा इंद्रिया हयाः 1 524=RV 9 107 25

जनयन्प्रजा भुवनस्य गोपाः 1 529; II 601=RV 9. 97 40 प्रऽजा

प्रजाः पिपर्ति II 801=RV 10 170 1

Not in the following two

उस्रा वेद वसूनां मर्तस्य देव्यवसः II 408=RVPp. 9 58. 2 उस्रा

सुगा तोकाय वाजिनः II 181=RVPp. 9 62. 2 सुऽगा

1. दृष्टि twofold i. e. धारा and धारा

सहस्रदाः शतदा भूरिदावा I 530=RV 9 87 4—धाः—धाः

यास्ते धारा मधुश्चुतः II 329

प्र ते धारा मधुमतीरसृग्रन् I 533=RVPp 9 97 31 धारा

शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने I 344=II 299=RV 1 84 4

मध्वो धारा असृक्षत II 122=RV 9 106 14

यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिन्द ऊतये II 329=RV 9 62 7

प्र ते धारा असश्चतो दिवो न यन्ति वृष्टयः II 1108=RV 9 57 1 धाराः

प्रास्य धारा अक्षरन्वृष्णः सुतस्यौजसः II 1112=RV 9 29 1 धारा

महान्तमिन्द्र पर्वतं वि यद्वः सृजद्धारा अव यद्दानवान्हन् I 315=RVPp 5 32 1 धाराः

धार —

धारा पृष्ठस्य रोचते I 462=II 937

अधुक्षत प्रियं मधु धारा सुतस्य वेधसः II 389=407=RV 9 2 3

तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः II 407=RV 9 58 1

मही न धारात्यन्धो अर्षति II 962=RV 9 86 44

धारा य ऊर्ध्वो अध्वरे भ्राजा न याति गव्ययुः II 588=RVPp 9 98 3 धार

आदीमायन्वरमा वावशाना जुष्टं पतिं कलशे गाव इन्दुम् I |537=RVPp 9 97 22—नाः

मित्राः स्वाना अरेपसः I 548 Ben मित्रा=RV 9 101 10 मित्राः शु-

शुक्रा वि यन्त्यसुराय निर्णिजे I 550

शुक्रा गवाशिरः II 4, RVPp 1 137 1 शुक्रा

शुक्रा वायुमसृक्षत II 1158=RV 9 67 18

शुक्रा भ्राजन्त ईरते II 882=RV 8 44 17

अभ्यू३ तस्य सुदुघा घृतश्चुतः 1 556=RV 9. 77. 1.

पावमानीः स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतश्चुतः II. 648=RVKh 9. 67 1.

उस्रिया निर्णिजं धिरे 1 563=RVPp 9 68 1 उस्रिया.

ताजा अन्या अंतमा अप्रा अयनमश्वा न शिशुत्यये ।
दाः समुद्रियार्वचोधा अपवथाः सर्वाः पंचमः ॥७॥

समन्या यंत्युपयंत्यन्याः AS 22.

अंतमा मदेम AS. 25

ओभे अप्रा रोदसी वी ष आवः II. 706 (only once)=RVPp 9 97. 38 अप्रा

रथमिवाश्वा वाजिन आ वहंतु RV 7. 41. 6,

शिशुप्रत्यये परत प्राणा=प्राण न तु प्राणाः

प्राणा शिशुर्महीनाम् 1 570, II 363.

त्वं समुद्रिया अपोऽग्रियो वाच ईरयन् II 126=RV 9 62 26

सुमिती मीयमानो वर्चो धा यज्ञवाहसे (धाः) RV 3 8 3; HS. 4. 13. 1· 199. 5, KS. 15 12.

यथापवया मनवे वयोधा अमित्रहा (यथा अपवथाः) RV 9. 96. 12

सर्वा नद्यो अशिमिदा भवंतु RV 7. 40 4.

विशस्त्वा सर्वा वांछंतु RV. 10 173 1

दुघ्रा स्थिरा याते[1] (?) भी दद्रा दधानार्या वां मृज्यमाना अश्वसा भवा स्वानासः षष्ठः ॥८॥

न यं दुघ्रा वरंते न स्थिराः II 38=RV. 8 66. 2.

वृषा शोणो अभिकनिक्रदद्गा नदयन्नेषि पृथिवीमुत द्याम् II 156=RV 9 97 13

1 मिदद्रा =भिकनिक्रदद्गा

दधानो नाम यज्ञियम् II 201=RV 1 6 4
या धा सन्ति पुरुस्पृहः II 342=RVPp 4 47 4 या:
शुम्भमाना ऋतायुभिर्मृज्यमाना गभस्त्योः II 385=RV 9 64 5
गोपा इदो नृपा अस्यश्वसा धाअसा उत II 395=RVPp 9 2 10 गोऽश्वा

ऋश्वा

यमग्ने पृत्सु मर्त्यमवा वाजेषु यं जुनाः II 763=RVPp 1 27 7 मर्त्यः
स्वानो देवास इंदव II 513

मणा गृणाना न जमत्यये । अत्या हि यानाः पवमाना कस्मुत त्या पुनानाः सोमपाश्चर्म सप्तम ॥७॥

ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः II 524=RV 9 96 18
गृणाना देववीतये II 537=RV 9 13 3
जमदग्निप्रत्यये परत गृणाना=गृणानो न तु गृणाना —
गृणाना जमदग्निना योनावृतस्य सीदतम् (सान्नो) II. 15=RV 3 62 18
अत्या हियाना न हेतृभिः II 539=RVPp 9 13 6 अत्याः हियानाः
पवमाना दिवस्पर्यन्तरिक्षादसृक्षत II 1047=RV 9 63 27
पवमाना स्वर्दृशः II 543 (Ben -माना: स्व-So RV 9 13 9)
उत त्या हरितो रथे सूरो अयुक्त यातवे II 566=RVPp 9 63 9 त्याः
आ नः सुतास इन्दवः पुनाना धावता रयिम् II 676=RV 9 106 9
संस्रष्टजित्सोमपा बाहुशर्धी II 1198=RVPp 10 103 3-पाः

अनागा पदज्ञा वेधा अवा अयक्ष्मा अज्ञाता युजना निधाः प्रथमाः सुमृळीका(?) प्रिया(?) सयोगेत्यये । सुगोपा देवया अरुष्या यजमानास्ता नः सहोजास्ता जयतृप्रा अनाधृष्याः कुमारा वृद्धयवा अमित्रा अदमः ॥१०॥

अनागा मित्रो अर्यमा II 699=RVPp 7 66 4 अनागाः

યત્ર નઃ પૂર્વે પિતરઃ પદજ્ઞાઃ સ્વર્વિદો અભિ ગા અદ્રિમિષ્ણન્ II. 707 (Ben ૦જ્ઞાઃ=RV 1 62 2)

વેધા ન યોનિમાસદમ્ II 736=RV 9. 101. 15

યમગ્ને પૃત્સુ મર્ત્યમવા વાજેષુ યં જુનાઃ II 763=RV. 1 27 7.

અયદ્મા બૃહતીરિષઃ II 783=RV 9 49 1

મા નો અજ્ઞાતા વૃજના દુરાધ્યો૩ માશિવાસોઽવ ક્રમુઃ II. 805=RV 7 32 27

યૂથે ન નિષ્ઠા વૃષભો વિ રાજસિ II 844=RV. 9 110 9 નિષ્ઠા =નિઽસ્થા

ત્વે સોમ પ્રથમા વૃક્તબર્હિષઃ II 854=RVPp 9 110 7–મા

સુમૃડીકા ભવંતુ નઃ II 942=RV 6 52 9

સંયુક્તાક્ષરે પરત પ્રિયા=પ્રિયા

પ્રિયા સ્વગ્નયો વયમ્ (Ben પ્રિયાઃ=RV 1 26 7, II 966)

પ્ર સુગોપા યવસં ધેનવો યથા II 1067=RV. 3 45 3

ઉદ્વિપ્રાણાં દેવયા વાચો અસ્થુઃ II 1099=RV 5 76 1 દેવઽયા

ઉદપપ્તન્નરુણા ભાનવો વૃથા II 1103=RV 1 92 2.

યજિષ્ઠં ત્વા યજમાના હુવેમ II 1161=RV 1 127 2

તા ન ઊર્જે દધાતન II. 1184=RV 10 9 1

અભિવીરો અભિસત્વા સહોજા જૈત્રમિંદ્ર રથમા તિષ્ઠ ગોવિત્ II 1200=RV-Pp 10 103 5 સહઽજા

ઉગ્રા વઃ સંતુ બાહવઃ II 1209=RV 10 103 13

અનાધૃષ્યા યથાસથ II. 1209=RV 10 103 13

કુમારા વિશિખા ઇવ II. 1213=RV 6 75 17

સ્વસ્તિ ન ઇંદ્રો વૃદ્ધશ્રવા સ્વસ્તિ નઃ પૂષા વિશ્વવેદાઃ II 1222, (Ben ૦વાઃ =RV 1 89 6)

અંધા અમિત્રા ભવત II 1218=RVKh 10 103 2

लभ्यते षड्(?)संख्यानि सूत्राण्यासन् खमानके ।
एकादिरुद्रपर्यन्तमुदाहरणमस्ति हि ॥११॥
तेषु षट् सप्तसप्तीश दशक च न दृश्यते ।
एकस्य चैकरीत्या च नवसप्तविदाहृतिः ॥१२॥
एकस्य द्वितयत्वेन रुद्रसंख्या इहेरिता ।
एकस्य चैव सूत्रस्य त्रितय समुदाहृतम् ॥१३॥
वेदसंख्याकसूत्राणां त्रितय वर्तते स्फुटम् ।
भूतसंख्याकसूत्राणामेकमेव हि निश्चितम् ॥१४॥
मुनिसंख्याकसूत्राणां नेत्रसंख्या प्रकीर्तिता ।
रुद्रसंख्याप्रदेशानामेकमेव प्रकीर्तितम् ॥१५॥
एकमेषां विना संख्या खमानो मौतिक चिह्नः ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता क्रमूता संख्यया स्फुटम् ॥
सूत्रेष्वेव विसर्गस्तु दशस्थलनिषेधभाक् ॥१६॥

॥ इति खमान समाप्तम् ॥

(विसर्गलोपालोपौ II.)

आप्लुतस्वारमध्ये तु यो विधिः परिकीर्तितः ।
तस्यान्येऽत्र(न्यत्र ?)तथा नेति ब्रूमो दृष्टान्तपूर्वकम् ॥१७॥

आप्लुत इति । आकारप्लुतपूर्वं स्वरपर यो विसर्ग तस्य यो विधि विसर्गलोपविधिरिति यावत् । तद्विधे कश्चित् । अन्यत्रस्थले विसर्गलोपो नास्तीत्यर्थ । दृष्टान्तपूर्वकं विसर्ग

पाहि विश्वस्या अरातेः पतिः पृथिव्या अयम् ॥१८॥

पाहि विश्वस्या अरातेः 1 6

पतिः पृथिव्या अयम् 1 27

एवंजातीयानि ।

विसर्गलोपः

तथा मह्न ऋतेकर्मसुदहर्यत आवश्मशा अधिश्रितः ।
रुधत् नाहुषीष्वा चकृपदा चैवमादि विलोकयेत् ॥१९॥

ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह्न ऋतेकर्मसुदजायंत देवाः II 1131=RV 10 55

7=agrees with मन्हा ऋ-

कदा वसो स्तोत्रं हर्यत आ अवश्मशा रुधद्वाः 1 228 the ms आवश्मशा

agrees with RV 10 105 1

कदा वसो स्तोत्रं हर्यत आवश्मशा रुधद्वाः

य ऋते चिदभिश्रिषः पुरा जत्रुभ्य आतृदः 1 244=RV 8 1. 12

क इमं नाहुषीष्वा इन्द्रं सोमस्य तर्पयात् 1 190

पवित्रं नाहुषीष्वाँ ओजो नृम्णं च कृष्टिषु 1 262=RV 6 46 7

सदा घ इन्द्रश्चर्कृषदा उपो नु स सपर्यन् 1 196=RV 10 105 4 —

सचायोरिन्द्रश्चर्कृष आँ उपानसः सपर्यन्=चर्कृषे आ उ-

(रङ्गः III)

रङ्गस्तु द्विविधो ज्ञेयः स्वरपरो व्यञ्जनपरः ।
कथ्यते लक्षणं तस्य निदर्शनमिति स्फुटम् ॥२०॥
नकारवैकृतं चात्र नासिक्यं रङ्ग उच्यते ।
पदमध्ये पदान्ते वा स्वरे च कलशाँ इति ॥२१॥
व्यञ्जने प्रत्यये यच्च रङ्गस्तेन निदर्शनम् ।
दाशिवाॅ वोऽथ गोमाॅ य दधन्वाँ यो महाँ हि षः ॥२२॥

प्राणा सिंधूनां कलशाँ अचिक्रदत् 1 559, II 171

पुरु त्वा दाशिवाँ वोचे 1. 97=RV. 1. 150. 1.

दधन्वाँ यो नर्यः 1 512=RV 9 107 1.

विदे वृधस्य दक्षस्य महाँ हि षः 1 381=RV. 8 13. 1.

(विलिङ्गपम् IV)

प्रणम्य भारतीं देवीं सर्वलोकैकमातरम् ।
नारायणः प्रवक्ष्यामि विलिङ्गानि पदान्यहम् ॥२३॥
एकारैकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।
तदन्तानि विलिङ्गान्युच्यन्ते वेदवित्तमैः ॥२४॥
पुरातनेऽतिरिक्तं यच्च यत्त्वानुक्तं समीप्य च ।
अन्तेषां तु गृह्यन्ते सभ्यास्त्वेनैव तान्यपि ॥२५॥
निमित्तत्वेन यद (द्) ग्राह्यं गृह्यते पदमेव तत् ।
अपि चेत् (चे) स्यादि नान्यस्तु पूरणेऽत्र विधीयते ॥२६॥

अग्ने पवस्व सर्पसे कण्वे इद ते ऊ ते दिवेदिवे ।
एते सरणे महाधने शृण्वे कर मिमे यर्च सधमादे मय ते प्रथमः ॥२७॥

अग्न आ याहि वीतये 1 1
स्थूरपते अधि पाक आमिषि RV 10 94 3 पके
विद्वाँश्चिकित्वान्त्सूर्यं अर्षेस हर्य विश्वा अभि श्रियः RV 3 44 2
दीदेथ कण्व ऋतजात उक्षितः 1 54=RV 1 36 19 कण्वे
इदं त एकं पर ऊ त एकम् 1 65=RV 10 56 1
दिवेदिवे ईड्यो जागृवद्भिः 1 79=RV 3 29 2
इत एत उदारुहन् 1 92=RV 18 1 61
तोदस्येव शरण आ महस्य 1 97=RVPp 1 150 1 शरणे

ઇંદ્રં વયં મહાધન ઇંદ્રમર્મે હવામહે 1 130=RVPp 1 7. 5 ૦ધને

ઇહેવ શ્રણ્વ એષામ્ 1 135=RVPp 1 37 3 શ્રણ્વે

ઇમ ઉ ત્વા વિ ચક્ષતે 1 136=RV 8 45 16

રેવતીર્નઃ સધમાદ ઇંદ્રે સંતુ તુવિજાતાઃ 1 153=RVPp 1 30 13 ૦માદે,

Bloomfield, Concordance ૦માદ may be corrected

અયં ત ઇંદ્ર સોમો નિપૂતો અધિ વર્હિષિ 1 159=RV. 8 17 11

त्विषे ते अर्णवदुहते सोमे सिंचे के युग्म हर्यते इष्टये देवतातये दष्टि हवामहे शचीपते पीतये युयोजते मदे चिकित्रे वाहु वरंत सोमपीतये रिरिद्मे द्वितीयः ॥२८॥

ઓજસ્તદસ્ય તિત્વિષ ઉભે યત્સમવર્તયત્ 1 182=RV. 8 6 5

ઇમાસ્ત ઇંદ્ર પૃશ્નયઃ 1. 187=RV 8 6. 19

યદ્દો દિવો અર્ણવ ઇષો વા મદથો ગૃહે RV 8 26 17, અર્ણવે only once

યત્સોમેસોમ આભુવઃ 1 188=RV 8 93 17

મંહિષ્ઠં સિંચ ઇંદુભિઃ 1 214=RV 1 30 1, સિંચે

ક ઉગ્રાઃ કે હ શ્રણ્વિરે 1 216=RV 8 45 4

કદા વસો સ્તોત્રં હર્યત આ અવ શ્મશા રુધદ્વાઃ 1 228=RVPp. 10 105

1 હર્યતે

ઉદ્ધાવૃષસ્વ મઘવન્ગાવિષ્ટય ઉદિંદ્રાશ્વમિષ્ટયે 1 240=RV 8 61. 7.

ઇંદ્રમિદ્દેવતાતય ઇંદ્રં પ્રયત્યધ્વરે 1 249=RV 8 3 5

ઇંદ્રં સમીકે વનિનો હવામહ ઇંદ્રં ધનસ્ય સાતયે 1 249=RV 8 3 5

શગ્ધ્યૂ૩ષુ શચીપત ઇંદ્ર વિશ્વાભિરૂતિભિઃ 1 253=RV 8 61 5

અભિ ત્વા પૂર્વપીતય ઇંદ્ર સ્તોમેભિરાયવઃ 1 256=RV 1 19 9

પતઙ્ગા ચિદ્ય પતશો યુયોજત ઇંદ્રો હરી યુયોજતે 1 268=RV 8 70 7

with Variants.

पादिं गा अंधसो मंद इंद्राय मेध्यातिथे 1 289=RV 8 33 4
इमं इद्र मंदाय ते सोमाश्चिकित्र उक्थियन 1 294
अग्नेश्चिकित्र उपसामिवेतयः II 332=RV 10 91 5 त्रे
मं त्वां पूर्देतो अद्रवो परंत इंद्र पीदयः 1 296=RV 8 88 3
अर्वाचीनो मंयर्वत्सोमपीतय उग्र अप्वेभिरा गहि 1 301=RV 8 3 17
मं यो रिरिक्त ओजसा दिवः सदोभ्यस्परि 1 312=RVPp 8 88 5-पे

कामे मरुथी मे शूल यजामहे मध्ये नयन वायुवे त्रिवे स्तुपे गोपवे पवसे ध्वनसे सुम्ने तृतीय ॥२९॥

उप त्वा कामं ईमहे 1 406
शूरो चुनाता अवसश्च कामं मा गोमति व्रजे भजा त्वे मः 1 318
कृशः स्कम्भ धरुण मा पूनापसे धुवणे ( ) RV 10 44 4
इमं इद्र मंदाय ते 1 294
यजामह इंद्रं यज्रवदक्षिणम् RV 10 23 1
अमी ये देवा स्थन मध्य आ रोचने दिवः I 368=RV 1 105 5 with

a variant.

मध्ये आपस्य तिष्ठति II 1003
तं वर्तनीरनु वावृतं एकं इत् 1 372=AV 7 21 1
यद्वा घ त्रित आप्त्ये 1 384=RVPp 8 12 16 त्रिते
स्तुपे क पु वो मघतमाय धृष्णवे I 390=RV 8 24 1
अग्नेपते गोपते उर्वरापते L 402=RV 8 21 3
पवस मा धुयोर्अम् AS 42
मा यं ग्रावस कृप्णो प्युष्विषु RV 10 76 1
मा देवानां सुम्न इपयन्नुपावसुः RV 9 83 3

स्कृण्वे बृहते वतये प्रिये ईयमाने चतुर्थः ॥३०॥

स्तोमेभिः कृणव ऋणवो यथा मृधः RV. 1. 138 2=कृणवे

सुतेसुते न्योकसे बृहद्बृहत पदरिः RV. 1. 9. 10 बृहते आ इत्

जरित्रे कोशे वृधे दधसे रथे सुदानवे योग नयनं वाजसातये द्युम्ने चक्षसे ईडते देववीतये पवते पञ्चमः ॥३१॥

दाता जरित्र उक्थ्यम् II 38=RVPp 8 66 2-त्रे

नृभिर्येमाणः कोशा आ हिरण्यये II. 52=RV 9 75 3.

भुवद्वाजेष्वविता भुवद्वृध उत त्राता तनूनाम् II 54=RVPp 6. 48. 2.

वृधं उत, वृधे occurs seven times in SV, with this samdhi it is possible only here

दक्षं दधस उत्तरम् II 56=RV 6. 16 17

उरौ रथ उरुयुगे वचोयुजा II. 62=RV 8 98. 9.

शंसेदुक्थं सुदानव उत द्युक्षं यथा नरः II 67=RV. 7 32 1

स घा नो योग आ भुवत् II 92=RV 1. 5 3 योगे

तमु हुवे वाजसातय इंद्रं भराय शुष्मिणम् II. 98

तवेदो द्युम्न उत्तमे II. 129=RVPp 9. 61 29 द्युम्ने उ-

इंद्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्यं रोहयद्दिवि II 149=RVPp 1. 7. 3 चक्षसे

ता हि शश्वंत ईडत इत्था विप्रास ऊतये II 151=RVPp. 7. 94. 5 ईलते

पुनानो देववीतय इंद्रस्य याहि निष्कृतम् II 193=RV 9. 64 15

स्वरंति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः II. 215=RVPp 8 33 2

निरेके, in the ms. read निरेके, करे not occuring in SV

विश्वचर्षणे स्थूणे हूयते श्रीणीषे पते श्रोत्र घृष्वये शूरे युग्मक फरामहे योजते हरसे इन्द्रे ये युग्ममध्ये ववचेत्येषवे कृपे दमे मूर्ति क्षुवते प्रजापतये यज्ञे पद्म ॥३२॥

पवस्व विश्वचर्षण आ मही रोदसी पृण (-चर्षणे) II 246=RV 9 66 1
सहस्रस्थूण आशाते II 261=RVPp 2 41 5 स्थूणे
हव्यधाद् तुभ्यं हूयत इषे स्तोतृभ्य आ भर II 373=RV 5.6 5
दर्वी श्रीणीष आसनि II. 374=RVPp 5 6 9 श्रीणीषे
उक्थेषु शवसस्पत इषं स्तोतृभ्य आ भर II 374=RV 5 6 9
तं त्वा मदाय घृष्वय उ लोककृत्नुमीमहे II 394=RVPp 9 2 8 घृष्वये
प्रति वां सूर उदिते मित्रं गृणीषे वरुणम् II 417=RVPp 7 66 7 सूरे
यदद्य सूर उदितेऽनागाः II 699=RV 7 66 4
आ येन मित्रावरुणा करामह एन्द्रमवसे महे II 447=RV 9 108 14
सं योजत उरुगायस्य जूतिम् II. 466
वृष्णो हरस आयवः II 472=RVPp 9 10 6 हरसे
य इन्द्र आविवासति सुम्नमिन्द्रस्य मर्त्यः II 498=RV 6 60 11 इन्द्रे
ये आर्जीकेषु कृत्वसु ये मध्ये पस्त्यानाम् II 512=RV 9 65 23
पवस्व पवि सानवि II 554=RV 9 50 2 मध्ये
यच्चिद्ध उग्रो अस्तृतः II. 572=RV 8 93 9 यच्च चचो=चे-
तथ त्य इन्दो अन्धसो देवा मधोर्व्याशत II 574=RVPp 9 51 3 त्ये
शूरो न धत्त आयुधा II 577=RV 9 76 2
कृप इन्द्र मादयसे सचा II 580=RV 8 4 2 कृपे
अग्नि सुवे दम आ जातवेदाः II 653=RVPp 6 12 4 अग्निः सुवे दमे
दक्षाय्यो यो दम आस नित्यः II 722=RV 7 1 2
त्वं ह्या दम आतस्य योर्निर्मिदेवे II 939=RV 9 111 2

જામિ બ્રુવત આયુધા II 656
પ્રિયમિંદ્રસ્ય કામ્યં પ્રસ્નાપયંત ઊર્મયઃ II 678=RV. 9 98. 6 પ્રસ્નાપયતિ
અસ્મિન્યજ્ઞ ઉપ હ્વયે II 697=RV. 1 13 3

કલશે પિપ્યે પુનતે વૃષ્ણો દશે વવૃષે વને જજ્ઞે ઉપાકે વોચે યેમિરે ઊતયે સ્વર મધ્યંદિને વિદે સપ્તમઃ ॥૩૩॥

સં ગચ્છતે કલશ ઉસ્રિયાભિઃ II 767=RV 9 93 2
ઉત પ્ર પિપ્ય ઊધરઘ્ન્યાયાઃ II 768=RVPp 9 93. 3 પિપ્યે
યેમિર્નૃમ્ણા ચ દેવ્યા ચ પુનત આદિદ્રોજાનં મનના અગૃભ્ણત II 773=RVPp 9. 70 3 પુનતે
વૃષા તે વૃષ્ણ ઇંદુર્વાજી સહસ્રસાતમઃ II 780=RV 1 175. 1 વૃષ્ણો
સૂર્યો દશ ઉરુ પપ્રથે II 803=RVPp 10 170 3 દશે
ત્વં વવૃષ ઇંદુમ્ II. 819=RVPp 9 88. 1 વવૃષે
સ્વર્ષાતા વન ઊર્ધ્વો નવંત II 820=RVPp 9. 88 2 વને
યતો જજ્ઞ ઉગ્રસ્ત્વેષનૃમ્ણઃ II 831=RV 10. 120. 1.
વિભક્તાસિ ચિત્રભાનો સિંધોરૂર્મા ઉપાક આ II 846=RVPp 1 27 6 ઉપાકે
કદુ વોચ ઇદં નમઃ II 898=RV. 8 84 5.
ઇંદ્રે હ વિશ્વા ભુવનાનિ યેમિર ઇંદ્રે સ્વાનાસ ઇંદવઃ II 935=RV 8 3. 6.
નિયુત્વંતા ન ઊતય આ યાતં સોમપીતયે II 977=RVPp 4 47. 3 ઊતયે
મધ્યંદિન ઉદિતા સૂર્યસ્ય II 1101=RVPp 5 69. 3–દિને
દ્વિતા યો વૃત્રહંતમો વિદ ઇંદ્રઃ શતક્રતુઃ II 1138=RVPp. 8. 93. 32 વિદે

॥ પકારવિલિઙ્ગ્યં સમાપ્તમ્ ॥

यदध्यै वेतसै मकर वध्यै हवै मनवे (सर्वे) विना अम्नवे (अम्नवे) वस्मै अस्मै नेयस्तवेऽष्टम ॥२४॥

वन्दध्या अग्निं नमोभिः 1 17=RV 1 27 1

द्विषस्तरध्या ऋणया न ईरसे 1 428=RV 9 110 1

अहये हन्तवा उ 1 439=RVPp 5 31 4 हन्तवै

सुक्रतुः सर्तवा अपः सृजत् RV 1 55 6

अस्मा इत्काव्यं वच उक्थमिन्द्राय शंस्यम् RV 5 39 5

तस्मा उ ब्रह्मवाहसे RV 5 39 5

अस्माअस्मा इदन्धसः II 791=RV 6 42 4

तस्मा उ अद्य सवने सुतं भर II. 1038=RV 8 66 7

पीतये विश्व मध्ये are doubtful Cp however —

मन्तवा उ RV 7 4 8

गन्तवा उ 10 95 14

पतवा उ 4 58 9

ओतवा उ 1 164 5

पातवा उ 3 46 5

यमितवा इव 1 28 4

अवितवा अपस्यः 7 21 3

॥ ऐकार समाप्तम् ॥

अथो विलिङ्ख्यसूत्रस्य संख्याय कलिसंज्ञिको ।
एकादिपञ्चपर्यन्त मुदाहरणमाह हि ॥३५॥
पञ्चदशस्यैकं तु चतुर्विंशतिरेव च ।
एकस्य चैकरीत्या च धमसंख्या तथेरिता ॥३६॥
एकस्य द्वितयत्वेन राशिसंख्या तथेरिता ।
एकस्य चैव सूत्रस्य द्वितयत्वेन निश्चितम् ॥३७॥
वाणसंख्याकसूत्राणा मेक मेवं प्रकीर्तितम् ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता संख्याय कलिसंज्ञिका ॥३८॥
एकमेषां विना संख्या विलिङ्ख्ये भौतिकं विदुः ।
ऐकारस्य च सूत्राणि दशसंख्या समीरिता ॥३९॥
एकस्य चैकरीत्या च वसुसंख्यास्तथेरिताः ।
एकस्य द्वितयत्वेन करसंख्या तथेरिता ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता राशिसंख्यासमेन तु ॥४०॥

॥ विलिङ्ख्यं समाप्तम् ॥

(नपरतपरे V)

नत्वा विनायकं देवं सर्वसम्पत्करं परम् ।
गौरिसूनुः प्रवक्ष्यामि नव नतपरं पदम् ॥४१॥
लक्षणं क्रियते चादि परं नाम नवं मया ।
दुर्ज्ञानं दुष्पठं यत्तु सापेक्षं चाक्रमं तथा ॥४२॥
तत्परित्यज्य व्याख्याने चकारादि च पौष्कलम् ।
नारम्भणीयमेतच्च स्वत एव व्यवस्थितेः ॥४३॥
प्रसिद्धाध्ययनादत्र केचित् (?) सदिशते सूक्ष्मम् ।
कृतोऽवसीयते कैश्चिन्निपुणैश्च महात्मभिः ॥४४॥
निश्चितं स्वानुरूपेण लक्षणेनावसीयते ।
चादौ(आ)विकारिणौ ने(ना)त पदान्तो विषयोऽस्य स ॥४५॥
अभिधेयौ च तावेव ज(त)ज्ज्ञानं च प्रयोजनम् ।
न(च)छजेषु तवर्गीये चकारेण विवर्जिते ॥४६॥
चतुष्टये मकारे च लकारे च परे स्थिते ।
विकारिणः पदान्तो य स्वकारे नपरश्च यः ॥४७॥
दृश्यते येषु तौ ज्ञातुं प्रवक्ष्यामि पदान्यहम् ।
तकारान्तं पदं पूर्वमकारादिक्रमेण तु ।
धकारान्तं ततोऽनेन क्रमेणैव च गृह्यते ॥४८॥

॥ इति परिभाषा ॥

મહાન્નમોવિન્નાસન્ ન ધાનાન્ન ત્વા મહાન્પરેઃ (?) ।
નિ યામં ચિત્ર દેવાન્ દેવયાસ્માન્નિધયેવ ચ ॥૪૯॥

પ્ર હોતા જાતો મહાન્નમોવિન્નૃષદ્મા સીદદપાં વિવર્તે 1 77=RV 10 46. 1 મહાન્

આસન્નઃ પાત્રં જનયંત દેવાઃ 1 67=RV 6 7 1 આસન્ આ

સનાદગ્ને મૃણસિ યાતુધાનાન્ન ત્વા રક્ષાંસિ પૃતનાસુ જિગ્યુઃ 1. 80=RV 10 87 19.

મહાન્મહીભિરૂતિભિઃ 1. 181=RV 3 1 19

નિ યામં ચિત્રમૃંજતે (યામન્) 1 135=RV 1 37 3

દેવાં દેવયતે યજ 1 100=RV 1 15 12 દેવાન્

સુમુગ્ધ્યા રેગાન્નિધયેવ બદ્ધાન્ 1 319=RV 10 73 11

શીર્વાન્મમત્વર્ણવાન્ જગમ્યાશ્ચ હરિવાન્દધે ।
મઘવન્માતથા અગ્મન્દેવાહ્નવતીર્નવ ॥૫૦॥

આશીર્વાન્મમત્તુ 1 350=RV 8 95 7

તિરઃ પુરૂ ચિદર્ણવાં જગમ્યાઃ 1 340=RVPp 10 10 1 અર્ણવમ્

હરિવાં દધે હસ્તયોર્વજ્રમાયસમ્ 1 423=RV. 1 81 4-વાન્

મઘવન્માતથા ઇવ 1 416=RV 1 82 1

વાજિનો અગ્મં દેવસ્ય સવિતુઃ સવમ્ 1 435

અવાહ્નવતીર્નવ 1 495 5=RV 9 61 1

મહાન્મિત્રો ન રેભન્ મિતેવ સદ્મ વ્રજન્નપ ।
ઇન્વન્મદાય પશ્યં જગ્માનિ સૂ સંયમં ન ચ ॥૫૧॥

મહાન્મિત્રો ન દર્શતઃ 1 497=RV. 9 2 6

સુતઃ પવિત્રં પર્યેતિ રેભન્મિતેવ સદ્મ પશુમંતિ હોતા 1 526=RV 9. 97 1.

मपो वृषाना पवते कवीयान्त्मज न पशुवर्धनाय मन्म I 538=RV 9 94 1

कनिक्रदत्

इंद्रे सोमः सह इन्द्र मदाय I 540=RV 9 97 10

पश्य जन्मानि सूर्य ĀS 53=RV 1 50 7 पश्यन्न-

वि यमस(नि य?)समुद्रीक्षोकानिमांल्लोकमरोचयः ।
न्यस्मिन् दध्रे तु क्रदन्देवा अजीजनयन्मधु ॥५२॥

मा धामन्ये नि यमन्देवयन्तो RV 4 44 5

न्यस्मि दध्रे आ मनः II 77=RV 8 17 13 न्यस्मिन्

क्रंद देवाँ अजीजनः II 110=RV 9 42 4 क्रंदन्

त्रितस्य नाम जनयन्मधु क्षरन् II 172=RV 9 86 20–यन्

ऊर्मिम सिंधु मनून्मदे सोमस्य च वै वृषाः ।
म दस्यून्तनूभिरम्मन्मदी परि ज्मन्मही तथा ॥५३॥

प्रावीविपद्वाच ऊर्मिं न सिंधुः II 295 ऊर्मिम्=RV 9 96 7

ससाहे शत्रून्मदे सोमस्य II 304=AV 2 5 3

साह्वाम दस्यू तनूभिः II 337 Concordance dasyum may be corrected

समुद्र म संवरणान्य म मंदी मदाय तोशते II 348=RV 9 107 9

अप ज्मन्न ते विष्वक् RV 7 21 6

परिज्मन्महीवधयेः II 504 (MS ज्मन्नज्मी?)=RV 8 70 4

विभ्राज ज्योति देवान्मत्सि गच्छ जार एव हि ।
अप सेधन् दुरिता सदेयन्वान् मत्सरितमः ॥५४॥

विभ्राजं ज्योतिषा II 377=RV 8 98 3 विभ्राजञ्ज्यो

मत्सि देवान्मत्सि द्यावापृथिवी II 602=RV 9 97 42

गच्छं जारो न योषितम् II 624=RV 9 38. 4 गच्छञ्जा-

अपसेधं दुरिता सोम नो मृड II. 666=RV. 9. 82 2 सेधन्

त्वं सुतो मदिंतमो दधन्वान्मत्सरिंतमः II 672=RV 9 67 2

मधुमान्द्रप्सः सामन्तपता धर्मन्दिवस्तथा ।
मघवन्न नकारान्तं पदमेव प्रकीर्तितम् ॥५५॥

मधुमां द्रप्सः परि वारमर्षति II 719=RV 9 69 2 मधुमान्

घर्मं न सामं तपता सुवृक्तिभिः II 779=RV 8 89. 7 सामन्

धर्मं दिवो धरुणे सत्यमर्पितम् II 802=RV. 10 170 2 धर्मन्

मघवं छुग्धि II 669=RV 8 24 11 मघवञ्छु-

॥ नपरं समाप्तम् ॥

अथो नपरसूत्राणि गलसंख्या समीरिता ।
एकस्य चैकरीत्या च बहुसंख्यास्तथेरिताः ॥५६॥
एकस्य द्वितयत्वेन एकसंख्या तथेरिता ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता वनसंख्यासमेन तु ॥५७॥

॥ इति नपरं समाप्तम् ॥

अथ तपरसंधिः

यन्मातुः स्याम्नः सूनुर्बोध त्मनार्चिन्न ओहसे ।
केचिन्नियेमुरिन्न पाशिन इन्मघवत्तथा ॥५८॥

कायमानो वना त्वं यन्मातॄरजगन्नपः 1 53=RVPp 3 9 2 मत् मा-

स्यान्नः सूनुस्तनयो विजावा 1 76=RV 3 1 23

योधन्मना इदस्तु नः 1 140

वचस्तच्चिन्न ओहसे 1 183=RV 1 30 4 तत् चित् नः

मा त्वा केचिन्नि येमुरिन्न पाशिनः 1 246=RV 3 45 1

स्तोतारमिन्मघवन्नस्य वर्धय 1 254=RV 8 97 1

त्वमिन्न आप्यमस्मिन्नि रीरमन् तव तन्न ऊ।
उपोपेन्नु च भूय इन्नु ते तन्नो विदद्वसो ॥५९॥

त्वं न ऊती त्वमिन्न आप्यम् 1 260=RV 8 97 7

नारे अस्मन्नि रीरमन् 1 284=RVPp 7 32 1 अस्मत् नि-

तव तन्न ऊतये 1 274=RV 8 24 11

उपोपेन्नु मघवन् भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते 1 300=RV 8 51 7

राधस्तन्नो विदद्वस उभयाहस्त्या भर 1 345=RV 5 39 1

सोम इन्मदस्तमिन्महत्सु त्वन्माययावधीः।
यथा चिन्नो तव त्वन्न गोमन्न इन्नु पावक ॥६०॥

इत्था हि सोम इन्मदः 1 410=RV 1 80 1

तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भे हवामहे 1 411=RV 1 81 1

तमु त्वन्माययावधीः 1 412=RV 1 80 7 तमु त्वं॰

यथा चिन्नो अबोधयः 1 421=RV 5 79 1

तव त्यन्नर्यं नृतोऽप इन्द्र 1 466=RV 2 22 4

गोमन्न इन्दो अश्ववत् 1 574=RV 9 105 4

तन्नो मित्रः सहस्तन्न असदन्मातर पुरः।
न्यरण्यन्महियो यन्मन शूलस्तन्मपि सत्कविः ॥६१॥

તન્નો મિત્રઃ AS. 5.

સહસ્તન્નઃ AS. 40

અસદન્માતરં પુરઃ AS 45

વ્યવ્યન્મહિપો દિવમ્ AS 46.

ઉન્નયામિ કરં મુવન્નેમાનામિંદ્ર ઇન્ન તુ ।
વિશ્વસ્યાવીવશન્મતિમુદ્યન્નત્રમર્ચિવત્ ॥૬૨॥

ઉન્નયામિ does not occur in RV, VS, SV, and AV Cp ઉન્નિનીથઃ RV. 1 181. 1; ઉન્નીતાઃ 9 81. 1, ઉન્નીયમાનાઃ 3 8 9, ઉન્નીતમ્ VS 8 58 etc.

મુવન્નેમાનાં પતે II 57=RVPp 6. 16 18 મુવત્

ઇંદ્રં ઇન્નો મહોનાં દાતા II 65=RV 8 92 3

વિશ્વસ્યાવીવશન્મતિમ્ II. 120=RV 9 32. 3

ઉદ્યન્નત્રમર્ચિવત્ II 102=RV 7. 81. 2 ઉતડ્યત્

સુશક્તિરિન્મ મુવન્મિત્રઃ કુવિન્નો બૃહન્મતે ।
ચિકિત્વિન્મ મનસીદન્નિ હોતા તન્નઃ પુનાન તુ ॥૬૩॥

સુશક્તિરિન્મઘવં તુભ્યમ્ II. 218=RV 7. 32. 21

વરુણઃ પ્રાવિતા મુવન્મિત્રો વિશ્વામિરૂતિમિઃ II. 145=RV. 1. 23 6

કુવિન્નો અસ્ય સુમતિર્ભવીયસી II 229=RV 8 103 9

આશુરર્પ બૃહન્મતે II. 248=RV 9 39. 1

ચિકિત્વિન્મનસં ધિયમ્ II 234=RV 8 95 5 ચિકિત્વિતડમનસં

સીદન્નિ હોતા યજથાય સુક્રતુઃ II. 259=RV 5 11 2

તન્નઃ પુનાન આ ભર II 349=RVPp 9 19 1 તત્ ન

અસ્રાપયન્નિ વાજવન્મધુ યન્મન્યસે વરે ।
વિશ્વવિન્મન જમદગ્નિવન્નશ્વિન્નિદધે પદમ્ ॥૬૪॥

अस्मापयमिंशुवः मेहयन् II 456=RV 9 97 54

द्युमद्वाजवन्मधुमत्सुवीर्यम् II 502=RV 9 86 18

यन्मन्यसे वरेण्यम् II. 521=RV 5 39 2

विश्वविन्मनसस्पतिः II 628=RV 9 28 1

आपेयं जमदग्निवन्नः II 776=RV 9 97 51

आपश्चिदस्मि घृता पयम् II. 919 MS निवृषे पयम्=RV 1 22 14

8 102 14

मनश्चिन्मन तन्मे शुभस्याविरन्मदे तथा ।
गमश्चारे तम मोघमन्यत् मघवन्निन्मह ॥६५॥

मनश्चिन्मनसस्पतिः II 796=RV 9 11 8

तन्मे जुषस्व शिपिविष्ट हव्यम् II. 974=RV 7 99 7

व्यान्तरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना II 987=RVPp 8 14 7 मतिरत्

मा घा गमश्चारे अस्मत् II 1006=RVPp 8 2 26 गमत् म

परिकेत सत्यमित्तन्न मोघम् II 1130=RV 10 55 6

न हि त्वदन्यन्मघवन्न आप्यम् II 1144=RV 7 32 19

शिक्षेयमिन्महयते दिवेदिवे II 1144=RV 7 32 19

यत्र क्वचन तेनैव पूर्वदृष्टमवेक्ष्यते ।
न वान्ता पदमालेय न परश्चोत्तराक्षरा ॥६६॥
सगुणा वेदविदुषा रचिता कर्णभूषणम् ।
अथो उपरसूत्राणि यमसंख्या समीरिता ॥६७॥
एकस्य चैकरीत्या च वयसंख्या समीरिता ।
एकस्य द्वितयत्वेन पक्षसंख्या समीरिता ॥६८॥
एकस्य त्रितयत्वेन मूर्तिसंख्या तथेरिता ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता महसंख्यासमेन तु ॥६९॥

॥ इति तपरं समाप्तम् ॥

(अवर्णि VI.)

अवर्णिन्यनुक्तं समोप्यातिरिक्तम् ।
परित्यज्य दुष्कीर्तितं चाभिवीक्ष्य ।
ककारादिवर्णक्रमेणाहमेतत् ।
सुवृत्तिं करिष्यामि विस्पष्टवाच्याम् ॥७०॥
ओदेदवर्णं सछन्नं संहितायां पदादिगम् ।
अवर्णं ज्ञातुमस्माभिरिदं शास्त्रं प्रणीयते ॥७१॥
आगाद्भूतममरच्च असदत्पादमेव च ।
अग्निमतनो अप्राद्य आयं गौः पृश्निरक्रमीत् ॥७२॥

दोषो आगाद् बृहद्गाय 1. 177

पूर्वागात्पद्वतीभ्यः I 281=RVPp. 6 59. 6 पूर्वा आ अ-

भद्रो भद्रया सचमान आगात् II. 895=RVPp 10 3. 3 आ अ-

इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरागात् II 1096=RVPp 1 113 1 आ अ-

रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागात् II. 1097=RVPp 1. 113 2 आ अ-

या इंद्र भुज आभरः 1 254=RVPp 8 97 1. आ अ-, आभरत् not occuring in SV

श्येनो न योनिमासदत् 1 472, II 358=RVPp 9 62 4 आ अ-

श्येनो न योनिं घृतवंतमासदत् I 562; II. 664=RV 9. 82 1

मासदं=आऽस-

प्रस्त ९ सधस्थमासदत् II 26=RVPp 9 1075 आ अ-
द्रोणे सधस्थमासदत् II 40=VS 26 26
अग्निं न स्वृक्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे I 420=RV 10 21 1 आ अ-
अग्निरश्मुपसामग्रोधि I 70=RVPp 7 8 1 आ अ-
त्यमातनोर्धन्तरिक्षम् AS 19
आया द्यावापृथिवी AS 44
आयं गौः पृश्निरक्रमीत् AS 45

आरोहणागमभवहाम नेत्रावहरीषणम् ।
असदर्नेत्रांतरीत्या (?) विग्रहमे जति स्मृतम् ॥७३॥

नाकमारुहत्=RVPp 8 41 8 आ अह-
इत एत उदारुहन् दिवः पृष्ठान्या रुहन् I 92=AV 18 1 61
यथा गाव इहागमन् II. 784=RVPp 9 49 2 आ ।-
यस्मानोः सान्वारुहः II 693=RVPp 1 10 2 आ अ-
धर्मणा वायुमारुहः II 271=RV 9 25 2 आ विश
तामिः पवित्रमासदः II. 329=RVPp 9 62 7 आ अ-
हरिः सन्योनिमासदः II 350=RV 9 19 3-निमासदत्=आ अ-
मातरिश्वात्स्यांविरीस्ते असृक्षत II. 236=RV 9 86 4
य इन्दुर्वारमाविशत् II 625=RVPp 9 38 5 आ अ-

अथ चावधिसूत्राण्येकविंशतिरेव च ।
एकस्य चैकरीत्या च नास्तिक् सख्या यथेरिता ॥७४॥
एकस्य द्वितयत्वेन मूर्तिसख्या यथेरिता ।
वेदसख्याकसूत्राणामेकमेव हि निश्चितम् ॥७५॥
भूतसख्याकसूत्राणामेकमेव प्रकीर्तितम् ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता नयसख्यासमेन तु ॥७६॥

તેઽગ્ન ઇત્થા નરોઽગ્નિઃ સુયશોઽગ્ને ભાનવેઽર્ચં દે ।
વચોઽગ્નયે તુ વોચેઽરિ ત્વાયવોઽભિ વસોઽભિ તુ ॥૭૭॥

એહ્યુ ષુ બ્રવાણિ તેઽગ્ન ઇત્થેતરા ગિરઃ 1 7=RV 6 16 16.

નરોઽગ્નિઃ સુદીતયે છર્દિઃ 1 49=RV 8 71 14

ત્વઁ હિ ક્ષૈતવદ્યશોઽગ્ને મિત્રો ન પત્યસે 1 84.

બૃહદ્વયો હિ ભાનવેઽર્ચા દેવાયાગ્નયે 1 88=RV. 5. 16 1.

પ્ર હોત્રે પૂર્વ્યં વચોઽગ્નયે ભરતા બૃહત્ 1 98=RV 3 10. 5

પુરુ ત્વા દાશિવાઁ વોચેઽરિરગ્ને તવ સ્વિદા 1 97=RV 1 150 1

વયમિંદ્ર ત્વાયવોઽભિ પ્ર ણોનુમો વૃષન્ 1 132=RV. 7 31 3

ઇમા ઉ ત્વા પુરુવસોઽભિ પ્ર ણોનવુર્ગિરઃ 1 146

સતોઽરુણપ્સુર્નોનુમોઽદુ પાશિનો નવેઽસિ ચ ।
વિપશ્ચિતોઽભિવૃધેઽસ્માન્ જૂતિર્નો હ્યોઽપીપેમ તુ ॥૭૮॥

દૂરાદિહેવ યત્સતોઽરુણપ્સુરશિશ્વિતત્ 1 219=RV 8. 5 1

with variants

અભિ ત્વા શૂર નોનુમોઽદુગ્ધા ઇવ ધેનવઃ 1 233=RV 7 32 22.

પાશિનોઽતિ ધન્વેવ તાઁ ઇહિ 1 246=RV 3 45 1

સિમા પુરૂ નૃષૂતો અસ્યાનવેઽસિ પ્રશર્ધ તુર્વશે 1 279=RV 8 4 1

વિપશ્ચિતોઽભિ સ્તોમૈરનૂષત 1. 250=RV 8 3. 3.

વૃધે રેઽરણાઁ અવંતુ તે ધિયઃ 1 239=RV 8. 3. 1

વૃષજૂતિર્નોઽવિતા 1 263=RV 8 33 10

વયમેનમિદા હ્યોઽપીપેમેહ વજ્રિણમ્ 1 272=RV 8 66. 7.

ઘૃપમાણો અંશુના નરોઽપીપ્યન્ મહેવસે શચી ।
જાયમાનો ઽશત્રુ યથા નોઽવિતા જગ્મયેઽત્રિણઃ ॥૭૯॥

तपमाणो ऽधुना 1 305

त्वामिदा ह्यो नरोऽपीप्यन् 1 302=RV 8 99 1

अयं वामह्वेऽवसे शचीवसू 1 304=RV 7 74 1, *ahve* 19 times in RV, but with this saṃdhi only once here

त्वं ह त्यत्सप्तभ्यो जायमानोऽशत्रुभ्यो अभवः शत्रुरिन्द्र 1 326=RV 8 96 16

असो यथा नो ऽविता 1 314=RV 7 24 1

अरंगमाय जग्मये ऽपश्चाद्दघ्वने नरे 1 352=RV 6 42 1

इन्द्र तेऽस्ति मन्यमेदभिन्वे ऽश्वपते नोऽविशत् ।
अपोऽर्णमद्रियोऽनुष मस्तोऽभ्यस्यवस्तथा ॥८०॥

सोमः सुतः स इन्द्र ते ऽस्ति 1 351=RV 6 44 1

श्रत्ते दधामि प्रथमाय मन्यवे ऽहन्यद्दस्युं नर्यं विवेरपः 1 371=RV 10 147 1

मा याद्यमिन्द्रयेऽश्वपते गोपते उर्वरापते 1 402=RV 8 51 3

स वाजेषु प्र नोऽविषत् 1 411=RV 1 81 1

जया अपो ऽर्चन्ननु स्वराज्यम् 1 413=RV 1 80 3

इन्द्र तुभ्यमिदद्रियो ऽनुत्त वज्रिन्वीर्यम् 1 412=RV 1 80 7

कच्चिद्भरन्तोऽवस्यवः 1 408=RV 8 21 1

आनयोऽस्त दधोऽस्माँ इ विपश्चितो नृतोऽप इ ।
सुमसमोऽस्मि मृधोऽप सातमोऽभ्यमर्षोऽगिर ॥८१॥

अस्तमर्वन्त आशवोऽस्तं नित्यासो वाजिनः 1 425=RV 5 6 1

वसौ दधोऽस्माँ इन्द्र वसौ दधः 1 414 MS. दधेऽस्माँ=RV 1 81 3

प्र सोमासो विपश्चितो ऽपो नयन्त ऊर्मयः 1 477=RV 9 33 1

તવ ત્યન્નર્યં નૃતોऽપ ઇંદ્ર 1 466=RV 2. 22 4.

અર્ષા સોમ દ્યુમત્તમોऽભિ દ્રોણાનિ રોરુવત્ 1 503=RV 9. 65 19

અપઘ્નન્પવતે મૃધો ऽપ સોમો અરાવ્ણઃ 1. 510

પવસ્વ વાજસાતમો ऽભિ વિશ્વાનિ વાર્યા 1 521=RV 9 107 23

ત્વં વિપ્રો અભવોऽગિરસ્તમ 1 518=RV 9 107 6

મર્જયંતોऽછ ગર્ભોऽવૃણ્યોજોऽજનેંદવોऽસ્મભિ ।
અરાતયોऽર્યરિંદવોऽસિષ્યદંત સુતોऽન્ય ચ ॥૮૨॥

અશ્વં ન ત્વા વાજિનં મર્જયંતોऽછા વર્હી રશનાભિર્નયંતિ 1 523=RV 9 87 1

અપાં યદ્ગર્ભોऽવૃણીત દેવાન્ 1 542=RV 9 97 41

અદધાદિંદ્રે પવમાન ઓજોऽજનયત્સૂર્યે જ્યોતિરિંદુઃ 1 541=RV 9 97 41

સોમાઃ પવંત ઇંદવોऽસ્મભ્યં ગાતુવિત્તમાઃ 1 548=RV 9 101 10

વિ ચિદશ્નાના ઇષયો અરાતયોऽર્યો નઃ સંતુ 1 555=RV 9 79 1

પ્ર દેવમછા મધુમંત ઇંદવોऽસિષ્યદંત ગાવ આ ન ધેનવઃ 1 563=RV. 9 68. 1

એષ સ્ય ધારયા સુતોऽવ્યા વારેભિઃ પવતે મદિંતમઃ 1 584=RV 9 108 5

ષુ નોऽવ સહ યશોऽથ તે મન્વસા સદોऽહ તુ ।
પાદોऽસ્યેહ વિમાનોऽજ પાદોऽસ્ય સાદ્રિર્વોऽશુ ચ ॥૮૩॥

ઇંદ્ર વાજેષુ નોऽવ AS 13=RV 1 7 4

યથોऽથ AS 17=AV 6 69 3 , third pada

તેऽમન્વત AS 21=RVPp 4 1 16 તે મન્વત

સદોऽહમ્ AS 26

પાદોऽસ્યેહાભવત્ AS. 33=RV 10 90 4

विमानोऽजरम् AS 28=RV 3 26 7

पादोऽस्य AS 34=RV 10 90 3

शनैश्चिद्यन्तो अद्रिवोऽश्वावन्तः शतग्विनः RV 8 45 11 See also RV 8 62 11

अपातीवा चिदद्रिवोऽनु RV 8 62 11

गर्भश्चा* शिशुगर्भोऽसि द्यौ तमोऽवे रजोऽप तु ।
सृणीकोऽसि नमोऽस्त्वस्मभ्यं नमोऽभ्राय नमोऽभ्रप* ॥८४॥
वर्चोऽसि मनोऽसि मनोऽजयदिन्द्रोऽजयच्चया ।
प्राणोऽपानश्चक्षुःश्रोत्रं च इन्दवोऽस्तु वृषायते ॥८५॥

नमोऽध्वाय VS 16 21

वर्चोऽसि VS 10 25

अच्छा समुद्रमिन्दवोऽस्तं गावो न धेनवः II 9=RV 9 66 12

यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीत्वा स्वर्विदः II. 43=RV 9 108 12

मधुना पयोऽप्य ऊर्मयोऽभिचर गवेभ्य तु ।
अपोऽग्रियः पदेर्वेतो चतुरोऽस्मभ्यमग्रियनः ॥८६॥

अभि ते मधुना पयोऽथर्वाणो अशिश्रयुः II 2=RV 9 11 2

ये ते पवित्रमूर्मयोऽभिक्षरन्ति धारया II 138=RV 9 61 5

कृण्वन्तो वरिवो गवेऽभ्यर्षति सुष्टुतिम् II 182=RV 9 62 3

त्वं समुद्रिया अपोऽग्रियो वाच ईरयन् II 126

* Examples not found in any of the four Vedas. See gárbhó vṛṇīta RV 9 97 41 cp. also gárbho sí AV 19 44 5 = VS 10 8 támo rajaḥ RV 5 31. 8 támo vayunám 6 21 3 támó va dadhvase. 10 113 7 rájo'pa does not occur in RV SV VS. AV We have rájó tiṣṭhipaḥ 1 56 5 rájó ñjasā 1. 189 4, rájó'nu svám 5 59 1 rájo bhyárṣanti 9 63 6 rájó to 10 149.2 sṛṇīko—asmabhyam untraced.

તપોષ્પવિત્રં વિતતં દિવસ્પદેઽર્ચંતો અસ્ય તંતવો વ્યસ્થિરન્ II 226 Cp RV 9. 83 32

રાયઃ સમુદ્રાંશ્ચતુરોઽસ્મભ્યં સોમ વિશ્વતઃ II 221=RV. 9 33 6

તદદ્યા ચિત્ત ઉક્થિનોઽનુ ષ્ટુવંતિ પૂર્વથા II 232=RV 8. 15 6

વનામહેઽતિ સેતું ધિયા હિતોઽભ્યદ્રુહોઽપિ તુ ।
ઇંદોઽસ્મભ્યં શ્રિયોઽગ્નિ દેવવીતયેઽવ્યાશ્ચુતોઽસૃમિ ॥૮૭॥

સુવિતસ્ય વનામહે ઽતિ સેતું દુરાય્યમ્ II 243=RV 9 41 2

પવમાન ધિયા હિતો ૩ભિ યોનિં કનિક્રદત્ II. 271=RV. 9 25 2

સુદીતયો વો અદ્રુહોઽપિ કર્ણે II 281=RV 8. 97. 12.

ઇંદોઽસ્મભ્યં સોમ વિશ્વતઃ II 276=RV 9 40 3

અયં વિશ્વા અભિ શ્રિયોઽગ્નિર્દેવેષુ પત્યતે II. 298.

પ્ર કવિર્દેવવીતયેઽવ્યા વારેભિરવ્યત II 318=RV. 9 20. 1

યાસ્તે ધારા મધુશ્ચુતો ઽસૃગ્રમિંદ ઊતયે II 329=RV. 9 62 7

વિદ્યુતોઽગ્નેરિમેઽભિ સ્તો ર સેન્ય વહતોઽપ્રતિ ।
સાધનોઽયં ધિયોઽગ્ને તુ રશુભોઽભિ ધેનવસ્તથા ॥૮૮॥

તવ શ્રિયો વર્ષ્યસ્યેવ વિદ્યુતોઽગ્નેશ્ચિકિત્ર ઉષસામિવેતયઃ II 332, MS –ગ્નિઃ=RV 10 91. 5 with variants

ઇંદ્રાગ્ની યુવામિમે ઽભિ સ્તોમા અનૂષત II 341=RV. 6 60 7

અસિ હિ વીર સેન્યોઽસિ II 353=RV. 1 81 2

ઇંદ્રમિદ્ધરી વહતો ઽપ્રતિધૃષ્ટશવસમ્ II. 380=RV 1 84 2

અયં દક્ષા ય સાધનો ઽયં શર્ધાય વીતયે II 450=RV. 9 105 3

જીવાતવે પ્રતરાં સાધયા ધિયો ઽગ્ને સખ્યે મા રિષામા વયં તવ II 415=RV 1. 94 4

हरिं क्रीडन्तमभ्यनूषत स्तुभो ऽभि धेनवः पयसेदशिश्रयुः ॥ 501=RV 9 86 17

इदवोऽभि वत्स विचक्षणो व्यार्यसेऽवि च ।
वृष्णो ऽग्ने गोमतोऽपावरमिन्दवोऽपक्रतोऽविरम् ॥८९॥

वाश्रा अर्षन्तीन्दवो ऽभि वत्सं न मातरः ॥ 541=RV 9 13 7
दिवो नाभा विचक्षणो ऽव्यो वारे महीयते ॥ 547=RV 9 12 4
प्रोथदश्वो न यवसेऽविष्यन् ॥ 568=RV 7 3 2
उद्यस्य ते नवजातस्य वृष्णोऽग्ने चरन्त्यजरा इधानाः ॥ 569 = RV 7 3 3
त्वं वलस्य गोमतो ऽपावरद्रिवो बिलम् ॥ 599=RV 1 11 5
एष विप्रैरभिष्टुतो ऽपो देवो वि गाहते ॥ 605=RV 9 3 6
एष देवो विपा कृतो ऽति ह्वरांसि धावति ॥ 609=RV 9 3 2

नीयतेऽन्वश्वयो ऽव्या रसोऽव चष्टे शुभायते ।
इषिवोऽभि पुनानोऽविभिर्नाऽजस्रया केवलः ॥९०॥

एष हितो वि नीयते ऽन्तः शुभ्रावता पथा ॥ 617=RV 9 15 3
एष उ स्य वृषा रथोऽव्यो वारेभिरव्यत ॥ 622=RV 9 38 1
एष स्य मद्यो रसोऽव चष्टे दिवः शिशुः ॥ 625=RV 9 38 5
एष देवः शुभायते ऽधि योनावमर्त्यः ॥ 630=RV 9 28 3
स देवः कविनेषितो३ ऽभि द्रोणानि धावति ॥ 645=RV 9 37 6
नूनं पुनानो ऽविभिः ॥ 662=RV 9 107 2
प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो नो ऽजस्रया सूर्म्या यविष्ठ ॥ 723=RV 7 1 3
ते अस्य सन्तु केतवो ऽमृत्यवो ऽदाभ्यासो जनुषी उभे अनु ॥ 773=RV 9 70 3

ગૃણાનોઽભિ સુ નોઽપાં શર્ધતોઽભિશોદિતેઽનાગાઃ ।
ઇદંધસો સ્વતવસેઽરુણાય અપોઽતિ શૂર ત ॥૯૧॥

અભિ વાયું વીત્યર્પા ગૃણાનો૩ઽભિ મિત્રાવરુણા પૂયમાનઃ II 774=RV. 9. 97 49

પવસ્વ વૃષ્ટિમા સુ નોઽપામૂર્મિં દિવસ્પરિ II. 783. MS સ નો=RV 9. 49 1
શર્ધતોઽભિરાસ્તેરવસ્વરત્ II 791=RV. 6. 42 4
યદદ્ય સૂર ઉદિતે ઽનાગા મિત્રો અર્યમા II. 699=RV. 7 66 4
અસ્માઅસ્મા ઇદંધસો ઽધ્વર્યો પ્ર ભરા સુતમ્ II 791=RV 6 42. 4
વભ્રવે નુ સ્વતવસેઽરુણાય II 792=RV 9. 11 4
અપોઽતિ શૂર તરામસિ II 805=RV. 7 32 27.

મા શિવાસોઽવ ધીયતે સૃજિરેઽરુપીરધિ ।
વાજેષુ નોઽવ મીઢુષોઽનાધૃષ્ટાભિઃ સમિધ્યતે ॥૯૨॥

માશિવાસોઽવ ક્રમુઃ II 805=RV. 7. 32 27 with અવ-, so noted by Uvata under RPr. 2 40.

વાજી વાજેષુ ધીયતેઽધ્વરેષુ પ્ર ણીયતે II 826=RV 3 27. 8
આ હરયઃ સસૃજ્રિરે ઽરુપીરધિ વર્હિષિ II 838 MS ૦જિરે=RV 8 69 5
પ્ર સ્મ વાજેષુ નોઽવ II 893=RV 8. 60 10
પદં દેવસ્ય મીઢુષોઽનાધૃષ્ટાભિરૂતિભિઃ II 919=RV 8 102 14.
વૃષો અગ્નિઃ સમિધ્યતેઽશ્વો ન દેવવાહનઃ II 887.

વૃણીમહે ઈમહે અગ્નિમાયવોઽનુષ્ટુવંતિ પૂ ।
ઊતયેઽસ્મિન્ યુયોધિ નોઽદેવા વૃષ્ણ્યંશવોઽસ્મ તુ ॥૯૩॥

હોતારં ત્વા વૃણીમહેઽગ્ને દક્ષસ્ય સાધનમ્ RV. 5. 20 3, cp also 7. 97 2, 10 36 11, in SV it occurs in 1 3=II. 140,

I 59, I 460 (=RV 1 39 1) I 498=II 485, I 420=II 901 but is not followed by *a* in any passage

ઊર્જો નપાત ઘૃતકેશમીમહેઽગ્નિં યજ્ઞેષુ પૂર્વ્યમ્ II 901=RV 8 60 2
અધા તમસ્ય મહિમાનમાયવો ઽનુ ષ્ટુવન્તિ પૂર્વથા II 921=RV 8 3 8
ઊર્ધ્વસ્તિષ્ઠા ન ઊતયેઽસ્મિન્વાજે શતક્રતો II 948=RV 1 30 6
યુયોધિ નો ઽદેવાનિ હ્વરાંસિ ચ II 971=RV 6 48 10
શયોઽસ્મે સ્યાનાસ્ય સ્વધઃ II 957=RV 8 51 10

ગવિષ્ટયેઽગ્ને ગાયતોઽવસોઽસ્માનાહુવેઽગ્નિ તુ ।
પિત્વેઽવસ વાહનોઽગ્ને ગાવોઽભીરસાતયો ॥૧૪॥

કુવિત્સુ નો ગવિષ્ટયેઽગ્ને સંવેષિષો રયિમ્ II 996=RV 8 75 11
ઇન્દ્ર ગાયતોઽવસે II 929
યસોઽસ્માત્કદા ચના દભન્ II 1071=RV 1 84 20
ઊર્જો નપાતમા હુવેઽગ્નિમ્ II 1059=RV 8 44 13
વિદ્યામિપિત્વેઽવસાગમિષ્ઠાઃ II 1100=AV 18 1 45
જુષ્ટો હિ દૂતો અસિ હવ્યવાહનો ઽગ્ને રથીરધ્વરાણામ્ II 1128=RV 1 44 2
ગાવોઽઠશીર્યતિ માતરં II 1102=RV 1 92 1
વિ ષુ વિશ્વા અરાતયોઽર્યો નશન્ત નો ધિયઃ II 1150=RV 10 133 3

અવાસૃજો વીરુધોઽતઃ કામયતે ગૃહેઽસૃતમ્ ।
સકૃદનો નિ સ્તોઽરથ ગાહમાનોઽદ્યસ્તયા ॥૧૫॥

ત્વં સિન્ધૂંરવાસૃજો ઽધરાચો અહન્નહિમ્ II 1149=RV 10 133 2
તમિત્સમાન વનિનશ્ચ વીરુધોઽન્તર્વતીશ્ચ સુવતે ચ વિશ્વહા II 1171 = RV 10 91 6

अग्निर्जागार तमृचः कामयन्तेऽग्निर्जागार तमु सामानि यन्ति II. 1174=RV. 5. 44. 15

यददो वात ते गृहे३ऽमृतं निहितं गुहा II. 1189=RV. 10. 186 3.

संक्रन्दनोऽनिमिष एकवीरः II 1196=RV. 10. 103. 1

यो नः स्वोऽरणः II 1219=RV 6 75 19 अरणो

अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदयो वीरः शतमन्युरिन्द्रः II. 1202=RV. 10. 103. 7.

युध्योऽस्माकं बाहवोऽनाशीर्षाणोऽहय वै बुधाः ।
मर्मृजानोऽविभि षोऽछावाजं नैतश स्पृतः ॥९६॥

दुश्च्यवनः पृतनाषाडयुध्यो३स्माकं सेना अवतु प्र युत्सु II. 1202 = RV. 10 103 7.

उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ II. 1209=RV. 10 103 13.

अशीर्षाणोऽहय इव II 1218, AV 6 67 2 with variants

मर्मृजानोऽविभिः सिंधुमिर्वृषा RV 9 86 11

स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषोऽच्छा वाजं नैतशः II 43=RV. 9. 108. 2.

अथ चावर्णिसूत्राणि कुसुवासंख्यया स्फुटम् ।
एकस्य चैकरीत्या च यमला संख्यया स्फुटम् ॥९७॥
एकस्य द्वितयत्वेन एकसंख्या तथेरिता ।
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता यवमो(मा)संख्यका स्फुटम् ॥९८॥
उप त्वाग्ने विजावाग्ने सा ते सुम पुराश्वहया ।
पूषा भुवद् विश्वथातन स्थूणाँसत्र चैव हि ॥९९॥

उप त्वाग्ने दिवेदिवे I 14=RV 1 1 7

स्याग्नः सूनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमतिर्भूत्वस्मे I 76=RV 3 1. 23.

गव्यो षु णो यथा पुराश्वयोत रथया I 186=RV 8 46 10

तत्र पूषा(शुचस्त्वा) प्रभुः 1 148=RV 6 57 4 with variants

वि मानु विश्वयानव 1 219=RV 8 5 1

वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणांसत्रं सोम्यानाम् 1 275=RV 8 17 14

अतः परं गच्छ त्वाद्रिवः महित्वाघा ममार।
शुक्रस्य त्वामि माप स्था मायया बधीरर्च तु ॥१००॥

महे च न त्वाद्रिवः परा शुल्काय दीयसे 1 291=RV 8 1 5

महित्वाघा ममार स ह्यः समान 1 325=RV 10 55 5

शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने 1 344=RV 1 84 4

मापं स्थात समन्यवः 1 401=RV 8 20 1 with variants.

मायया बधीरर्चन्ननु स्वराज्यम् 1 412=RV 1 80 7

मघवन्मावेया विश्वामि धा रुचामि गा इहि।
जनितामेर्धारयापो ऋतावापोर्मिणाव्य तु ॥१०१॥

मघवन्मतयो इयः अतया=न तथा 1 416=RV 1 82 1

पिता देवानां विश्वामि धाम 1 429=RV 9 109 4

देवो रुचामि गा इहि 1 505=RV 9 64 13

जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य 1 527

पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि 1 511=RV 9 107 4

पवस्व सोम मधुमाँ ऋतावापो वसानो अधि सानो अव्ये 1 532=RV 9 96 13

सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं वारं वि धावति 1 572=RV 9 106 10

एव माव च मप्या हि गतासि रोचनास्य तु।
शुत्वात्यतिष्ठद् स त्वा नोनवुर्ध्वोमधारिवः ॥१०२॥

एव मावत् AS 9

મધ્વાનક્ત VS. 6. 2, 37 11; મધ્વાદ્ય MS 4. 13. 2; 200 3, KS. 15 13; TB 3 6 2. 1.

ગંતાસિ AS 15=RV 2. 41 2

રોચનાસ્ય AS 46=RV 10 189 2.

વૃત્વાત્યતિષ્ઠત્ AS 32=RV 10. 90 1

શ્રદ્ધયા શ્રદ્ધચારિણ્યઃ સમો ચાભિ ચ દક્ષિણા ।
પ્રતિષ્ઠાસિ વિપાનયા ચાગ્નિનાગ્નિઃ સમિધ્યતે ॥૧૦૩॥

શ્રદ્ધયાગ્નિઃ સમિધ્યતે RV 10 151 1, śraddhasya AV 10 7 1

દક્ષિણાશ્વં દક્ષિણા ગાં દદાતિ RV 10 107 7

પ્રતિષ્ઠાસિ AB 3 8 3, GB 2 3 5, TA 4 4 2 1, MS 1. 3 4 22, 9 4 1

અયા ચિત્તો વિપાનયા હરિઃ પવસ્વ ધારયા II 155=RV 9 65 12

અગ્નિનાગ્નિઃ સમિધ્યતે II 194=RV 1 12 6

ઇંદ્ર ત્વાસ્મિન્માવરાણિ ન કિષ્ટાનુ મ ઓજસા ।
રૂપાભ્યર્ષસિ દસ્યુહાભવદ્વૃત્રહણાપરા ॥૧૦૪॥

ઇંદ્ર ત્વાસ્મિન્ત્સધમાદે II 86=RV 8 2 3

અંતઃ પશ્યન્વૃજનેમાવરાણ્યા તિષ્ઠતિ વૃષભો ગોષુ જાનન્ II 295=RV 9 96 7 ઇમા અ-

ન કિષ્ટાનુ મજ્મના II 300=RV 1 84 6

ઇંદ્રમીશાનમોજસાભિ સ્તોમૈરનૂષત II 600=RV 1 11 8

વિશ્વા રૂપાભ્યર્ષસિ II 309=RV 9 64 8

ઇંદ્ર યદ્દસ્યુહાભવઃ II 339=RV 8 76 11

તોશાસા રથયાવાના વૃત્રહણાપરાજિતા II 424=RV. 8 38. 2

યસ્ય વાર્યમ યેવાદ રોજસાભિ રનૂષતા ।
ધર્તાસિ ચિત્વાપ્સુ મદા વૃત્રહાજ સખાશ્વવત્ ॥૧૦૫॥

यस्य पार्यमथा मगः II 447

ये पाकः पार्यणायति, अक्तः II. 511=RV 9 65 22

इंद्रमीशानमोजसाभि स्तोमैरनूषत II 600=RV 1 11 8

विपो धर्तासि शुक्रः II 591=RV 9 109 6

सुते चित्वाप्सु मदामः II 662=RV 10 107 2

उदग्निर्शुनदाजनि II. 730=RV 1 74 3

स न इन्द्रः शिवः सखाश्वावद्गोमद्यवमत् II 800=RV 8 93 3 and 9 69 8

हिरण्यपामि वृत्रहावधीन्मा शिवासोवर्क्षुः ।
पुषामवन्मधुनामि भुवनामि सदासरः ॥१०६॥

रथो यो वां त्रिवधुरो हिरण्यामीशुरश्विना, -ण्य+म-, RV 8 22. 5, see also 8 5 28

भर्दि च वृत्रहावधीत् II 799=RV 8 93 2

मांशिवासोऽवं क्रतुः II 805=RV 7 32 27 with áva-

पुषामेवदा रोदसी अपृणत् II 836=RV 2 22 2 (MS मघा-)

सु मधु मधुनामि योधीः II 833=RV 10 120 3

इमा च विश्वा भुवनामि मज्मना II 844=RV 9 108 9

सदासरो वाजम् II 857=RV 9 110 4

विमक्रासि च त्मनामि सेनयामे ववोत्या ।
वृहतासिक्री नमसावदमुष तु ॥१०७॥

विमक्रासि चित्रभानो II. 846=RV 1 27 6

त्मनामि धीभिर्नमस्यत II 864=RV 3 9 5, 8 103 3

वपो राजन्नुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोषसः II 911=RV 1 79 6

सेनयामे ववोत्या II 876=RV 10 156 2

बृहतासिक्नीमेति II 894=RV 10 3 1

सिंचंति नमसावटम् II 951=RV 8 72 10

मही न धारा ऊत्यामि प्र राजाप्यस्तविष्यते ।
सजित्वानापरा चित्रारुषी उत सखाश्विनोः ॥१०८॥

मही न धारात्यंधो अर्षति II. 962=RV 9 86 44.

कथा त्वं न ऊत्याभि प्र मंदसे वृषन् II 933=RV 8 93 19

अग्रेगो राजाप्यस्तविष्यते II 963=RV 9 86 45

सजित्वानापराजिता II 1049=RV 3 12 4

अश्वेव चित्रारुषी माता II 1073=RV 4 52 2

सखाभूदश्विनोरुषाः II 1073=RV 4 52 2

दिवामिपित्वेऽवसागमिष्ठाः प्रास्तासि शत्रवे ।
पितासि नस्तमसापव्रते पद्यस्व मामीषाम् ॥१०९॥

दिवामिपित्वेऽवसागमिष्ठाः II 1100=RV 5 76 2

अस्तासि शत्रवे वधम् II 1150=RV 10 133. 3

उत वात पितासि नः II 1188=RV. 10 186 2

तां गूहत तमसापव्रतेन II 1207=AV 3 2 6

मामीषां कं चनोच्छिषः II 1210=RV. 6 75. 16=AV 3 19 8

रक्षोहामित्रान् राजामृतेनानु व यथासथ ।
जयंतं त्वानु देवा मदोक्तो हस्वस्य संग्रहः ॥११०॥

रक्षोहामित्रां अपबाधमानः II 1199=RV 10 103 4, AV 19. 13 8

सोमस्त्वा राजामृतेनानु वस्ताम् II 1217=RV 6 75 18=AV 7 118 1

अनानुष्ट्यो यथासंग II 1209=RV 10 103 13
अपेत त्वानु देवा मवंतु II 1217=RV 6 75 18 AV 7 118 1

॥ इति ह्रस्वसप्तवर्ग समाप्तम् ॥

अथ चावर्णिसूत्राणि सप्तसंख्या समीरिता।
एकस्य चैकरीत्या च सप्तसंख्यास्तथेरिताः ॥१११॥
आहृत्य त्वत्र सूत्राणि रत्नधे सत्यका स्फुटम्।
अतः पर पादादौ वर्तमानस्या वर्ण(ः)सगृह्यते ॥११२॥
वीरयाशव ये त्वारम्य यथाजौ वृषाविश।
ज्योतिपावीव युज्यावृणीमहे त्वावसो गमी ॥११३॥

यंकासो वीरयोरावः I 482=RV 9 64 4
ये त्वारम्य चरामसि प्रभूवसो I 373=RV 1 57 4
असर्जि वक्वा रथ्ये यथाजौ I 543=RV 9 91 1
इन्द्रमिवो वृषा विश II 387=RV 9 2 1 वृषा आ
अमि नो ज्योतिपावीव II 707=RV 9 97 39
तुविद्युम्नस्य युज्या वृणीमहे II 841=8 90 2 युज्या आ
कस्तमिन्द्र त्वावसो II 1029, RV 7 32 14 with variants

मारे अस्मन् मघिना त विश्वायुश इयायुषा।
सातये पुरन्ध्या विवासेय मर्थिः सुनिर्मित ॥११४॥

मारे अस्मन् मघवं ज्योकः II. 1147=RV 7 22 6
मेवानीं पीतिरश्विना तताम II. 1101=RV 5 76 3 अश्विना आ cp also SV II 1095=RV 5 79 3

पाहि सद्मिद्विश्वायुः II 983=RV 1. 27 3

पुनरग्न इषायुषा II 1179

धिया वो मेधसातये पुरंध्या विवासति; -ध्या+आ; 1 360=RV. 8. 69 1

ऊत्यागमच्च पूर्वागाच्छ्वेत्यागा सवना गहि ॥११५॥

अदितिरूत्यागमत् 1. 102=RV 8 18 7

पूर्वागात्पद्वतीभ्यः 1. 281=RV. 6 59 6

रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागात् II. 1097=RV 1. 113 2.

उप नः सवना गहि II 438=RV 1. 4. 2; सवना आ-, 8. 26. 26

अथ चावर्णिसूत्राणि तिथिसंख्या समीरिता ।
एकस्य चैकरीत्या च पदसंख्यास्तथेरिताः ॥११६॥
आकारान्तं स्वरितान्तमाङ्परं यत्र दृश्यते ।
ऊत्यागमच्च पूर्वागा पुरंध्याश्विनातता ॥११७॥
वृषाविशत श्वेत्यागाद्युज्यावृणीमहे ।
आकारादाङ्परश्चेत्स्यादकारस्तु परो भवेत् ।
पूर्वागादिति वै ज्ञेयं श्वेत्यागादिति च द्वयम् ॥११८॥

अदितिरूत्यागमत् I. 102=8 18 7 ऊत्या आ गमत्

पूर्वागात्पद्वतीभ्यः 1. 281=RV 6 59. 6

धिया वो मेधसातये पुरंध्या विवासति 1. 360=RV 8 69 1 पुरंध्या आ

नेदानीं पीतिरश्विना ततान II 1101=RV. 5. 76. 3 अश्विना आ त-

इंद्रमिंदो वृषा विश II 387=RV. 9 2 1, वृषा आ विश

रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागात् II. 1097=RV. 1 113 2 श्वेत्या आ अ-

तुविद्युम्नस्य युज्या वृणीमहे II 842=RV 8. 90. 2 युज्या आ

॥ अवर्णि समाप्तम् ॥

(अनवग्रहम् VII)

अनवग्रहमारभ्यते :—

मुनिमानसम(स)धा (दा) नमथितागमसागरात् ।
उदिताय नमो भूयादमृताय मुरारये ॥११९॥
गुणत्रयविहीनाय जगत्त्रयविधायिने ।
श्रुतित्रयविदे शश्वत् पुरत्रयमथे नमः ॥१२०॥
नमस्कृत्य विनेवार विमानामनुशिष्यते (शान्तये) ।
अधुना लक्षणं वक्ष्ये अनवग्रहसञ्ज्ञकम् ॥१२१॥

॥ इति परिभाषा ॥

त्वमग्ने यज्ञ एवा पु त्वामग्ने सु प्रति त्य तु ।
अग्निं वो आदित् नक्तस्याग्निस्तिग्मे मुस्त्व पाहि नः ॥१२२॥

त्वमग्ने यज्ञानां होता 1 2=RV 6 16 1

एवा पु ब्रवाणि ते 1 7=RV 6 16 16

त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत 1 9

प्रति त्यं चारुमध्वरम् 1 16=RV 1 19 1

अग्निं वो वृधन्तम् 1 21=RV 8 102 7

आदित्प्रत्नस्य रेतसो ज्योतिः पश्यन्ति वासरम् 1 20=RV 8 6 30

अग्निस्तिग्मेन शोचिषा 1 22=RV 6 16 28

अग्ने युंक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः 1. 25=RV 6. 16. 43

पाहि नो अग्न एकया पाह्यू३त द्वितीयया 1 36=RV 8 60 9

श्रुध्यग्ने तु दधन्वेव तदग्ने द्युम्नमिंद्र तु ।
त्वमिंद्र बलवयमिं मिंधीहेवोप नो हवम् ॥१२३॥

श्रुध्यग्ने नवस्य मे 1 106=RV 8 23 14

दधन्वे वा यदीम् 1 94=RV. 2 5. 3.

तदग्ने द्युम्नमा भर 1 113=RV. 8 19 15

त्वमिंद्र बलादधि 1 120

वयमिंद्र त्वायवोभि प्र नोनुमो वृषन् 1. 132=RV 7. 31 4

मिंधि विश्वा अप द्विषः 1 134=RV 8. 45 40

इहेव श्रृण्व एषां कशा हस्तेषु यद्वदान् 1 135=RV 1 37 3.

उप नो हरिभिः सुतम् 1. 150=RV 8 93 31

सोमानां स्वर देवानां यदिंद्रो अन गौर्धया ।
इंद्रायम द्वनेऽभि त्वा प्र व इंद्र महाँ क इ ॥१२४॥

सोमानां स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते 1 139=RV 1 18 1

देवानामिदवो महत् 1 138=RV 8 83 1

यदिंद्रो अनयद्रितः 1. 148=RV 6 57 4

गौर्धयति मरुताम 1 149 MS -धौर्ध- =RV 8 94. 1

इंद्राय मद्वने सुतम् 1. 158=RV 8 92 19

अभि त्वा वृषभा सुते सुतं सृजामि पीतये 1. 161=RV. 8 45 22

प्र व इंद्राय मादनम् 1 156=RV 7 31 1.

महाँ इंद्रः पुरश्च नः 1 166, cp RV 1 8 5

आयाहि सुषु गव्योषु सदा वारं त इंद्र तु ।
इंद्रमिद् गाथिनो वृ यथा गौर यदिंद्र ना ॥१२५॥

आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् 1 191=RV 8 17 1

अभ्यो षु णो यथा पुराश्वयोत रथया 1 186=RV 8 46 10

सदा व इन्द्रश्चर्कृषत् 1 196

अरं त इन्द्र श्रवसे 1 209

इन्द्रमिद्गाथिनो बृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः 1 198=RV 1 7 1

यथा गौरो अपा कृतम् 1 252=RV 8 4 3

यदिन्द्र नाहुषीष्वा 1 262=RV 6 46 7

एवा ह्यसि विश्वापवस्त्ववेदिंद्र प्र यो रि तु ।
आ त्वा सोमस्य यथाधाधापि सोम स पूर्व्यं च ॥१२६॥

एवा ह्यसि वीरयुरेवा शूर उत स्थिरः 1 232=RV 8 92 28

अयंत इव सूर्यं विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत 1 267=RV 8 99 3

तवेदिन्द्रावमं वसु 1 270

प्र या रिरिक्ष ओजसा 1 312=RV 8 88 5 with variants

आ त्वा सखायः सख्या ववृत्युः 1 340

आ त्वा रथे संयुजौ युजे गायत्रवेपसम् 1 295

मा त्वा सोमस्य गल्दया RV 8 1 20, wanting in SV

यथाय इन्द्र ते शतम् 1 278

असावि सोम इन्द्र ते 1 347=RV 1 84 1

स पूर्व्यो महोनां वेनः क्रतुभिरानजे 1 355=RV 8 63 1 with variants.

यदी वह स घा यस्ते श्रच सामेंदुमिंद्र तु ।
इन्द्र सुतेषु यत्सोम एष मम भगो न चि ॥१२७॥

यदी वहन्त्याशवः 1 356

स घा यस्ते दिवो नरो धिया मर्तस्य शमतः 1 365=RV 3 10 3

ऋचं साम यजामहे 1 369

एदुमिंद्राय सिंचत 1 386=RV 8 24 13

इंद्र सुतेषु सोमेषु 1 381.

यत्सोममिंद्र विष्णवि यद्वा घ त्रित आप्त्ये 1 384=RV 8 12 16

एष ब्रह्मा य ऋत्वियः 1 438

भगो न चित्रो अग्निर्महोनां दधाति रत्नम् 1 450

सोममहेऽग्निं तं मन्ये ब्रह्मा णेमा नु कं तथा ।
आ याहि वनसाग्ने त्वं वि सु विश्वस्य सूदत ॥१२८॥

सोममन्य उपासदत् RV 6 57 2

अग्निं तं मन्ये यो वसुः 1 425=RV 5 6 1.

ब्रह्माण इंद्रं महयंतः 1 439

इमा नु कं भुवना सीषधेम 1. 452=RV 10 157 1

आ याहि वनसा सह 1 443=RV 10 172 1

अग्ने त्वं नो अंतम उत त्राता 1 448=RV. 5 24. 1

वि सुतयो यथा पथा इंद्र त्वद्यंतु रातयः 1 453

विश्वस्य प्र स्तोभ 1 450

असृग्रत प्र वाजिनः 1 482=RV. 9 64. 4

स्वादिष्ठयेंद्रो विश्वस्य वृषा पवस्व धारया ।
इंदुः पविः पवस्वेंदो तिस्रो वाच उदीरते ॥१२९॥

स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया 1. 468=RV 9 1 1

इंद्रो विश्वस्य राजति 1 456

वृषा पवस्व धारया 1 469.

इंदुः पविष्ट चेतनः 1 481=RV. 9 64 10

पवस्वेन्दो वृषा सुतः 1 479=RV 9 61 28

तिस्रो वाच उदीरते 1 471=RV 9 33 4

तिस्रो वाच ईरयति 1 525=RV 9 97 34

परि स्वाना सर्जि रथ्य प्र यद् गाया पवस्व धा ।

स पवस्वानु प्रत्नास वरत्त्स म इषे पव ॥१३०॥

परि स्वानास इन्दवः 1 485=RV 9 10 4

असर्जि रथ्यो यथा पवित्रे चम्वोः सुतः 1 490=RV 9 36 1

प्र यद्भावो न भूर्णयः 1 491=RV 9 41 1

अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः 1 493=RV 9 63 1

स पवस्व य आविथेन्द्रं वृत्राय हन्तवे 1 494=RV 9 61 22

अनु प्रत्नास आयवः 1 502=RV 9 23 2

वरत्स मही धावति 1 500=RV 9 58 1

इषे पवस्व धारया 1 505=RV 9 64 13

अर्षा सोम मद्रया सो प्र न इन्दो प्र गायत ।

सोम उ ष्वाण पवमाना असृ प्र त्वसर्जि र ॥१३१॥

अर्षा सोम द्युमत्तमः 1 503=RV 9 65 19

मद्रया सोम धारया 1 506=RV 9 6 1

प्र न इन्दो महे तु न ऊर्मिं बिभ्रदर्षसि 1 509=RV 9 44 1

प्र गायताभ्यर्चाम देवान्त्सोमं हिनोत महते धनाय 1 535=RV 9 97 4

सोम उ ष्वाणः सोतृभिः 1 515=RV 9 107 8

पवमाना असृक्षत पवित्रमति धारया 1 522=RV 9 107 25

प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद 1 523=RV 9 87 1

असर्जि वक्वा रथ्ये यथाजौ 1 543=RV 9 91 1

असर्जि रथ्यो यथा पवित्रे 1 490=RV 9 30 1

सोमः पवास्य प्रेषा हे त्वपामिवे महत्त तु ।
अयं पूषा सुतासो म परि त्यं प्र पुनान तु ॥१३२॥

सोमः पवते जनिता मतीनाम् 1 527=RV. 9 96 5

अस्य प्रेषा हेमना पूयमानः 1 526=RV 9. 97 1

अपामिवेदूर्मयस्ततुराणाः 1 544=RV 9 95 3

महत्तत्सोमो महिषश्चकार 1. 542=RV. 9 97 41

अयं पूषा रयिभगः सोमः पुनानो अर्षति 1. 546=RV 9 101. 7

सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इंद्राय मंदिनः 1 547=RV 9 101 4

परि त्यँ हर्यतँ हरिं बभ्रुं पुनंति वारेण 1. 552=RV 9 98 7

प्र पुनानाय वेधसे सोमाय वच उच्यते 1 573=RV 9. 103. 1

असावि सोमो सोमः प्र पवते हर्यभि द्यु च ।
एषस्य धेमं वृषणमेना विश्व त्वमेत तु ॥१३३॥

असावि सोमो अरुषो वृषा हरिः 1 562

सोमः पवते जनिता मतीनाम् 1. 527

हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी 1 538 = RV 9 93 1

अभि द्युम्नं बृहद्यशः 1 579=RV 9 108 9

पवस्व धारया सुतः 1 584=RV. 9 108 5

धर्मं वृषणम् AS 6

एना विश्वान्यर्य AS 8=RV 9 61 11

त्वमेतदधारयः AS 10=RV 8 93 13.

इंद्रस्यानु वसंतश्च हरी ता इश्च यद्वचः ।
अथ आयूंषि त्रिंशद्वा एवा ह्येना पवा हि षः ॥१३४॥

इन्द्रस्य नु वीर्याणि AS 27=RV 1 32 1

वसन्त इन्नु रन्त्यो AS 38

हरी त इन्द्र श्मश्रूण्युतो AS 31

अदृश्रमस्य केतवः AS 49=RV 1 50 3

यद्वर्चो हिरण्ययत् AS 39

अग्न आयूंषि पवसे AS 42=RV 9 62 9

त्रिंशद्धाम वि राजति AS 47=RV 10 189 3

यथा ह्यसि वीरयुः I 232=RV 8 92 18

उत न एना पवया पवस्व II 455=RV 9 97 53

विदे वृधस्य दक्षस्य महाँ हि षः II 96=RV 8 13 1

यो मांहिष्ठ आ इ स्तोम विपश्चितेः प्र सो मद ।
वृषा सोम तया पवस्व दे वृषा पवस्व धा ॥१२५॥

विपश्चिते पवमानाय गायत II 962=RV 9 86 44

प्र सोम देववीतये II 117=RV 9 107 12

वृषा सोम द्युमाँ असि II 131=RV 9 64 1

तया पवस्व धारया यया गाव इहागमन् II 784=RV 9 49 2

पवस्व देववीरति II 387=RV 9 2 1

वृषा पवस्व धारया II 153=RV 9 65 10

अय पूषा तु पयाव सवाद सो त्वसुचत ।
अर्षा सोम पुनानो अक्ष पमन् पथ आयुवक् ॥१२६॥

अयं पूषा रयिर्भगः सोमः पुनानो अर्षति IL 168=RV 9 101 7

यद्याव इंद्र ते शतम् II 212=RV 8 70 5

તવાહં સોમ રારણ સખ્ય ઇંદો દિવેદિવે II 272=RV 9 107. 19.

અસૃક્ષત પ્ર વાજિનો ગવ્યા સોમાસો અશ્વયા II 384=RV 9 64 4

અર્ષા સોમ દ્યુમત્તમઃ II 344=RV 9. 65 19

પુનાનો અક્રમીદભિ વિશ્વા મૃધો વિચર્ષણિઃ II 274=RV 9 40 1

અપઘ્નન્પવસે મૃધઃ II 585=RV 9 61 25

પવસ્વ દેવ આયુષગિંદ્રં ગચ્છતુ તે મદઃ II. 583

અયા પવસ્વ ચાધ્વર્યેતો ન્વિંદ્ર મેંદુમિંદ્ર તુ ।
કયા ત્વં નઃ સોમ મહ ત્વમિંદ્ર પ્ર સમસ્ય તુ ॥૧૩૭॥

અયા પવસ્વ ધારયા યયા સૂર્યમરોચયઃ II. 564

અધ્વર્યો અદ્રિભિઃ સુતં સોમં પવિત્ર આ નય II. 573=RV. 9 51. 1.

એતો ન્વિંદ્રં સ્તવામ II 750=RV. 8 97. 7.

ઇંદુમિંદ્રાય સિંચત II 857=RV 8 24 13

કયા ત્વં ન ઊત્યાભિ પ્ર મંદસે વૃષમ્ II. 933=RV 8 93. 13

મહત્તે વૃષ્ણો અભિચક્ષ્યં કૃતમ્ II 952

ત્વમિંદ્ર પ્રતૂર્તિષ્વભિ વિશ્વા અસિ સ્પૃધઃ II 984=RV. 8 99 5.

સમસ્ય મન્યવે વિશો વિશ્વા નમંત કૃષ્ટયઃ II. 998=RV. 8. 6. 4

ઇંદ્રમિદ્દેવ પવમાના અ સ રેવાઁ ઇ પ્રસોઽગ્નિ રિ ।
અગ્નિર્જાગા ત્વેંદ્ર યાહિ યમત્ત ઇતિસંખ્યકાઃ ॥૧૩૮॥

ઇંદ્રમિદ્દેવતાતય ઇંદ્રં પ્રયત્યધ્વરે II. 934=RV 8. 3 5

પવમાનાસ આશવઃ II 1048=RV 9 63 26

સ રેવાઁ ઇવ વિશ્પતિઃ II 1062=RV. 1 27 12

પ્ર સો અગ્ને તવોતિભિઃ સુવીરાભિસ્તરતિ વાજકર્મભિઃ II 1169=RV. 8. 19. 30

अग्निर्जागार तमृचः कामयन्ते II 1174=RV 5 44 15
एन्द्र याहि हरिभिरुप कण्वस्य सुष्टुतिम् II 1154=RV 8 34 1

॥ अनवमद्दलक्षणं समाप्तम् ॥

॥ सप्तलक्षणनामायं ग्रन्थः समाप्तिमगमत् ॥

॥ हरिः ओम् ॥

INDEX OF SV PASSAGES OCCURRING IN LAGHURKTANTRASAMGRAHA

Rc	Sūtra
	I
१	१०७, १२२
७	२, २७, १०२
१०	५६
१३	३५
१४	१४४
२१	२
२४	२, ५०, १२३
२५	२
२८	२७
२६	२
३४	२०, ५३
३५	१२३
३६	५३
४०.	२
४३	२
४५	६८
४६	३५
४७	२७, १४३

Rc	Sūtra
४६	१०२
५२	६१
५५	७८
५६	२०, ७६
५७	२, २७, ५०
५८	१२८
५६	६६
६०	७७, ८७
६३	२
६४	३, १०६
६५	३
६६	३
६७	२०
६८	४६
७३.	५६
७५	११०
७७	३३
७८	७६
७६	८०

Rc	Sūtra
८२	२७, ३८
८४	१०२
८५	१३२
८६	६६ ६७
८७	१३२
८८	३, १०२
८६	१३३
६१	७७
६३	३
६४	७६
६६	३
६७	७६
६८	४
६६	१२४
१०३	२०
१०७	१३६, १४८
१०८	६७
१०६.	३, ५३
११३	४

II

INDEX OF ĀS PASSAGES OCCURRING IN LRS

Ās	Sūtra	Ās	Sūtra	Ās	Sūtra
१	११०, १३९	१९	३५	३६	११, ९२
	१४७	२२	९	३७	११२, ११३,
४	६१	२४.	२२		११४
५.	१११, १३९,	२५.	९	३८.	९२
	१४६	२६.	७३, ११३	४२	९७
१४	१२, ६१	३३	८३	४३.	६१
१५.	४४, ५९	३४.	८४	५०	३५
१८	४८	३५.	८८		

INDEX OF RV PASSAGES OCCURRING IN LRS

	RV	Sūtra		RV	Sūtra		RV	Sūtra
V.	४७ ७.	४८		५. ४.	४४	X	७३ ६	४८
	६८ ४	११६	VI	२४. ७	१३१		९० १०.	९६
			VIII.	४८ २.	६१			

INDEX OF AV PASSAGES OCCURRING IN LRS

	AV	Sūtra		AV	Sūtra		AV	Sūtra
VI.	३२. ३.	४८	X	८ १२	३६	XII.	२. ४	३६
VII	४० २.	४८	XI.	१० २६.	२२	XVIII	४ ७८	३६
	७६ ६	४८	XII	१ ६	४८			

INDEX OF PASSAGES OF OTHER WORKS OCCURRING IN LRS

	Sūtra		Sūtra		Sūtra
AG IV २ १५	३०	Arg. I ९	१२९	SB XI ७. २ ६	२३
AB. II ३८ ९	१३	VS. IX २	३६	Stobha	२९, ४२

INDEX OF SV PASSAGES OCCURRING IN SĀMASAPTALAKṢAṆA

Ṛc.	Sūtra
	I
१	२७
२	१२२
६	१८
७	३, ७७ १२२
९	१२२
१४	९९
१६	१२२
१७	३४
२	१२२
२१	१२२
२२	१२२
२५	१२२
२७	१८
३६	१२२
४१	३
४४	३
४९	७७
५३	५८
५४	२७
५६	३
६१	३
६४	३
६५	२७
६७	३, ४९
७	७२
७४	३
७६	५८, ९९
७७	४९
७९	२७
८	४९
८४	७७
८८	७७
९२	२७ ७३
९४	१२३
९७	२२, २७, ७७
९८	७७
१	४९
१०२	११५, ११८
१०६	१२३
११३	१२३
१३०	२७
१३२	७७, १२३
१३४	१२३
१३५.	४ २७ ४९ १२३
१३६	२७
१३७	३
१३८	१२४
१३९.	१२४
१४०	५८
१४६	७७
१४८	९९ १२४
१४९.	४, १२४
१५०	१२३
१५१	४
१५३	२७
१५६	१२४

INDEX OF TS. PASSAGES OCCURRING IN SSL.

INDEX OF ṚV PASSAGES OCCURRING IN SSL.

INDEX OF PASSAGES OF OTHER WORKS OCCURRING IN SSL

AB	Sūtra	VS	Sūtra	VS	Sūtra
AB. ३. ८. ३.	१०३	VS. ६. २.	१०२	१६. २१.	८५
		१०. २५.	८५		